

1929 SZEPTEMBER

ERDÉSZETI LAPOK

LXVIII. ÉVF.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

9. FÜZET

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Felelős szerkesztő

BIRÓ ZOLTÁN

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díj 1929. évre 24 P, erdészeti altiszteknek 12 P.

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai a tagjárulékok fejében kapják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. emelet.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnének.

(Telefon 237—22.)

Meghívó

az Országos Erdészeti Egyesületnek 1929. évi október 15., 16. és 17-én Parádfürdön tartandó bizottsági, igazgató-választmányi és

rendes közgyűlésére.

Az ülések sorrendje és tárgysorozata a következő:

I. Október hó 15-én:

a) *D. u. 3 órakor: Szervezőbizottság ülése.*

Tárgysorozat:

1. A taggyűjtés megszervezése.
2. A vidéki egyesületekkel való együttműködés módozatainak és feltételeinek megállapítása.
3. Az egyesület anyagi helyzete és ezzel kapcsolatos intézkedések.
4. Az egyesület, mint a tagok képviselője a hatóságokkal szemben.
5. Az erdőtörvény 50 éves fennállásának megünneplése.

- b) *D. u. 3. órákor: Szakoktatásügyi és kísérletügyi bizottság ülése.*

Tárgysorozat:

1. A kísérletügy az állami költségvetésben.
2. A kísérletügy és a gyakorlati gazdaság kapcsolata.
3. Kállay Árpád indítványa az erdőgazdaság racionalizálása érdekében teendő intézkedésekre vonatkozólag.

- c) *D. u. 4 órákor: Adó-, vám- és tariffaügyi bizottság ülése.*

Tárgysorozat:

1. A fagykárók és adómérséklés az erdőgazdaságban.
2. A belföldi fűrészek nyersanyagának és termékeinek vasúti szállítása.
3. A hazai erdőgazdaság termékeinek szállítása.

- d) *D. u. 4 órákor: A magánerdőtisztek szolgálati viszonyainak rendezését előkészítő bizottság ülése.*

Tárgysorozat:

1. Statisztika és adatgyűjtés megszervezése.
2. Előtanulmányok kiosztása.

- e) *D. u. 5 órákor: Általános erdőgazdasági és törvényelőkészítő bizottság ülése.*

Tárgysorozat:

1. Kallivoda Andornak az E. L. 1929 áprilisi füzetében ismertetett indítványa.
2. Engel József rendes tagnak az igazgató-választmány április 24-iki ülésén tárgyalt javaslata (lásd: E. L. V. füzetében, a vál. ülés jegyzőkönyvét).
3. Az új erdőtörvény kérdése.

- f) *Este 8 órákor ismerkedési estély.*

II. Október hó 16-án:

- a) *D. e. 9 órákor: Igazgató-választmányi ülés.*

Tárgysorozat:

1. Elnöki előterjesztések.
2. Ügyvezető jelentése.
3. A bizottságok jelentései.

4. 1928. évi zárszámadás és 1930. évi költségvetés.

5. Esetleges indítványok.

b) *D. e. 10 órakor: Rendes közgyűlés.*

Tárgysorozat:

1. gróf Hadik János elnök megnyitóbeszéde.

2. Ügyvezető jelentése az elmúlt évről.

3. A bizottságok jelentései.

4. Az 1928. évi zárószámadás és 1930. évi költségvetés.

5. Elnök, 2 alelnök és 17 választmányi tag választása (15 tag 4 év, 1 tag 3 év és 1 tag 1 év tartamára). A választmányból kilépnek, de újra választhatók: Bethlen István gróf, Bíró Zoltán, Borhy György, Erdőssy Bódog, Földváry Miksa, Fröhlich Brunó, Gyarmathy Mózes, Hinfner György, Ivanich Ferenc, Kacsanovszky József, Nagy László, Onczay László, Péch Kálmán és Rónay György; 1 hely (dabasi Halász Géza) elhalálozás, 2 hely (gróf Esterházy László és Czillinger János) lemondás folytán üresült meg.

6. Esetleges indítványok.

Tájékoztatásul megjegyezzük, hogy úgy a bizottsági, mint az igazgató-választmányi ülésen minden egyesületi tag résztvehet, felszólalhat és indítványt tehet, szavazati joguk azonban csak a bizottsági, illetőleg választmányi tagoknak van. A közgyűlés elé szánt indítványokat *8 nappal* előbb kell az egyesület elnökségéhez betérjeszteni.

c) *Déli 12 órakor: Fekete Zoltán főiskolai tanár előadása:*

A faállomány szerkezettan biometrikai vonatkozásairól.

d) *Déli 1 órakor* a parádi uradalom zárgondnoksága látja vendégül a megjelenteket.

e) *Délután 3 órakor:* Az új erdőtörvény alapelveiről Szombathelyen megkezdett vita folytatása. Az elnöki megnyitó után a bevezető előadást *Kallivoda Andor* vál. tag tartja. Az előadás szövegét ebben a lapszámban közöljük.

f) *Este 8 órakor:* Társasvacsora.

III. Október hó 17-én:

Reggel 8 órakor kirándulás a parádi erdőgondnokság kerületébe, a kísérleti állomás által végzett különféle felújítási kísérlethez. Az eljárási módokat a helyszínén Roth Gyula főiskolai tanár ismerteti. Az előadást rövid vita követi. Délben a kirándulókat az uradalom látja vendégül az erdőn. Délután visszatérés gyalog a fürdőbe és az esteli vonattal hazautazás.

Van szerencsénk az Országos Erdészeti Egyesület T. tagjait felkérni, hogy közgyűlésünkön és a vele kapcsolatos kirándulásunkon minél számosabban résztvenni szíveskedjenek.

Budapest, 1929 szeptember havában.

Az elnökség.

Részletes tájékoztató.

Indulás Budapestről 15-én (Kálkápolnán át):

1. azok részére, akik a bizottsági tárgyalásokon is részt óhajtanak venni, a keleti p. u.-ról reggel 7 órakor induló gyorsvonattal, érkezés Parád állomásra d. e. 11 óra 7 perckor;

2. azok részére, akik a bizottsági üléseken nem kívánnak résztvenni, a d. u. 14 óra 15 perckor induló gyorsvonattal, érkezés Parád állomásra este fél 6 órakor.

A Kálkápolnáról induló vonathoz Sátoraljaújhely—Miskolc felől is van megfelelő csatlakozó vonat.

A parádi állomástól a fürdőig való beszállításról gondoskodva van.

Az elszállásolásra vonatkozó adatokat a résztvevők a parádi állomáson kapják kézhez s ugyanebben közölni fogjuk a visszautazáshoz használható vonatok menetrendjét is.

A költségek a következők:

1. azok részére, akik 15-én a délelőtti vonattal érkeznek, 18 pengő;

2. azok részére, akik 15-én este érkeznek, 16 pengő;

3. akik a 17-iki kiránduláson résztvenni nem óhajtanak, mindkét összegből 3—3 pengőt hozzanak levonásba az autóköltségek címén.

Ebben az összegben bennfoglaltatnak a lakás, kiszolgálás,

napi háromszori étkezés, az állomásról és állomásra való autófuvar és a 17-iki kirándulás fuvar költségei, valamint a borralvalók. Nincs benne a fogyasztott ital, vagy feketekávé ára.

Kérjük a résztvenni szándékozó tagtársakat, hogy *legkésőbb október hó 4-éig írásban közöljék a titkári hivattal, a közgyűlés és kirándulás melyik részén kívánnak résztvenni s az ennek megfelelően kiszámított összeget ugyaneddig az ideig szíveskedjenek a titkári hivatal címére postautalványon beküldeni.*

A kereskedelemügyi miniszter úr azoknak a tagtársainknak, akiknek arcképes igazolványuk nincs, lakóhelyüktől Parádig és vissza az államvasúti és államvasúti kezelésben levő vicinális vonalakon *félárú utazási kedvezményt engedélyezett, október 13—19-ig terjedő érvényességgel.*

Kérjük azokat a tagtársainkat, akik a kedvezményre igényt tartanak, hogy ezt az indulási állomás, valamint a név és állás pontos megjelölésével, minél előbb jelentsék be, hogy az igazolványokat idejében megküldhessük s levelükhöz szíveskedjenek az igazolvány ajánlott postai küldésére 46 fillér postabélyegyet és egy pontosan megcímezett borítékot csatolni.

Tekintettel a helyiségek korlátolt számára, egy-egy szobában 2—4 tagtársat is el kell helyeznünk, ezért igen szívesen látjuk, ha azt is szíveskednek közölni, kikkel óhajtanának közös szobát.

Az utazások olcsóbbbátétele céljából, elegendő jelentkező esetén, a Budapestről induló előbb jelzett vonatokhoz harmadosztályú kocsit fogunk csatoltatni, amiért is kérjük tagjainkat, hogy jelentkezésük alkalmával arról is tegyenek említést, hogy a harmadosztályú különkocsin óhajtanak-e utazni.

Végül értesítjük résztvevő tagtársainkat arról is, hogy az egyébként rendelkezésre álló idő alatt külön autókirándulások is tehetők és pedig az üveggyár és Sasvárhoz személyenként 2 P, a siroki várhoz 3 P és vízeséshez 1.50 P.

Olvasható névaláírást és pontos cím közlését kérjük.

Az esetleg szükségesnek látszó további felvilágosításokat a helyszínén fogjuk közölni.

Budapest, 1929 szeptember havában.

A titkári hivatal.

Kiss Ferenc

Legutolsó számunkban már röviden megemlékeztünk arról, hogy Kiss Ferenc nyug. min. tanácsost Szeged város törvényhatósági bizottsága örökös tagjává választotta.

Nem mehetünk el csak úgy egyszerűen emellett a kitüntetés mellett, amely Kiss Ferenc erre minden tekintetben méltó személyében a magyar erdőtisztikart is érte.

Elértük tehát azt, hogy az Alföld metropolisának legnagyobb önkormányzati testülete az új közigazgatási törvény által statuált legnagyobb kitüntéssel jutalmazta az erdőtisztet, aki egy emberélet szívós, odaadó, kitartó munkájával csendben, feltűnés nélkül teremtett kultúrát sokezer hold sívó homokon, aki buzgalommal, hozzáértéssel, lelkesedéssel le tudott küzdeni minden akadályt s diadalra tudta juttatni azt a közérdeket, aminek védője és harcosa gyanánt odaállították.

Csak emeli a kitüntetés értékét az a körülmény, hogy akkor érte Kiss Ferencet, amikor megválva a hatalmat biztosító polétól, már évek óta csendes visszavonultságban tölti napjait, mert bizonyítéka annak, hogy a kitüntetés forrása a tisztelet, a ragaszkodás, a megbecsülés, a szeretet, amellyel egy város polgársága ajándékozta meg a messziről odaszakadt szakembert, aki egy élet munkájának eredményeképpen egy nagy vagyonnal ajándékozta meg második otthonát.

Minden erdész hálás tiszteletével üdvözljük Szeged város törvényhatóságát, amely ezzel az elhatározásával nemcsak annak adta tanujelét, hogy értékelni tudja a csendes, odaadó, áldozatkész munkásságot, de annak is, hogy felismerte, méltányolta azt a közgazdaságilag rendkívül fontos hivatást, amit az erdőgazdaság megcsonkított hazánk, de különösen az Alföld gazdasági életében betölteni hivatott.

Összinte örömmel, kartársi szeretettel köszöntjük ez alkalommal Kiss Ferencet, aki példát mutatott arra, hogyan lehet egy nehéz, a polgártársaktól igen sokszor áldozatokat követelő élethivatást betölteni úgy, hogy nemcsak a munkát, de az embert is meleg szeretet, megértés és hála környezze. Megmutatta azt, hogy a gyakorlati erdőgazda helyhez kötött, hangtalan, szívós munkája is ki tudja vívni a legszebb „corona aureá”-t: polgártársai tiszteletét és megbecsülését.

Ivanich Ferenc

A Kormányzó Úr Öföméltósága ezévi június hó 23-án kelt legfelsőbb elhatározásával Ivanich Ferenc nyug. miniszteri tanácsos, volt gödöllői erdőigazgatónak a II. oszt. magyar érdemkeresztet adományozta.

Örömmel ragadjuk meg az alkalmat, hogy itt üdvözlhessük őt, nemcsak mint mindnyájunk által szeretve tisztelt jó kolégát, de mint Egyesületünk választmányi tagját is, akinek a kitüntetése újabb tanubizonysága annak, hogy a csendes, kitartó munka, az odaadás és buzgó kötelességteljesítés megtalálja az utat a legfelsőbb elismeréshez.

Ivanich hivatali működésének túlnyomó nagy része a gödöllői kerülethez fűződik, ahol az utóbbi időkben közel 34 évet töltött megszakítás nélkül.

A dunamenti kincstári erdők feltárási berendezéseinek létesítése, részben befejezése, a kincstári birtok területének jelentős növelése, értékes és jól jövedelmező új berendezések őrzik meg munkája emlékét az általa vezetett igazgatóság kerületében.

Egy-két észrevétel az erdőtörvényhez

Irta: *Kallivoda Andor.*

Rochlitz Dezső, Biró Zoltán, Czillinger János, Karsai Károly és báró Inkey Pál idevonatkozó cikkei az ügyet teljes részletességgel megvilágították. A törvény váza és a követni javasolt alapelvek tisztán kivehetők. Hogy a törvényjavaslat megtervezői mennyiben tették azokat magukévá, azt hiszem, a közeljövőben napfényre kerül.

Mielőtt észrevételeimet felsorakoztatnám, már eleve kijelentem, hogy a fentebb felsorolt cikkíró urak véleményét osztom. Éppen ezért nem kívánok részletesen foglalkozni olyan dolgokkal, melyek úgyszólván már az erdőgazdaság szervezetébe jutottak és annak egészséges vérkeringése azok nélkül már el sem képzelhető.

Az új erdőtörvény főkerete szerény véleményem szerint a

következő volna: Minden néven nevezendő most létező és ezután telepítendő erdő, bármily talajon áll, bárki tulajdonát képezi, fenntartandó, hatósági felügyelet alá tartozik; okleveles erdőmérnök által szerkesztett gazdasági üzemterv szerint és annak irányítása mellett kezelendő.

A törvény külön címe alatt volnának tárgyalandók a véd-erdők, a feltétlen erdőtalajon álló erdők, ideértve a futóhomoki erdőket is, végül azok az erdők, melyek olyan talajon állanak, amelyeknek talaja mezőgazdasági növények termesztésére állandóan alkalmas.

Legelőerdő szerintem nincs, fás legelő van, de azt ne vonjuk az erdőgazdaság hatáskörébe mindaddig, míg hanyatló állapota folytán oda nem kerül.

Az erdők jelenlegi területe minden körülmények között fenntartandó.

Ahol az erdőterület bármi címen megapad, tartozzék azt tulajdonosa vagy saját birtokán, vagy máshol legalább ugyanakkora terület beerdősítésével pótolni.

Ezen pótlások egyszerűsítésére célszerűnek tartanám, ha az Országos Erdei Alap vagyonából — esetleg utóbb vásárolt épületei egyikének eladásával — lehetőleg az Alföldön egy nagyobb kiterjedésű homokterületet vásárolna, melyből a csere-területek a megfelelő összeg lefizetése után a cserélő telekkönyvi tulajdonába mennének, vagy mint társbirtokos, bizonyos hányad erejéig érdekeltségbe kerülne.

Erdőirtás és feldarabolás kizárólagosan csak hatósági engedély mellett volna végrehajtható. Erdőterületnek örökösödés vagy egyéb birtokelkülönítés folytán való megosztását a hatóságnak be kell jelenteni.

Ha a birtokos erdejét bérbeadja, köteleztessék ennek a körülménynek a hatóságnál való bejelentésére azzal, hogy az erdő bérletére vonatkozó szerződéspontokat hiteles másolatban csatolja.

A mezőgazdasági köztes használatlalt kapcsolatos erdőfelújítást és a sorok közének művelését ott, ahol ezt a körülmények indokolják, minden erdőkategóriában nemcsak megengedhetőnek, de előmozdítandónak tartom.

Először, mert anyagi haszonnal jár; a földnélküli népnek

munkára és tüzelőanyag szerzésére ad alkalmat olyan időben, amikor a mezőgazdasági munkák zöme szünetel. Másodszor azért, mert a nép ezen a réven kezdi megszeretni és tisztelni az erdőt. Itt jön a tudatára annak, hogy az nem létesül és nő magától.

A tartamos mezőgazdasági művelésre alkalmas talajú erdőkben a fenti okokból a talajok termőképességéhez mérten legfeljebb 10 évig tartó váltógazdaság gyakorlatát vélném engedélyezhetőnek. (L. gr. Forgách Erdészeti Lapok 1926. évi VI. füzet.) Önként értetődik, hogy a vágás fordulóéveinek számát a mezőgazdasági művelés alatt tartandó évek számával meg kell toldani.

Ugy gondolom, hogyha a váltógazdaság életrekeltésével a birtokosnak egy hatóságilag jóváhagyott üzemterv keretében mód adódik arra, hogy mindenféle folyamodás és csereeljárás nélkül erdőbirtokának kiváló termőhelyen álló részeit az ok-szerűség határáig tartó mezőgazdasági művelés alá vehesse, nagyon sok erdőterület megmenekszik a végleges kiirtástól és viszont ezen szabad mozgás tudatában nagyon sok olyan szántó, amelyik termőerejében már megrokkant, mert helyzeténél fogva nehezen trágyázható, vagy trágya híján oda már egyáltalán nem jut, kerül majd beerdősítésre, hogy az erdőgazdaság egy fordulója alatt a talaj termőereje annyira fokozódjék, hogy néhány évig újból a mezőgazdaság szolgálatába legyen állítható. Nem vagyok mezőgazda, ennek üzemtanával soha nem foglalkoztam, de úgy gondolom, hogy nem csal az a hitem, hogy eredményesebb kevés, de jó termőterületen gazdálkodni, mint sok, de gyengén termőn.

Ma, midőn a mezőgazdaság nehéz körülmények között morzsolgatja válságos napjait, micsoda felüdítő hatással lesz reá az az újtörésű szűz erdőtalaj, melynek áldástosztó erejét valamennyien ismerjük.

Félre tehát a régi vaskalapossággal (Erdészeti Lapok 1926. évi 250. és következő lapok), lássuk be végre-valahára, hogy az erdőgazdaság nem kizárólagos öncél. A birtokos érdeke nemcsak arra való, hogy egyéb gazdaságainak jövedelmét annak kiváló és dicséretes módon való fenntartására költhesse; de igenis arra való, hogy az jövedelmet hozzon birtokosának, har-

mónikusan illeszkedjék bele az általános emberi jólét megteremtésébe. Bízunk birtokosaink belátásában, önnönmaguk és utódaik érdekének józan szem előtt tartásában; ne féljünk attól, hogy a váltógazdaság címén eszközölt erdőirtások a kikötött időn túl üresek maradnak. Amennyiben ilyen esetek mégis előfordulnának, ennek szigorú megtorlásáról és helyrehozásáról az új törvény erejével kell gondoskodni.

Minden birtokosnak vannak elérendő céljai, melyeket birtokán megvalósítani törekszik. Ezen célok elérése bizonyos előre elgondolt terv szerint történik. Ezek a tervek nagyon sok birtokra nézve nincsenek rendszeres alakban megszerkesztve és papírra vetve, hanem csak a gazdálkodó agyában főnek, forrnak; de mivel nincsenek olyan rendszerbe foglalva, mely állandóan követi a kitűzött és elérendő célt,, a pillanatnyi körülmények hatása alatt irányt változtatnak. Ezen szükségszülte irányváltozások folytán a gazdaság iránya olyan változást szenvedhet, hogy a kitűzött céltől folyton távolodik, ahelyett, hogy ahhoz közelednék. Az erdőgazdaság természete olyan, hogy célkitűzéseinek elérése néha emberöltőkre terjed. Még a legegyszerűbb kis erdőgazdaság is évtizedekre terjedő időkkal számol. Éppen ezért minden erdőgazdaságnak rendszerbe foglalt írásos tervre van szüksége. Ezeknek az írásos terveknek a kiállítása nagyon különböző lehet; de mindenesetre összhangban kell lenni az erdőbirtok terjedelmével, jövedelmezőségével, közigazdasági jelentőségével és a tulajdonos egyéni kívánságaival.

Régi törvényünk 17. §-a alá tartozó erdők gazdasági terveinek kiállítása tekintetében az idevonatkozó 1920. évi 14.500. F. M. számú utasítás — esetleges célszerű módosításokkal — a jövőben is fenntartandó. Azok az erdőbirtokok, melyeknek kezelése ezideig terv nélkül is történhetett, vagy meglévő terveiknek hatósági jóváhagyására kötelezve nem voltak, ezentúl kivétel nélkül csak hatóságilag felülvizsgált és jóváhagyott gazdasági üzemtervek alapján legyenek kezelendők. Az üzemtervek azokról az erdőkről, melyeken okszerű, tartamos és jövedelmező gazdaság folytatható, az utasítás szabványai szerint volnának elkészítendőek. A jövedelmezőség és a kiterjedés határa számokkal nem igen határozható meg, mert az felette változó. 8—10 kat. holdas jó fekvésű és jó talajú homoki akácos

egész jól jövedelmező, rendszeres gazdaság alapját képezi. Ezzel szemben néhány éve Borsod megyében láttam egy 800 holdas és egy 1600 holdas olyan állapotban lévő erdőbirtokot, melyeken igazság szerint legalább 10 esztendeig a vadászat kivételével minden néven nevezendő haszonvételnek szünetelni kellene. Az egéztörpe és a nem jövedelemző erdőbirtokok tulajdonosait a törvénynek nem kellene kényszeríteni szabványos kiállítású gazdasági üzemterv benyújtására, ilyen birtokon egyelőre elegendő volna egy megbízható vázlatrajz és egy kellő áttekintést nyújtó állományleírás. Amennyiben a hatóság arról szerez meggyőződést, hogy az erdőbirtok tulajdonosa olyanfokú műveltségi és anyagi fogyatékoságban szenved, hogy tőle még a vázlatrajzos erdőleírás se kívánható, minthogy minden egyes erdőbirtok adatainak ismerete állami szükséglet, az ilyen birtokok leírását és vázlatrajzát az állami erdőmérnököknek kell hivatalból elkészíteni.

Csonka hazánk erdőterületének nagyobbik fele a régi törvény 17. §-a alá tartozik, tehát üzemtervei megvannak. A 17. §. alá nem tartozó 49.648 darab, összesen 958.039 kat. hold kiterjedésű szabadforgalmú erdőbirtok üzemrendezésének kérdése nyomul előtérbe. 47.853 erdőbirtok 250.751 kat. hold kiterjedésben a 17. §. alá nem tartozó erdők statisztikája szerint 50 kat. holdat meg nem haladó törpebirtokokból áll. Ezeknek az erdőbirtokoknak egyszerű alakban végrehajtandó üzemrendezése, ha nem is teljes egészében, de túlnyomórésztben, az állami erdőmérnökökre fog háramlani. A megmaradó 1800 darab 707.300 kat. hold kiterjedésű birtokokból az 1000 holdat meghaladó mintegy 330.000 kat. holdnyi 150 nagyobb erdőbirtoknak van ugyan üzemterve, csak a hatóságnak nem lett bemutatva. Így nagyon valószínű, hogy mintegy 380.000 kat. hold kiterjedésű 1650 birtok gazdasági üzemterve volna elkészítendő. Feltehetjük mégis, hogy legfeljebb 500.000 kat. hold terjedelmű 1800 birtok rendezésével állunk szemben. Ez mindenesetre nem csekély feladat, de még sem akkora, hogy ezzel a bőségben rendelkezésre álló erdőmérnöki kar 8—10 év leforgása alatt meg ne birkózzhatna.

A magánbirtokok meglévő üzemtervei, bár azok nincsenek ugyan az újabbi utasítás szabványai szerint kiállítva, de külön-

ben a legelemibb követelményeknek megfelelnek, a gazdaság tervezett menetének elég hű képét adják és az ellenőrzés lehetőségét nem zárják ki, a hatóság elé terjeszthetőknek és jóváhagyandóknak tartom.

Az 1918. évi 3296. M. E. számú kormányrendelet a jóváhagyott gazdasági tervek híján lévő erdőbirtokok fakihasznlását — nagyon helyesen — korlátozza és esetről-esetre szóló engedélyhez köti. Ennek a rendeletnek közérdekből mindaddig érvényben kell maradni, míg az új törvény minden egyes birtokra a hatóságilag jóváhagyott üzemterv szerint való gazdálkodás kötelezettségét ki nem mondja, illetve míg az új üzemterv életbe nem lép. Minthogy az új üzemtervek benyújtása, azoknak felülvizsgálása és jóváhagyása huzamosabb időt vesz igénybe, egy mihamarább kiadandó kormányrendeletben meg kellene engedni az erdőbirtokosoknak, hogy olyan terjedelmű ideiglenes üzemtervet nyújthassanak be jóváhagyás végett a hatósághoz, amelynek alapján a legközelebbi tíz (10) esztendőre az összes haszonvételek és erdősítési kötelezettségek meg kellene állapítva. Ezáltal a hatósági közegek sok munkától megszabadulnának, egy alapos szemlével 10 évre végeznének, a birtokos az évenként való elég körülményes bejelentéstől, szemlézéstől, az engedélyezés esélyeitől mentesülne és a gazdaság nyugodtabb menete volna elérhető.

Úgy vélem, hogy a 17. §. alá nem tartozó magánerdőkről az új üzemtervek — már országos egyöntetűség érdekében is — az utasítás szabványai szerint volnának kiállítandók, némi egyszerűsítéssel, pl. a sok munkával járó grafikonok elhagyásával. Törvényileg vagy kormányrendelettel ezt kötelezőleg nem kellene kimondani, hogy az egyéni szabad akarat érvényre juthasson, de feltétlenül meg kell követelni azt, hogy az üzemterv tartalmazza mindazt, amely adatok alapján az erdő képe világosan megismerhető és a tervbevett gazdálkodás elbírálható legyen. Feltétlenül tartalmazni kell: egy jól áttekinthető erdőleírást, mely egyben pontos területkimutatás is lehet; azután a korosztálytáblázatot, az általános főhasználati tervet és az általános felújítási tervet. Az általános főhasználati tervben ki kell mutatni az első tíz év alatt kihasználandó területet, annak hozzávetőleges fatömegét. Az általános felújítási tervben ki

kell mutatni az első tíz év alatt kihasználandó vágások és berdősítendő tisztások felújítási módját és területét. Az üzemterv leíró részében kellene megemlékezni az esetleges erdei legeltetés szabályozásáról, valamint a foganatosítandó tisztítások és gyérítések végrehajtásánál követendő elvekről, esetleg még az első tíz év alatt tisztítandó és gyérítendő állományok hozzávetőleges területe is jelezhető volna. Minden üzemtervhez egy gazdasági térkép mulhatatlanul melléklendő, melynek léptéke $1'' = 160^m$ -nél kisebb nem lehet.

A végleges üzemtervek elkészítését megelőzőleg a főbb gazdasági irányelveket megállapító jegyzőkönyveknek a m. kir. földművelésügyi miniszter 1920. évi 16.523. és folytatólagos számú rendeletei értelmében való elkészítését és benyújtását a jövőben is fenntartandónak vélem. Ez alkalommal kell a közérdeket képviselő hatósági és a saját érdekét képviselő tulajdonos kívánságai és célkitűzéseinek dülőre jutni. Inkey báró szerint: „Ezen pontozatok a hatóság és a tulajdonos, mint egyenrangú felek által állapítandók meg.”

A gazdaság lényegének ebben a jegyzőkönyvben kell lefektetve és körvonalazva lenni, ez alkalommal kell a tüzetes helyszini szemlének megtörténni, úgy, hogy a főbb gazdasági irányelvek az összes érdekek helyes egybevetése alapján legyenek lehetőleg mindkét fél megalégedésére véglegesen megállapítva. A kész üzemtervnek hatósági vizsgálata már tulajdonképpen csak arra terjedne ki, hogy az üzemterv kidolgozása megfelel-e az előírásoknak és felöleli-e a jegyzőkönyvben megállapított irányelveket. Kész üzemtervek vizsgálata alkalmával az erdőleírás adatainak aprólékos bírálata nem időszerű és lényeges munka; hiszen azok szemmel becsült adatok. A foga-rasi havasok vidékéhez szokott szem nem olyannak látja a kiskunhalasi nyárfás bokrokat, mint az a szem, amelyik azokat negyven esztendeje nézegeti.

A főbb gazdasági elveket megállapító jegyzőkönyv hatósági záradéka — úgy, mint eddig — a birtokossal írásban közlendő, amely határozat ellen minden birtokosnak fellebbezési jogot kell törvényileg biztosítani.

Önként értetődik, hogy a hatóságokhoz jóváhagyás végett benyújtott főbb gazdasági elveket megállapító jegyzőkönyvek

és tervek, legyenek azok ideiglenesek vagy véglegesek, kizárólag okleveles, magyarhonos erdőmérnökök munkájának kell lenni.

A minden egyes birtokra egyformán kötelező rendszeres gazdasági üzemterv szerint való kezelést tartom az új erdő-törvény egyik legnagyobb létesítményének, így azzal egy kissé bővebben tartottam szükségesnek foglalkozni; annyival inkább, mert ez legyen az a mű, melynek kellő tapintat és belátás mellett való összeállítása lesz hivatva a valódi közérdek és az erdőbirtokos, illetve a haszonélvező magánérdekeinek, egyéni akaratának és legsajátabb egyéni ízlésének harmónikus összeegyeztetésére. Ebben kell előrelátással a két ellentétes érdek későbbi összeütközésre alkalmas pontjait élesen megvilágítani, hogy azok mindenkor kikerülhetők legyenek.

A nagy munkával készült és jóváhagyott terveket helyesen végre is kell hajtani. A helyes tervezést teljesen tönkretetheti a helytelen kivitel. Ennek a megakadályozása is közérdek; tehát új törvényünknek kell gondoskodni a jó tervek helyes végrehajtásáról is. A legjobb fegyver se sokat ér, ha nincsen, aki bánni tudjon vele.

Hazánk erdőségeinek nagyobbik fele okleveles erdőtisztek kezelése alatt áll, itt a helyes végrehajtás biztosítva van. Mintegy 950.000 kat. holdon elterülő, közel 50.000 erdőbirtoknak nincsen képesített gazdasági irányítója. 251.000 kat. hold kiterjedésű, közel 48.000 törpe — 50 holdon aluli — birtok gazdasági irányítása a legnagyobb valószínűség szerint az állami erdőtisztikar amúgy is túlterhelt nyakába szakad. A hátra-maradó mintegy 700.000 kat. holdon elterülő közel 2000 birtok gazdaságának helyes irányításáról kell a törvénynek gondoskodni. Az irányítás költségeit az erdőbirtoknak kell viselni. Törvényes intézkedéssel kell gondoskodni arról, hogy minden jövedelmező erdőbirtok gazdasági ügyeinek erdőmérnök irányítójának kell lenni; akit az erdőbirtokos szabadon választ a magánerdőmérnöki karból, szabadon egyezkedik meg a teljesítendő feladatok és annak díjazása tárgyában. Olyan magán-erdőkben, ahol értelmes erdőőrző vagy mezőgazdasági személyzet áll rendelkezésre és az erdőterület nem jelentéktelen, elegendő, ha az irányító erdőmérnök évente egy-két esetben száll

ki a helyszínére az utasítások megadása és a végzett munka elbírálása céljából. Ezen kiszállások költsége nagyon hasznos befektetés lesz, de különben se igen terheli a birtok jövedelmét, főleg ha állandó alkalmaztatásról van szó és erre a közeli nagyobb uradalom erdőmérnökével lehet egyességet kötni. A nem jövedelmező birtok tulajdonosa a hatósághoz fordulhat ezen teher alól való felmentésért, de a birtok addig, míg jövedelmezővé nem válik, állami irányítás alá kerül.

Az új erdőtörvény előreláthatólag fokozott munkát ró majd az erdőgazdaság ügyeit ellátó erdőmérnöki karra.

Biró Zoltán legutóbbi, „Erdészeti adminisztrációnk” című cikkében statisztikai adatokkal igazolva mutat rá annak a mostani keretekben tovább fenn nem tartható voltára. Mi történik az új törvény nyomán fakadó munkatöbblettel? Bízunk kell elsősorban a magyar erdőmérnöki kar közismert, kiváló ügyszeretetében, továbbá kormányzatunk belátó bölcsességében. Hisszük és reméljük, hogy amúgy is erősen megtépett erdőgazdaságunk fellendülése ügyében mindent meg fog tenni, nehogy adminisztrációnk a lehetetlen feladatok súlya alatt összeroppanjon és tehetetlenségében elsorvadjon.

A mostani erdőigazgatóságokat — ha már megvannak — továbbra is fenntartandóknak vélem. Az adminisztrációnak feltétlenül egységesnek kell lenni. Gondoljunk vissza azokra az áldatlan állapotokra, melyek abból szülemlettek, hogy az 1898. évi XIX. t.-c. ahelyett, hogy a régi kir. erdőfelügyelőségek kerekeit bővítve, a járási erdőgondnokságokat, mint annak végvárait állította volna annak hathatós támogató szolgálatába, a régi felügyelőségek meghagyásával párhuzamban felállította az állami erdőhivatalokat, igaz, azzal a célzattal, hogy ezek gazdaságvezető hatóságoknak voltak szánva. Mégis a legtöbb helyen bekövetkezett a két dudás egy csárdában esete, az ügyek és személyi tekintélyek nagy hátrányára. Tehát vagy felügyelőség, vagy erdőigazgatóság, de kettő semmi körülmények között; így maradhat a meglévő.

Lássuk be azt, hogy tisztí felelősség, gyakori és beható ellenőrzés mellett működő állami erdőmérnök munkájában bátran megbízhatunk. Elhihetjük, hogy az a körülményekszabta mértéknek megfelel. Így nem látom a szükségét annak, hogy

ezentúl még a „szuverén” kir. erdőfelügyelőség felesleges szemléje és elbírálása alá kerüljön. Nem, főleg akkor, amidőn a sorvadás jelei mutatkoznak adminisztrációnkban. Az ország erdőterületének egyharmadát kezelik állami erdőmérnökök, kétharmadrésze még elég ténykedési teret biztosít az amúgy is túlterhelt személyzetnek.

Az erdőigazgatóság lépne a régi kir. erdőfelügyelőség helyébe. Ez gondoskodna arról, hogy a törvényhatóságok közigazdasági albizottsági ülésein egy-egy állandóan kijelölt és a törvényhatóságnál előre bejelentett tagja képviselje az állam erdészeti adminisztrációt.

Az újszülött m. kir. erdőfelügyelőket meg kell szüntetni, ezeknek éppúgy hivatali kerületeket kell adni, mint a többi önállóan működő hivatalvezetőnek.

Az erdőigazgatóság bonyolítsa le az erdészeti adminisztrációt összes vonatkozásában. A volt járási erdőgondnokságok, most állami erdőhivatalok személyzete, mint az erdőigazgatóságok külső szerve a saját kerületében végezzen el minden teendőt, amennyiben bárki birtokán megtorlandó rendellenességet tapasztal, nyomban tegyen jelentést igazgatóságához.

Ugy gondolnám, hogy a közig. gazdasági albizottság volna az erdőrendészetnek, a m. kir. erdőigazgatóság pedig az adminisztrációs ügyek első fóruma. A megváltoztatandó m. kir. erdőfelügyelők és az állami erdőhivatalok az erdőigazgatóságok expozitúrái volnának. Ez azonban nem zárná ki azt, hogy bizonyos korlátok között önálló hatáskörrel legyenek felruházva adminisztrációs ügyekben. Rendészeti ügyekben mindig az erdőigazgatóság tegyen, vagy megbízottja útján tétessen indítványt. A helyszínén való rögtöni intézkedést — ami régen nagy divat volt — kerüljük és szívleljük meg, hogy más az erdőgazdasági ügy elintézése és más egy vakbéloperáció.

Az erdőkről alkotott összes törvényeink és kormányrendeleteink az ügyek végső fokon való eldöntését a földművelésügyi miniszterre bízzák. Az alkotmányos és felelős miniszter urak személye iránt a legnagyobb tisztelettel viseltetem; feltétlenül bizok pártatlanságra valló őszinte törekvésükben és igazságszeretetükben. De a miniszter urak nem szakemberek és emellett párt kötelékébe tartozó politikusok és így az erdőgazdasági kér-

dések nagy horderejű végleges eldöntésében a legritkább esetben vesznek részt. A döntések — melyek nagyon gyakran igen érzékenyen érintik az erdőbirtokosok érdekeit — a tőle teljesen függő helyzetben lévő hivatalokban születnek.

Ez a döntés a független birtokosra nézve származásánál fogva nem megnyugtató; még abban az esetben sem, ha az a közérdek szempontjából teljesen helytálló és igazságos. Ha azonban ugyanezt a döntést birtokostársaiból és független szakemberekből álló tanács véghatározata formájában kapja meg a birtokos, bármily érzékenyen érinti — származásában megbízó hite alapján — megnyugszik.

Czillinger, Biró, Karsai és Inkey báró már nyilatkoztak e tárgyban; hozzájuk csatlakozva, elérkezettnek látom az idejét annak, hogy az erdőgazdasági ügyek végső fokon való eldöntése az erdőbirtokosok, az Országos Erdészeti Egyesület, az erdészeti kormány jelöltjei közül kinevezendő független bírákból és a közigazgatási bíróság egy kiküldött bírójából álló szakbíróságra bízassék.

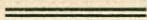
Hova sülyyedne a magyar igazságszolgáltatás oly magasan álló színvonala, ha független bíróságok helyett az igazságügy-miniszter, illetve a tőle teljesen függő, szolgálati viszonyban álló tisztviselők hoznák a parancsa szerint készült végérvényű ítéleteket?

Az igazságszolgáltatásnak egyformán hozzáférhetetlen és pártatlannak kell lenni, legyen az bünyefenyítő, örökösödési vagy erdőgazdasági ügy.

Az új törvény nem csekély terheket ró a birtokosokra, ezzel szemben a törvénynek feltétlenül biztosítani kell azt, hogy a birtokosok tényleg fennforgó vagy vélt sérelmeikkel független bíróság döntését vehessék igénybe és ne legyenek többé — úgy, mint eddig — az államhatalomnak teljesen kiszolgáltatva. E téren a birtokosok nagyon keserű tapasztalatokat szereztek. Lehet, hogy ezek az állapotok szünőben vannak, de itt az alkalom, hogy annak visszatérése örökre lehetetlenné tétessék. Ez — úgy hiszem — küzdelmes lesz! De hiszem és remélem, hogy a magyar erdőbirtokosok összessége — mint egy ember — áll talpra ezen intézmény létesítése érdekében, mely elsősorban az ő jogos érdekei védelmét fogja szolgálni. Közülük mindenki

kötelességének fogja ismerni, hogy ezen intézmény létesítése érdekében azon a fórumon, ahova őt hivatása helyezte, hathatósan sorompóba lépjen. Amennyiben ezt elmulasztja, megérdemli sorsát!

El kell tűnni a sic volo — sic jubeo idejének; alkotandó új törvényünk lesz hivatva erdőgazdaságunk kereteit szigorúan, de igazságos és megnyugtató módon megszabni.

Debrecen sz. kir. város erdőgazdasága

Irta: Kovássy Kálmán, m. kir. főerdőtanácsos.

Általános rész.

A hajduság között élő szájhagyomány a hajdusági s köztük a debreceni erdőknek a keletkezését Bocskay István nagyfejedelemnek, a hajduk nagy pártfogójának tulajdonította, aki a hagyomány szerint látva azt, hogy a fekete földeket elborító és mindinkább térthódító futóhomok foglalásai az ő kedvenc hajduinak a létfeltételeit veszélyeztetik, több ezer szekér tölgymakkot hozatott Erdélyből s azt a futóhomok megkötésére és további terjedésének megakadályozására hajduival elvettette. Bár a debreceni és hajdusági erdők legnagyobb részének határvonalai nagyjában megközelítik a homokterületek és a fekete föld határvonalait, a történeti adatok ezt a hagyományt nem igazolják, mert a debreceni erdőkről már Bocskay előtti időkből is vannak feljegyzések és adatok, így ezen szájhagyomány leginkább csak a hajduk nagyfejedelemre államférfiúi és nemzetgazdasági nagyságának dicsőítésére szolgál.

Érdekes példáját látjuk a futóhomok foglalásának a Nagyerdő melletti nyulasi lóversenytér talaján, ahol a futóhomokos hullámok között mindenhol éles határvonalakkal agyagos fekete föld van közbeékelve, jeléül annak, hogy ezeket a homokhullámokat a Nagyerdő létesítése előtt, vagy időközi letarolása alkalmával fújta oda a szél a fekete föld tetejébe.

Milyen óriási futóhomokos terület lenne a cserei, halápi, fansikai, bánki és paci területekből erdő nélkül. Vagy kép-

zeljük el Debrecen városát a Nagyerdő és Apafa nélkül, milyen sívár kép tárulna elénk, milyen más volna a klimája, milyen mások egészségi viszonyai. Ha még elgondoljuk, hogy Debrecen város erdővel borított területének termőerejét — kevés kivétellel — csakis az erdő tarthatja meg, sőt a szomszédos mezőgazdasági földeket is az erdők védik meg az elfutóhomokosodástól s ha hozzászámítjuk az erdőknek az éghajlati viszonyokra való hatását, a szépiészeti szempontokat s a Nagyerdőnek, mint Debrecen üdülöhelyének óriási jelentőségét, egyetemének befogadóját, további fejlődésének egyik legfontosabb tényezőjét, be kell látnunk, hogy Debrecen erdőségei révén rendkívül szerencsés helyzetben van s azok nemcsak mint vagyontárgyak jelentősek, hanem a közre is nagyfontosságúak s ha nem volnának meg, nagy áldozatok és fáradság útján kellene azokat létesíteni.

A ma erdős puszták név alatt ismert (a külső és belső Guthot is beleértve), összesen 45.234 kat. hold kiterjedésű terület régen néhány közbeeső tisztáson és folton kívül mind erdő volt. Később ezeket a foltokat kaszálókká alakították át, majd az idők folyamán az erdőterület egyes részei is előbb kaszáló, majd mezőgazdasági birtokokká fejlődtek s ezek térhódításával az erdősült terület leapadt annyira, hogy 1882-ben Debrecen sz. kir. város erdőterülete már csak 23497. kat. hold volt.

A város vezetősége azonban mindinkább tudatára ébredt annak, hogy a mezőgazdasági földek közé ékelt erdőterületek az elkerülhetetlen károsítások folytán hova-tovább siralmasabb helyzetbe kerülnek s ezáltal az erdőtőkében fekvő vagyon is rendkívül csökken. Ezért az 1819. évben létesített ú. n. „földi alapot“, — amelynek eredeti rendeltetése a kaszálóbirtokok jogi és területi rendezése volt — a múlt század végétől a háboru előttig legnagyobb részét az erdőterületek rendezésére s az azok között levő magánbirtokok megvásárlására fordította, hogy ezeket az erdőhöz csatolhassa.

Ezen „földi alap“ a háborus viszonyok között egyéb szükségletekre vétetett igénybe, a folyó évben azonban régi rendeltetésének újból visszaadatott.

Ezenkívül a városi tanács birtokcserék által az erdő-

területének a határait javította s a csereterületek, valamint a cserékből származó többletföldek, nemkülönben a városi mezőgazdasági birtoknak az erdővel szomszédos és mezőgazdasági művelésre kevésbé alkalmas részeinek az erdőhöz való csatolásával az erdőterületét fokozatosan növelte, annyira, hogy ma már a város erdőterületei 26890.2 k. holdat tesznek ki, amelyből Debrecen sz. kir. város törvényhatóságára (Nagyerdő, Apafa, Monostor, Nagycsere, Haláp, Fancsika, Bánk, Pac és Ohat elnevezés alatt) 19402 kat. hold, Hajdu vármegyére (Savósguth néven) 1354 kat. hold és Szabolcs vármegyére (a külső és belső Guth-részekből) 6134 kat. hold esik.

Az erdők fekvése, területe és talaja.

A Debrecen városi birtokában lévő erdőterületeket minőségi és erdőgazdasági nézőpontokból két csoportra oszthatjuk; az egyikbe a zárt erdőtesteket alkotó, a várostól északra eső és a várossal összefüggő Nagyerdő, az ugyancsak északra levő Monostor, az északkeletre eső Apafa és Savósguth és a nyugatra eső Ohat tartoznak; a másikba pedig a várostól északkeletre és keletre eső Nagycsere, Haláp, Fancsika, Bánk és Pac nevű erdők sorozhatók, amelyek a város vagy egyesek magántulajdonában levő mezőgazdasági birtokok vagy kaszálók között kisebb-nagyobb foltokban sakktáblaszerűen vannak elhelyezve. A két csoport között átmenet a várostól északkeletre fekvő „külső és belső Guth“ erdő, amely erdőterület között vannak ugyan elszórtan vagy csoportosan mezőgazdasági birtokok, de ezzel szemben nagyobb összefüggő erdőtestek is találhatók.

A várostól az Apafa 2 km-re, a Monostor 7 km-re, a Savósguth 22 km-re, az Ohat 46 km-re, a Nagycsere, Haláp, Fancsika, Bánk és Pac pedig 6—16 km-re, a külső és belső Guth 25—35 km-re van, míg a Nagyerdő a várossal összefügg.

Ezen erdőrészek a Debrecen—Nyírábrányi, Debrecen—Ohat—pusztakócsi, Debrecen—nyírbátori vasutvonalakon és a Debrecen—vámospécsi, a Debrecen—nyíradonyi, a Debrecen—egyeki, a Debrecen—hajdusámsoni kiépített valamint a Debrecen—diószegi és a Debrecen—nyíraicsádi

részben megépített műutakon és az azokhoz csatlakozó vici-nális és dűlűutakon közelíthetők meg. Ezenkívűl az erdei űzem lebonyolítására építette a város a Debrecen—guthi 34 kilométer hosszú erdei vasutat, amelyre az erdei anyagok szállításának 9 tized része esik. Ez a vasut gűzűzemű s foly-tonos fejlesztés után 1923. évben már személyszállításra is berendezték, sűt a folyó évben a debreceni kiinduló állomását az epreskerti faraktárt a MÁV-val, iparvágánnyal kötötték össze s ezzel a vasut a terményszállítások révén a mezűgazda-sági érdekekbe is bekapcsolódott.

E vasut a fatermelés érdekeit szolgálja, ezért a nyom-vezetése az erdűvágások központjába esik, vagy azokat új szakaszokkal követi.

A városi erdűk területi adatait az alábbi kimutatás tűn-teti fel:

Az erdőterület, illetve erdős pusztá megnevezése	Összes terület	Erdő közötti mezőgazda- sági birtok	Erdő- terület	Jegyzet
	kataszteri hold			
I. Zárt erdőtestek:				
Nagyerdő --- --- --- ---	2.236	—	2.236	
Monostor --- --- --- ---	854	—	854	
Apafája --- --- --- ---	336	—	336	
Ohat --- --- --- ---	444	—	444	
Savősguth --- --- --- ---	1 354	—	1.354	
II. Szaggatott erdők:				
Nagycsere, Haláp (a Debrecen - Nyúrábrányi vasútvonaltól északra) --- --- --- ---	11.970	5.997	5.973	
Haláp (Fancsika, Bánk Pac) a vasúttól délre --- --- --- ---	19.387	9.828	9.559	
Guth (külső és belső) --- --- --- ---	8.653	2.519	6.134	
	45.234	18.344	26.890	

A táblázat szerint az erdűségek tűlnyomű része szagga-tott erdűkbűl áll, amelyeket ezenkívűl még teli legeltetési és kaszáltatási szolgáalom is terhel.

Az erdűterületek talaja, az agyagos és részben szikes Ohatot kivève, általában mely, sárga, szűrke vagy szűrkés-barna homok, tűbb helyen futűhomokos jeleggel, a melyebb-
fekvésű helyek agyagos tartalommal:

Az erdők kezelése, felosztása és személyzete.

Debrecen város erdőségeinek kezelését az 1879. évi XXXI. törv.-cikk által előírt rendszeres gazdasági üzemterv szabályozza. Azelőtt mindenütt sarjerdő volt az üzem mód. A mostani üzemtervek tölgy és akác gazdasági osztályokat állapítanak meg, tölgyre 80 éves az akácra 30 éves vágásfordulóval. A tölgy szálerdő, az akác pedig (a tuskóirtás előírásával) sarjerdőüzemben kezelendő. A Nagyerdőn külön üzemosztályt alkot a Parkerdő, amely különleges rendeltetésénél fogva a parkirozás fokozatos keresztülvitele, a szépészeti és kulturális érdekek miatt szálerdőüzemben kezeltetik.

A városi erdőket 1918. évig a város saját erdészeti személyzete házilag kezelte. Az 1918. évben a város az erdőket 10 évre kötött szerződés alapján állami kezelésbe adta át, megállapított kezelési költség fizetése és szerződésileg kikötött természetbeni járandóság ellenében. A részletektől eltekintve a szerződés gerince az, hogy az anyag- és pénzkezelésen kívül a városi erdők mindenféle erdészeti vonatkozású munkálatait, illetve azoknak irányítását az államerdészet köteles elvégezni a hátrálékos üzemtervek elkészítésével együtt.

A városi erdők 4 gazdasági egységre vannak felosztva, amelyek ügyeit egy-egy m. kir. erdőhivatal intézi.

1. A debreceni m. kir. erdőhivatalhoz tartoznak a Nagyerdő, Monostor, Apafája, Savósguth és Ohat erdőrészek, 8 erdőőri védkerületre felosztva, összesen 5224 kat. hold erdőterülettel.

2. A nagycserei m. kir. erdőhivatalhoz a Nagycsere és Haláp erdőrészeknek a Debrecen—nyírábrányi vasutvonaltól északra eső része tartozik 5 védkerülettel, összesen 11970 kat. holddal, ebben 5973 kat. hold erdőterülettel.

3. A halápi m. kir. erdőhivatalhoz tartoznak a Halap, Fancsika, Bánk és Pac erdőrészeknek a Debrecen—nyírábrányi vasuttól délre elterülő részei 8 védkerülettel, összesen 19387 kat. holddal, ebben 9559 kat. hold erdőterülettel.

4. A guthi m. kir. erdőhivatalhoz tartozik a külső és belső guthi erdő 7 védkerülettel, összesen 8653 kat. holddal, ebben 6134 kat. hold erdőterülettel.

Az erdő kezelését végző személyzethez tartozik az állam részéről 1 m. kir. erdőigazgató, 1 m. kir. erdőfelügyelő, mint központi tisztviselők, 2 erdőtanácsos, 1 erdőmérnök és 1 segéderdőmérnök, mint erdőhivatal vezetőik, kik közül 3 Debrecenben székel, a másik három pedig mint nagycserei, halápi és guthi erdőhivatalvezetők a kerületben laknak. Ezen állandó alkalmazottakon kívül az erdőrendezési, műszaki, vagy egyéb előforduló erdészeti munkálatokhoz az erdőigazgatóság a személyzetéből a szükség szerint a megfelelő tisztviselőket s altiszteket időnkint rendeli ki. A város részéről 33 központi, illetve védkerületi erdőőr — az állami erdőtisztikar irányítása szerint — a gyakorlati munkálatok végrehajtásánál van alkalmazva.

A városi erdőőrök a védkerületekben városi illetmény-lakásban laknak s védkerületük nagysága 350—1300 kat. hold között mozog, átlagban 1000 kat. holdra tehető. A városi faraktárakban alkalmazott faraktárőrök nem tartoznak az állami erdőtisztikar hatásköre alá.

Ezenkívül ugyancsak a város adja a fatermelésnél, erdőművelésnél szükséges segédmunkaerőt, akik időnként (az időnymunka tartamára) a szükség szerint fogadtatnak fel.

Fák, cserjék és fűféle növények előfordulása és élettani viszonyai.

A debreceni erdőkben a *Quercus pedunculata* (kocsányos tölgy) az őshonos, amely ma is az uralkodó fánem. Emellett a *Robinea pseudoacacia* (ákác) foglal el jelentősebb területeket. Leginkább a tölgygel együtt kisebb-nagyobb csoportokban, vagy elegyesen előfordul az *Ulmus glabra* és *montana* (a közönséges és hegyi szil), *Betula alba* (nyír), *Acer campestre* (mezei juhar), *Fraxinus excelsior* (magas kőris), *Pyrus malus* (vadalma), *Pyrus communis* (vadvadkörte), *Prunus avium* (vadászesznye), *Tilia grandifolia* és *parvifolia* (nagy- és kislevelű hárs), *Pop. alba*, *Pop. tremula*, *Pop. pyramidalis* (fehér, rezgő és jegenyé nyár). Ezenkívül kis foltokban vagy elszórtan található *Pinus sylvestris* (erdei fenyő), *Pinus austriaca* (feketefenyő), *Alnus glutinosa* (mézgás éger), *Carpinus betulus* (gyertyán). Ujabban csoportosan vagy elve-

gyítve megtelepítettett a *Fraxinus americana* alba (amerikai kőris), *Celtis australis* és orientális (déli és keleti celtisz), *Gleditschia triacanthos* és ennek *inermis* változata (gledics vagy lepényfa és a tövistelen gledics), *Sophora japonica* (japán akác), *Yuglans nigra* (fekete dió), *Populus canadensis* (canadai nyár), *Populus nigra* (fekete nyár), *Acer platanoides* (jókori juhar), *Acer pseudoplatanus* (fürtös juhar), *Acer negundo* (zöld juhar), *Coelreuteria paniculata* (mézelő koelreuteria), *Quercus cerris* (cserfa), *Quercus rubra americana* (amerikai vörös tölgy), különösen a szikésekre pedig telepítettett *Eleagnus angustifolia* (olaj- vagy ezüstfa), *Ailanthus glandulosa* (bálványfa), *Tamarix tetrandra* (tamariska). Újabban a feketefenyőnek a homokon való tenyészthetősége és talajjavító tulajdonsága miatt nagyobb arányokban való tenyésztésére a csemetekertekben már nagyobb mennyiségű csemetekészlet áll rendelkezésre.

Az őshonos tölgyfa tenyészeti viszonyai és felújításának vagy megtelepítésének lehetőségei a Tisza szabályozása, valamint a nyírvizek lecsapolása után hátrányosan módosultak. Míg ezek következtében a talajvíz szintje mélyebbre szállott, a közbeeső vizenyős láposok lecsapolása a levegő páratartalmát csökkentette, a légköri nedvességet apasztotta, ami miatt a ritka állományú tölgyesekben a nap és szél hatása — különösen a dombosabb területeken — a talajt fokozatosan szegényebbé tette, mert a ritka árnyékolás ezen rossz hatásokat nem tudta ellensúlyozni. Az ilyen helyeken az alomképződés sem volt elegendő a talaj konzerválására s ha ezenfelül az ilyen talajra még a szolgalmi téli legeltetés és kaszáltatás is ránehezedett, a talaj termőereje annyira legyengült, hogy tölgyesekként fenntartani, vagy oda újból tölgyeseket megtelepíteni reménytelenül vált. Különösen áll ez azokra a helyekre, ahol a legeltetési és kaszáltatási szolgalm miatt az alátelepítésekkel való erdősítés nem lehetséges.

Ezekhez járul még a tölgnél fellépő sok kártevő pusztítása is. Nem csoda tehát, ha a régebbi városi erdőkezelés a tölgyesek reménytelen telepítésével majdnem egészen felhagyott s helyett más fánemek, még pedig majdnem kizáró-

lag az akác telepítésére tért át. Most már megállapítható, hogy az akácnak talajválogatás nélkül való ily nagymérvű telepítése nem volt sem indokolt, sem célszerű. Ezt bizonyítják a laposabb és vizenyősebb területeken kipusztult foltok, amelyek mind a fatőke rovására irandók. E foltoknak más fanemekkel újból való erdősítésére csak ott lehet gondolni, ahol a környező erdők még legeltetésre nincsenek felszabadítva, mert különben a rajtuk telepített fiatalos a legelő állatoktól meg nem védhető.

Ma az erdészeti kezelésnek legfőbb gondja, minden talajra a neki megfelelő fanem telepítése s e közé hasonló életfeltételekkel rendelkező fanemek elegyítése.

Különösen a tölgyet — dacára a sokféle kártevő ellenségének — a legnagyobb kitartással igyekszünk megtelepíteni, minden olyan talajon, ahol csak remény lehet annak megfelelő tenyésztésére. Azokra a tölgynek való talajokra pedig, ahol most akác van, a tölgyet alátelépítéssel hozzuk vissza. Ilyen helyeken az akácot sarjadzásának megakadályozása céljából előbb virágzásakor meggyűrüzzük, azután a rákövetkező télen kivágjuk. Ezzel a módszerrel már igen szép és erőteljes tölgytelepítések vannak az akácosok védelme alatt.

A tölgyes telepítéseket a perzselő nap heve ellen árnyékoló 6—10 méteres hálózatban közbetelepített fanemekkel igyekszünk megvédeni, amely árnyékolókat, mikor hivatásuknak megfeleltek s már értékesebb anyagot adnak, előhasználat, illetve gyérítésként eltávolítjuk.

Az erdőségek másik főfaneme az akác, amelynek tömegesebb ültetése az 1890-es években kezdődött s amely az előbbieket szerint is túltenyésztettnak mondható, mert életviszonyainak nem megfelelő területeket is elfoglal.

Túltenyésztése egyrészt az előbb elmondottakból származott, másrészt az akácnak magas fogamzási képessége az ültetés, illetve az erdősítés sikerét biztosította, ezért a tölgy rovására az erdőtelepítők is előszeretettel ültették.

Az akác majdnem mindenhol elegyetlen állományt alkot.

Nagyobb csoportokat alkotnak a Guthon és Savósguthon a fehér- és rezgőnyár, a Guthon, Ohaton, Monostoron és a

Nagyerdőn a szil; végül a Nagyerdőn a mezei juhar, amely a tölgy alatt másodrendű állományt képez.

A zárt erdőket legeltetési és kaszáltatási szolgálat nem terheli, ezért is itt a fák általában jó növekvésűek.

Nem mondható ez a szaggyalult erdőterületekről, ahol a legeltetési és kaszáltatási szolgálatat gyakorolják, ami úgy a fák életteni viszonyaira, mint növekvésére és fatömegére káros hatással van.

Az erdőségekben előforduló cserjék leginkább a tölgy s e vele közösen élő más fajok alatt tenyésznek, az akác alatt a gyéren előforduló *Sambucus nigrán* (közönséges bodza), kívül más cserje alig fordul elő.

Az erdőben a következő cserjék a leggyakoribbak: *Crataegus oxycantha* (galagonya), *Acer tartaricum* (fekete-gyűrű), *Lygustrum vulgare* (fagyal), *Sambucus nigra* (közönséges bodza), *Cornus sanguinea* (vörös gyűrű), *Coryllus avellana* (mogyoró), *Evonymus europaeus* (kecskerágó), *Rosa canina* (vadrózsa), *Viburnum opulus* (kányabangita).

Megemlítendő a *Loranthus europaeus* (fakín), amely a tölgyfákon tömegesen fordul elő.

Az erdők között élő fűféle növények közül leggyakrabban előfordulnak homokos területeken: *Ranunculus ficaria*, *Arum maculatum*, *Asarum europaeum*, *Tussilago farfara*, *Scilla bifolia*, *Furboja anthriscus silvester*, *Bromus sterilis*, *Dactylis glomerata*, *Poa pratensis*, *Festuca sulcata*, *Bromus inermis*, *Bromus mollis*, *Gypsophila paniculata*, *Glechoma hederacea*, *Veronica chamaedris*, *Conium maculatum*, *Artemisia vulgaris*, *Dictamnus albus*, *Saponaria officinalis*, *Lychnis viscaria*, *Melandrium album*, *Bulbocodium versicolor*, *Stipa pennata*, *Salvia glutinosa*, *Salvia pratensis*, *Erigeron canadensis*, *Stellaria media*, *Sedum acre*, *Iris hungarica*.

Az Ohaton, szikes és agyagos területeken *Statice gmelini*, *Peucedanum officinale*, *Achillea setacea*, *Achillea collina*, *Corydalis cava*, *Aster pannonicus*, *Mentha pulegium*, *Festuca pseudovina*, *Agrostis alba*, *Alopecurus pratensis*, *Alopecurus geniculatus*, *Glyceria fluitans*, *Inula britannica*, *Aster punctatus* stb.

Erdőhasználatok.

A Debrecen városi erdők állapota a szabályos állapotot egyáltalán nem közelítik meg. Nagy erdősületlen területek és sok fiatalkoru állomány van; a vághatókoru állományokban pedig a csekély záródás miatt nagy fatömegek hiányoznak. Mindezen körülményeket a tartamosságra való törekvés szem előtt tartásával a használatok üzemtervi előírásánál figyelembe kellett venni; nemkülönben a tölgynél a sarjerdőüzemről a szálerdőüzemre való áttérés következtében felemelt vágásfordulót is s így az üzemtervnek az első 20 évre szóló rendelkezéseit átmenetieknek tekinthetjük.

A használatok a tölgy- és akácüzemosztályokra külön-külön vannak előírva.

Főhasználatként évenként a tölgyüzemosztállynál kereken 160 kat. hold vágás 10700 m³ fatömeggel szerepel, ami a tapasztalati adatok szerint mintegy 1100 m³ szerfa, 15.000 ürm³ tűzifa és 5000 ürm³ tuskó- és galyfahozamnak felel meg, amelyből mintegy egynegyed részt lehet puhafának (legnagyobb részben nyár) számítani.

Az akácüzemosztályban évenként 82 kat. hold vágás 7800 m³ fatömeggel van előírva, amiből mintegy 400 m³ szerfa, 10.000 ürm³ tűzifa és 2000 ürm³ tuskó- és galyfa kerül ki.

Ezenkívül előhasználatra elő van írva évenként 552 kat. hold, amelyről a tapasztalat szerint 100 m³ szerfára, 200 m³ tűzifára és 200 m³ galyra lehet számítani. Az előhasználat, tisztítás és gyérítés, ami az értékesebb fánemek felszabadításával az elnyomott és életképtelen egyedek eltávolításával és a túlsűrű állományok megritkításával az állomány ápolását szolgálja.

Tölgyesekben a főhasználat (ahol ezeket alátelepíteni nem lehet) tarvágás és írtás útján történik. Ahol az alátelepítés lehetősége megvan, a véghasználatot a fiatalos védelme, illetve felszabadítása érdekében több ritkító vágás előzi meg.

Az előhasználatok gyérítő és tisztító vágásai a tölgyesekben egyedenkénti kijelöléssel történnek a felszabadítás vagy ápolás szempontjainak figyelembevételével.

Az akácokban a főhasználat tarvágás útján történik

a gyökérsarjadzás biztosítása érdekében, tuskóírtás kötelezettségével. Az előhasználat az akácosokban csak az elnyomott és száraz egyedek kiszedésére szorítkozik.

A mellékhasználatok a fűkaszálás, legeltetés, erdei gyümölcsök és magvak szedése és vadászatból állanak. Az erdősíntendő területek mezőgazdasági közteshasználatából az új erdőtelepítési szabályok miatt csak jelentéktelen termény folyik be.

A fatermelés rendszeresen november elején veszi kezdetét és március 15-ig kell azt befejezni. A termelés a vidék munkásainak tüzelőszükségletéhez képest vagy készpénzért és termelőrészt, vagy tisztán készpénz munkabér ellenében történik akként, hogy a vegyes termelésnél a szer- és tűzifaválasztékokat a kialakított egységárért, a galyat pedig felesben termelik; a tisztán készpénzfizetés ellenében történő termelésnél pedig a galyfából még a botfát is kitermelik. Egy ürm^a hasábtűzifának az átlagos termelési bére 1—1.40 P között mozog; a dorong és botfa termelése 0.90—1.30 P-re tehető. A szerfa minden más vidék szokásának ellenére itt még mindig fm-re termeltetik s 1 fm termelési költsége átlagban 10 fillérre tehető.

A tuskótermelés vagy feles részben történik, vagy készpénzért ürm^a-ként átlagban 4 P munkabérrel.

A faanyag az erdei rakodókra való szállítása szintén a tél folyamán történik. Ennél a munkánál még inkább kitűnik, mint a termelésnél, mennyire nem kedveli és nem érti az idevaló lakosság a famunkát. Úgy a tüzi, mint a szerfa szállítása még nagy hó idején is szekérrel történik, aminek az az oka, hogy ezen a vidéken kevés gazdának van szánja s ha van is neki, az oly gyenge, hogy fafuvarozásra nem alkalmas. Különösen sok baj van a szerfa szállításával, mert a nagyobb méretűeket a gyakorlatlanság miatt hihetetlenül nagy veszélyességgel terhelik fel a szekérre. A fuvarosok régi szokásaikra hivatkozva, az idevonatkozó tanítást nem fogadják el.

A tűzifa szállítása ürm^a-ként és kilométerenként átlag 50 fillérbe kerül, míg a szerfát (épen úgy, mint a termelés-

nél), folyóméterenként és kilométerenként átlag 10—20 fillérért vállalják.

A szerfa termelésénél és szállításánál a munkások és fuvarosok nem akarnak az egyedül igazságos köbméterszámlításra áttérni, így aztán a fm-re való dolgozásnál sem a munkaadó, sem a munkás nem találhatja meg a számítását, mert a vastagabb fáknál a munkás nem tud megfelelően keresni, míg ellenben a vékonyabb fáknál az egységár a munkaadóra hátrányos.

Az erdei rakodókon értékesített faanyagokon kívül a többi anyagot vasuton beszállítják a városi faraktárakba űrm^3 -ként 2.50 P átlagos szállítási költséggel.

(Folytatjuk.)

Az erdőgazdasági kettős könyvvitel

Irtai: Szántó István.

I. BEVEZETÉS.

Minden könyvelési rendszertől megköveteljük, hogy az üzemi tőkék mindenkori nagyságát és azok változását nyilván-tartsa és lehetővé tegye a mérleg felállítását az egész üzemre és annak egyes ágazataira is. Csakis így képes a számvevő az üzemet számszerűleg ellenőrizni, a felügyelő azt elbírálni, a kezelő pedig a számadásnyújtotta adatokat a szükséges üzemi változások keresztülvitelénél és az előirányzat elkészítésénél felhasználni.

A különböző gazdasági, ipari és kereskedelmi üzemekben használatos könyvviteli rendszerek a fenti követelményeknek csak részben felelnek meg. Általában elmondhatjuk, hogy minél jobban alkalmazkodik a könyvviteli rendszer az illető üzem sajátosságaihoz és céljaihoz, annál jobban válik be.

A rendszert illetőleg kétségtelenül legtökéletesebb a kettős könyvviteli módszer. Használja is elsősorban a bankvilág, melynek körében kifejlődött olyan mértékben, hogy ma már nélküle alig tudna megélni. De elterjedt innen az egész kereskedelemben és gyáripárban, mindenütt azok adott speciális

követelményeihez idomulva, sőt tért hódít a mezőgazdaságban is. Az erdőgazdaságban való elterjedését irodalmi adatok híján ellenőrizni nem tudom.

Az erdészeti irodalom általában keveset foglalkozik a könyvvitel kérdésével. Legfeljebb kiemeli a használatos rendszer hibáit. Legutóbb ugyan célóz már arra, hogy a kettős könyvvitel még a kincstári erdészethben is mennyire helyén lenne,* de ez a jelenség sporadikus. Pedig annak elbírálása, hogy az erdőgazdaság mit kívánhat meg könyvelésétől és mely úton éri el azt legcélszerűbben, az erdész feladata. Csak az erdész lehet tisztában az erdőgazdálkodás sajátosságaival, megadott korlátaival és speciális céljaival, amelyekhez az erdészeti számvitelnek alkalmazkodnia kell. Egyébként Enyedi szerint is az erdészeti számvitel reformja „nem annyira számvevőséigi, mint inkább erdészeti szempontból fontos” és ennek tárgyalásánál nem szabad a tisztán számszaki szempontokkal megelégedni.

Az erdőgazdasági üzem tartalmilag is, célját tekintve is nagyon különbözik a kereskedelmi és mezőgazdasági üzemektől. A kereskedő mobil tőkéjének gyors és gyakori forgatásával dolgozik, élesen elválasztott üzemágakban rendszeren a tulajdonos személyes felügyelete alatt. A mezőgazdaságban egyforma jelentőségű a talaj és instrukció értéke, termelése a kereskedőnél lassúbb, de még eléggé ellenőrizhető, egyes üzemágainak produktivitása bár nehezen, de mégis széjjelválasztható.

Az erdőgazdaság a kereskedelemmel szemben csekély forgótőkével, a gazdasággal szemben alárendeltebb jelentőségű talajértékkel dolgozik, ellenben óriási fatőkével, úgy, hogy azt mondhatnók, hogy az erdőgazda nem is annyira az erdőtalajon, mint inkább az azon álló faállománnyal gazdálkodik. Hufnagl** szerint: „... évtizedek már meglévő fanövedékét készen kapja és hozza a nehezen megközelíthető fapiacra s esetleges gazdálkodási hibáival késő generációk érdekét veszélyezteti.” Ezért az erdőgazda üzemének megnyitásakor rendszerint nemcsak gazdálkodásra kész erdőt talál, hanem már meglévő, vagy egyidejűleg elkészítendő üzemtervek előírásai által rész-

* V. ö. Enyedi János „Erdészeti Lapok” 1923. évf. 336—343. oldal.

** Gutsadministration und Güterschätzung. 1918.

ben adott gazdálkodási kötöttséget is. Főüzemágának, fatermelésének további üzemágakra való szétválasztása nehéz és csakis adott elvek alapján lehetséges; az egyik ágazat feltételezi a többi működését és alig szüntethető be egy is a többi kára nélkül. Viszont mellékhasználatai és melléküzemei eléggé függetleníthetők.

A kereskedő tőkéjének gyors forgatása által aránylag nagy kamatjövedelmet érhet el, a gazda főtőkéjének, talajának értékét már rövid évek alatt is növelheti. Az erdőgazda nagy főtőkéjét csak évtizedek munkájával gyarapíthatja és inkább annak csekélyebb mérvű, de biztos kamatozására törekedhetik.

Ebből következőleg az erdészeti számvitel feladatának csakis úgy felelhet meg, hogy amikor számontartja és ellenőrzi az üzemi tőkéket és azok változását, akkor különös tekintettel van azok főtételére, a fatőkére is, továbbá amikor az üzemtől elvárt és általa tényleg produkált jövedelmezőséget összeveti, akkor mindig szem előtt tartja az üzemtervi előírásokat is.

Mivel az erdőgazdaság tőkéje évek alatt alig változik és üzemét az előírások bizonyos keretek közé szorítják, általános az a felfogás, hogy legjobban illik hozzá a kincstári, ú. n. kamerális számviteli rendszer. Pedig kétségtelen, hogy a modernebb, a gazdaságba kereskedelmi szellemet belevívó és annak könnyebb mozgékonyosságát biztosító kettős könyvvitel, főleg a magángazdaságokban, feladatának jobban meg tud felelni, feltéve, hogy azt bevezetésekor szerves összeköttetésbe hozzuk az erdőgazdaság szellemével.

A következőkben megkísérlem legalább alapját lefektetni egy olyan rendszernek, amely a házikezelésű erdőgazdaságra való különös tekintettel számbaveszi a gazdaságban dolgozó tőkéket és a lehetőség szerint analizálja azok produktivitását.

Rendszerem alkalmazása feltételezi az egyik fontos erdészeti ágazat, az erdőrendezés támogatását. Ez azonban csak üdvös lehet az egész adminisztrációra, hisz közelebbi érintkezésbe hozza a számvevőséget és vele a központi igazgatást, illetve az erdőbirtokost az erdőrendezéssel, ami nélkül azok nem is boldogulhatnak.

A munkám alapjául választott egy alapkönyves kettős könyvviteli rendszerben annak lényegét illetőleg újítást nem

találunk, de nem is találhatunk. Ami abban a törzsvagyon alapulvételén kívül még szokatlannak tűnik fel, az tisztán a technikai kivitel érinti és az mind az erdőgazdaság követelményeihez való alkalmazkodás következménye. De éppen ezek a jelentéktelennek tetsző apróságok azok, amelyek az ajánlott könyvelésnek a gyakorlatban való beválását biztosítják.

Bár az ajánlott rendszer az erdőgazdasági és számtechnikai szempontokat véleményen szerint kielégíti, mégsem állítom róla, hogy az tökéletes, ellenkezőleg, azt a tökéletesebb rendszer megalkotásának kiindulópontjául tekintem. Ezért kérem az érdekeltek és az erdészeti számvittel foglalkozók hozzászólását. Elsősorban szívesen venném az erdőértékszámítás elméletével foglalkozók javaslatát a törzsvagyonnak az általam felállított-hoz hasonló és a gyakorlati célt ugyancsak kielégítő oly becslésére, amely az erdőtalaj értékét is tartalmazná és amelynek becsléses megállapítása így *elméletileg is* indokolt lenne, mert a végeredményben mégis csak az erdőértékszámítástan tudományának kell az erdőgazdaság vagyonának meghatározására módot nyújtani.

II. A LETTÁR.

Bármily könyvviteli rendszert használjunk is, mindannyi-nak közös, sarkalatos kiindulópontja az üzemben fekvő tőkék ismerete. Az üzemi tőkéket mennyiségileg megállapítjuk a leltározással és értékeljük a vagyonbecsléssel. A leltárt feltétlenül felvesszük a számadási időszak elején és végén, szükség esetén pedig bármikor. A vagyonrészeket két osztályba sorozzuk: Aktívok az összes anyagi javak és követelések, passzívok az összes adósságok. Az ezen két osztályba sorozott, számlánként részletezett és értékelt vagyontételek kimutatása a nyitó leltár. Ezt célszerűen két pénzhasábbal látjuk el, hogy az értékeket az első hasádba főkönyvi számlákkal egyező összegükkel, a másodikba pedig mérlegszámlák szerint összevont összegeikkel állíthassuk be.

Az erdőgazdasági leltár tételeit három csoportba sorozhatjuk: 1. Az ingatlanüzemi tőke, amely áll a törzsvagyonból, a mellékes ingatlantőkéből, az építményekből és az ezekkel összekötött jogokból és terhekből. 2. Az ingóüzemi tőke: gépek,

berendezések, állatok, stb. 3. A forgótőke: az értékesítésre szánt nyersanyagok, félgyártmányok és készpénz, végül az aktív és passzív követelések.

Ha erdőgazdasági tőkéről beszélünk, figyelmünket elsősorban a faállomány értékére kell fordítanunk, mert egyrészt éppen ennek a tiszta jövedelemmel való kamatozása adja a tulajdonképpeni erdőgazdálkodás eredményét és mert másrészt az erdőgazda kezébe helyezett óriási fatőkeérték mellett a többi üzemi tőke és az anyagi munka értéke rendszerint aránylag csekély. Az erdőgazdasági ingatlan üzemi tőkében tehát, bárminő érték kombinációval állítjuk is be azt számadásainkba, a faállomány tőkeértékének valamilyen formában szerepelnie kell.

A gyakorlatban ezt sokszor a kataszteri tiszta jövedelemből vagy bérjövedelemből levezetett értékkel helyettesítik — elég helytelenül. Sokkal jobb úton járnak a tisztán erdőkitermeléssel foglalkozó üzleti vállalatok, amelyek kettős könyvviteli számadásaikban az áruszámláknak anyagi értékkel való megterhelésére — hacsak nem a fizetett haszonbérösszegeből levezetett egységárakkal dolgoznak — faértékkombinációt, pl. az előző évi tőárat fogadják el. Fakitermelő vállalatok főtőkéje ugyanis vagy az általuk fizetett haszonbér tőkeértéke, vagy a kihasználásra megvásárolt erdő faállománya. Példájukat elvben elfogadhatjuk.

Mivel azonban a házikezelésű erdőgazdaságnál a fakitermelésen és értékesítésen kívül elsőrendű gazdasági cél még az erdőtalaj értékének emelése és a jövő nemzedékekről való gondoskodás is, azért én az ezeket az erdőművelési és védelmi szempontokat is tekintetbe vevő érték, „az erdőgazdasági törzsvagyon” fogalmát vezetem be legfőbb erdészeti tőke gyanánt. Ez a törzsvagyon speciálisan erdészeti könyvviteli fogalom és két tényezőből áll. Ezek: a talaj és a faállomány produkálta fahozadék tőkeértéke és mint ennek terhe, az erdőfenntartási költségek tőkeértéke.

Ezt az értékkombinációt a következő gondolatmenet igazolja. A rendszeres erdőgazdálkodást többnyire hatóságilag jóváhagyott üzemterv előírásai kötik. Ezek előírják egyrészt a kihasználható famennyiséget, másrészt köteleznek megállapított terület erdősítésére. Sem a birtokos, sem a kezelő nem vág-

hat többet és nem erdősíthet kevesebbet, tehát ezeken a határokön túlmenő gazdasági eredményt nem produkálhat. E tőke értékének hosszabb időszakra szóló és célunknak megfelelő becsléses megállapítása könnyű, mert az ahhoz szükséges adatok minden rendszeres erdőgazdaságban készen feltalálhatók. A törzsvagyron első tényezőjének alapja más nem lehet, mint a kezelő részére engedélyezett évi fahozadék. Az évente kitermelhető fatömeget pontosan megadja az erdőrendezés tízévenkénti üzemátvizsgálási munkálatában. Értékeljük e fatömeget az utolsó évek gazdasági adatai alapján a később tárgyalandó módon kiszámított tőárakkal.

Örökösen fenntartandó erdőüzemről lévén szó, vegyük ezt az eredetileg 10 évre előírt értéket úgy, mintha ennek kellene az egész forduló alatt a jövedelmet szolgáltatnia, tehát tőkésítsük, mint örökös évi járadékot. Mégis, arra való tekintettel, hogy számításunk célja csak a következő 10 évre érvényes törzsvagyron értékelése, amely idő alatt ennek kamata kell, hogy a jövedelmet biztosítsa, tekintsük a törzsvagyont köznapi értelemben vett tőkebefektetésnek és így számoljunk a tőkésítésnél normális kamatlábbal, pl. a Nemzeti Bank mindenkori kamatlábalával.

A talaj és faállomány tőkeértékével, mint az erdőgazdaság legfőbb vagyónállományával szemben áll egy másik törzsvagyontétel, amely nélkül az erdő állandóan jövedelmet nem produkálhat és amelyet a revízió ugyancsak 10—10 évre a gazdaság tehertételeként előirányoz: az erdőfenntartási költség tőkeértéke. Ez alatt értem az újraerdősítési, pótlási, erdőápolási, szóval az összes erdőművelési, továbbá az erdővédelmi és határfenntartási költségeket. Ezek tőkeértéke a passzív leltári értékek között kellene hogy szerepeljen, vagy egyszerűen elhagyható is lenne, ha a tőárak értékét megfelelően csökkentenők. Mégis célszerűbbnek vélem tőkeértékét itten mint a törzsvagyron értékét csökkentő értéket beállítani, mert az egyes erdőgazdaságokra és a 10—10 éves félfordulószakokra nem ugyanazon arányú erdőfenntartási költségek lesznek előírva. Lehet gazdaság, melyet száz meg száz hold új erdősítés kötelezettségével terhelnek meg. Természetszerűleg ennek törzsvagyonyát e tehertételnek megfelelően csökkenteni kell. Ezen erdőfenntar-

tási értéket tőkésítsük, mint előbb a fahozadékok értékét, ugyanazon okoskodás alapján, ugyanoly százalékkal. A nyert két tőkeérték differenciája adja a törzsvagyon értékét.

A gyakorlati keresztülvitelnél a törzsvagyon értékének megállapítása végett kiírjuk a gazdaság kezelésére bízott területek földkönyvéből a művelési ágak szerint elkülönített területek összesítését. A törzsvagyon alapja lesz az erdősült terület, aminek értékét az üzemtervi előírás megadta fahozadéknak és az erdőfenntartási munkálatoknak az előző évek egységáraival való értékeléséből nyerjük.

A törzsvagyon értéke, amíg a kezelés az üzemtervi előírások kereteit betartja, évről-évre csak csekély mértékben változik. Ezért évi változását nehéz is, de felesleges is megbecsülni. Ezt nem is szándékozom figyelembe venni, de annál inkább nagyobb időközökben való változását. Ilyenkor szükséges becsléses értékelése elég, ha 10—10 évente, időközben való ellenőrzése pedig ha 5—5 évente megtörténik. Az értékelés célszerűen összekapcsolható a rendes 10—10 éves üzemátvizsgálási munkálatokkal, annál is inkább, mert egyrészt a felállításhoz szükséges adatokat a revizionális munkálatok adják meg, másrészt, mert az ilyenkor felmerülő vitás kérdéseknek szakszempontból való elbírálása — véleményem szerint — összevág az erdőrendezőségi hatáskörrel. Itt jelentkezik az erdőrendezőségnek a számvitellel kapcsolatos jelentősége, amit az új üzemrendezési utasítás is elismer, amikor az üzemátvizsgálás alkalmára kötelezőleg előírja a gazdaság pénzügyi eredményeinek kimutatását is. Mellékesen megjegyzem, hogy ebből megfordítva következik az, hogy a pénzügyi eredmények megállapítása csakis az erdőrendezőség felállította alapokon nyugodhatik, mert így képes a revízió a 10 évenkénti vagyonállapotokat egybe hasonlítani és a 10 éves gazdálkodás pénzügyi eredményét elbírálni. Itt ismét hangsúlyozom, hogy a törzsvagyonérték nem tudományos, hanem tisztán gyakorlati célokat szolgál és semmi esetre sem erdőértékszámítástani, hanem tisztán könyviteli fogalom.

Az összes többi művelési ág adja a mellékes üzemi tőkét, amelynek becsléses értékelésére, hogy az egyöntetű legyen, az egyszerűség kedvéért vehetjük a kataszteri tiszta jövedelmet.

Értékeljük azt pl. ennek ötvenszeresével. A mellékes ingatlan üzemi tőke gazdasági eredményét külön egy vagy több melléküzemként, mint mező-, fuvar-, tó- vagy egyéb gazdaságot számoljuk el, aszerint, hogy mekkora azok terjedelme, jelentősége, milyen az instrukciójuk és hogy milyen célokat szolgálnak. Ennek megfelelőleg az egyes építmény, berendezés, forgótőke leltári tételeket is a leltár első oszlopába ezen üzemágak szerinti részértékeikkel vezetjük be.

Mivel már a leltározáskor élesen el kell választanunk a fő- és mellékhasználatokat, továbbá a melléküzemeket, azért itt kell tisztáznunk ezek fogalmát. Számviteli szempontból mellékhasználat csak magáról az erdőterületről normális gazdálkodás mellett elérhető haszonvételek lehet. Ez különben nagyjában egyezik az erdészeti felfogással is. Tudvalevőleg az erdő hasznait a következőképpen részletezzük: *a)* faállományának fahoza-déka; *b)* ugyanannak gyümölcse, magja, kérge, virágja, gyan-tája, lombtermése; *c)* az erdő vad- és halállománya; *d)* a legel-tetés, makkoltatás; *e)* a gyümölcsök, gyomok szedése; *f)* alom-használat; *g)* fűkaszálás; *h)* köztes használat, amennyiben ez tényleg a felújítások érdekét szolgálja.

Ezen belül csoportosíthatjuk a haszonvételeket az *a)*—*b)* alatti főhaszonvételekre és a *c)*—*h)* alatti mellékhaszonvételekre. Mindkét kategória haszonvételei a szoros értelemben vett erdőgazdálkodás tárgyai, mert tényleg mindnek hasznai az erdősült területből erednek. (Ezzel szemben mindazon használatok, melyek területileg elkülöníthetők, így a deputált földek, rétek, legelők, csatolt területek, kőbánya, stb. melléküzemként kezelendők és ezen ingatlanok értéke a már tárgyalt mellékes üzemi tőke.)

Számviteli szempontból azonban a mellékhasználatok és melléküzemek fogalmát továbbmenőleg kell precizírozni, ismét erdőgazdasági elvekből kiindulón. Az erdőgazdaság célja, az erdőterületek használhatóságának állandó és lehető előnyös biztosítása, mindig különös tekintettel van a gazdaság főcél-jára: a fatermelésből nyerhető jövedelemre. Ebből követke-zőleg a számvitelnek is elsősorban a fatermelésből nyerhető jöve-delmet kell elkülönítve kimutatnia, amit csakis úgy érhet el, ha a mellékhasználatokat oly súllyal szerepelteti az erdőterület

jövedelmének megállapításában, amellyel azok ezt — normális gazdálkodást feltételezve — befolyásolhatják.

Mivel azonban a gyakorlatban néha egyes mellékhasználatok normális kereteiket átlépik, külön személyzetet, számbajövő befektetést, nagyobb anyagi munkát igényelnek, azért elvként kell felállítani azt a tételt, hogy az ilyen mellékhasználatok melléküzemként kezelendők, vagyis a mellékhasználatok száma csakis a normális haszonvétel mellett elérhető értékükkel, pl. reális bérjövedelmükkel ismerendők el, tulajdonképpeni gazdálkodási eredményük pedig a részükre külön felfektetett melléküzem-számlán nyerjen elszámolást. Így az ezeket illető leltári tételek is elkülönítve mutatandók ki a leltár első oszlopán.

Az ingatlan üzemi tőke további tételét, a talajon álló épületek és építmények értékét készen kapjuk az erdőgazdasági épületleltárból. Ha ez hiányzik, újonnan fektetjük fel, feltüntetve benne az építmények új értékét és a százalékos elhasználás útján számított jelenlegi értékét.

Az ingó üzemi tőke berendezés-tétele alatt értjük az élő és holt leltárt. Ezt bizton vezeti minden gazdaság leltári könyvében, tehát az ennek alapján újra felveendő és átértékelendő.

A forgótőke több részből áll. Az áruszámlákat illető termelvényeket, anyagokat, terményeket, félgyártmányokat és egyéb készleteket összeszámolással felveszük és értékeljük a forgalmi, illetve eladási ár bizonyos, mondjuk 80%-os értékével, vagyis olyan egységáron, amelyekkel azok biztosan értékesíthetők lesznek. A pénztárkészlet a pénztárkönyv lezárása után tényleges megolvasással állapítandó meg. Elszámolatlan pénzkadások és bevételek, adósok és hitelezők kinyomozandók és tényleges fennállásukról, valamint bonitásukról meggyőződés szerzendő.

Az így megállapított és jegyzékbe foglalt aktív és passzív vagyon differenciája adja a nyitó tiszta vagyont.

(Folytatjuk.)

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK

JEGYZÖKÖNYV.

Felvétetett Budapesten, 1929. évi augusztus 22-én, az Országos Erdészeti Egyesület igazgató-választmányának az egyesület helyiségében megtartott ülésén.

Jelen voltak: báró Inkey Pál és Térffy Béla alelnökök, dr. Ajtay Sándor, Balogh Ernő, Gyarmathy Mózes, Kovács Gábor, Kozma István, örgróf Pallavicini Alfonz, Papp-Szász Tamás, Ráduly János, Róth Gyula, Schmidt Károly, Schmid Ernő, Takách Zsigmond választmányi tagok, Bíró Zoltán ügyvezető.

Távolmaradásukat kimentették: gróf Andrássy Sándor, Béky Albert, Földváry Miksa, dr. Hammersberg Géza, Hinfner György, Ivanich Ferenc, Kallivoda Andor, Karsay Károly, gróf Keglevich Gyula, Kiss Ferenc, Nagy László, Onczay László, Osztroluczky Miklós, Péch Kálmán, Pfeiffer Gyula, Sipos Antal és Vuk Gyula választmányi tagok.

Térffy Béla alelnök üdvözlí a megjelenteket, az ülést megnyitja.

Megállapítja, hogy a választmányi ülés meghívói az előírt időben szétküldttek és az ülés határozatképes.

A jegyzőkönyv hitelesítésére Gyarmathy Mózes és Kozma István választmányi tagokat kéri fel s ezután a következőket terjeszti elő:

A mult választmányi ülés óta történetekről a következőkben van szerencsém a t. igazgató-választmányt tájékoztatni.

A hivatalos lap július 24-i számában megjelent a közszállítási szabályzat, amelynek erdőgazdasági fontosságát, már csak a nagymérvű közszükségetekre való tekintettel is, elvitatni nem lehet.

Bennünket az odaítélésre vonatkozó 29. §. 1. pontja érdekel leginkább, amely — a bennünket nem érintő részek kihagyásával — szószerint a következőket tartalmazza:

„A szállítás ama magyarhonos iparosmester, gyáros, vállalkozó vagy kereskedőnek ítélendő oda, ki a szállításnak hazai termékekből, gyártmányokból, magyarhonos műszaki munkaerők útján pontos, kellő minőségben és a szolgálat érdekeinek megfelelően való teljesítésére a legalkalmasabb és kinek ajánlata viszonylag a legolcsóbb.”

„A legalacsonyabb árajánlat egymagában a szállítás elnyerésére nem jogosít, hanem a vállalkozó megbízhatósága is mindenkor gondosan mérlegelendő.”

„Az odaítélésnél megvizsgálandó továbbá, vajjon a legmegfelelőbb ajánlatot tett vállalkozó, nemcsak cégében, hanem üzletvitelében is hazai iparos, gyáros vagy vállalkozónak minősíthető-e.”

Bár ez a kikötés a „termelő” szót egyáltalán nem tartalmazza, kétségtelennek kell tartanunk, hogy éppoly mértékben kívánja védeni

a nyersanyagok szállításánál a hazai őstermelést, mint amilyen mértékben feltétlen elsőbbséget biztosít a hazai ipari termelés részére.

Felmerül itt még a kérdés, nem lehetne-e a helyzet teljes tisztázása érdekében a szabályzat ilyen értelmű magyarázatát kérni a kereskedelemügyi és földművelésügyi miniszter uraknál?

Az igazgató-választmány egyhangúlag elhatározza, hogy a rendeletnek a kívánt értelemben leendő hivatalos magyarázata érdekében felír a földművelésügyi és kereskedelemügyi m. kir. miniszter urakhoz.

A forgalmi adófázis ügye a legközelebb mult napokban került vissza a m. kir. pénzügyminisztériumba s az elnökség módját fogja ejteni annak, hogy az erdőgazdaság érdekében a megfelelő időben közbelépjen.

A mult választmányi ülés határozatához képest az államerdészet státuszrendezése ügyében előterjesztéssel fordultunk a miniszterelnök úrhoz, a földművelésügyi és pénzügyminiszter urakhoz, valamint a takarékosági bizottság elnökéhez.

Ugyancsak megindította az elnökség a birtokosok megszervezésére és a tagdíjak önkéntes megajánlására irányuló akciót is.

Kérem, méltóztassanak a tett intézkedéseket tudomásul venni.

A bejelentést az igazgató-választmány egyhangúlag tudomásul veszi.

Mint örömdetes eseményről kell megemlékeznem arról, hogy Kiss Ferenc nyug. miniszteri tanácsos, választmányi tagunkat Szeged város törvényhatósága örökös tagjává választotta, Ivanich Ferenc nyug. miniszteri tanácsos, választmányi tagtársunkat pedig a Kormányzó Úr Öfömméltósága a II. oszt. magyar érdemkeresztel tün-tette ki.

Mindkét kitüntetés egy-egy hosszú munkásélet jutalma s olyan köztisztviselőket ért, akik tényleges szolgálatuk alatt mindnyájunk rokonszenvét és megbecsülését vívták ki.

Indítványozom, hogy az igazgató-választmány őszinte örömének jegyzőkönyvileg adjon kifejezést s az elnökséget bízva meg, hogy ezt a kitüntetetteknek megfelelő formában hozza tudomásukra.

Az igazgató-választmány a javaslatot elfogadja s elnökséget bízva meg, hogy ezt a kitüntetetteknek megfelelő formában hozza tudomásukra.

Az elmúlt idő alatt a halál sem kímélte egyesületünket s tagjaink sorából elragadta Kostialik János, Mayer Gyula, Somogyi Sándor rendes tagjainkat. Javaslom, hogy őszinte fájdalmanak és részvétének a választmány jegyzőkönyvileg adjon kifejezést.

A választmány a javaslatot egyhangúlag elfogadja.

Ezután áttér a tárgysorozat 2. pontjára.

A választmány egyhangúlag tudomásul veszi az ügyvezető jelentését, mely szerint az egyesület helyzete ma számottevően kedvezőbbre fordult. Bár az előiránnyal szemben a mellékelt kimutatás

295 P 84 fillér hiányt tüntet fel, az egyesület rendelkezésére ma ke-rekszámban 5000 P készpénz áll, amit csupán az utolsó, kettős lap-számnak mintegy 1000 pengőt kitevő költsége terhel. A mult ülés határozatának megfelelően az alaptökéből igénybevett összeg részben való visszatérítésére ezenfelül 3000 pengő helyeztetett el, kötött be-tét gyanánt.

Bejelenti az ügyvezető, hogy a mérnöki kamara 4594—1929. számú meghívója alapján augusztus hó 1-én megtartott értekezleten az egyesület képviselőjében résztvett s a többi műszaki testületek-kel együttesen kérte a mérnöki munkafenntartásra vonatkozó rendelet sürgős kiadását.

A válaszmány a bejelentést jóváhagyólag tudomásul veszi.

Bemutatja a kaposvári kiállítás meghívóját, a kiállításnak e hó 24-én leendő megnyitó ünnepségére.

Az egyesület képviselőjére a válaszmány báró Inkey Pál alelnö-köt kéri fel, aki a megbízást készséggel elvállalja.

A válaszmány egyhangúlag hozzájárul ahhoz, hogy a „Fővárosi tudósító” című könyvatos laptudósító útján tájékoztassa a nyilván-nosságot az egyesület életének fontosabb mozzanatairól.

„A Nemzet Vértanuinak 1918—1919” országos emlékmű bizott-sága céljaira a válaszmány 30 (Harminc) pengőt szavaz meg s an-nak kifizetésére a vezetőséget felhatalmazza.

Ügyvezető jelenti, hogy néhai Makk Domokos Esztergom egy-házmegyei áldozópap, az erdészeti oktatás magyar előharcosa emléké-nek felkutatása érdekében dr. Weisz Leó tagtársunkhoz fordult (aki legutóbb igen érdekes cikkben ismertette nevezett működését) s a tőle nyert felvilágosítások alapján tett javaslatra a válaszmány az elnökséget bízza meg, hogy az erre vonatkozó okmányok felkutatá-sára, rendezésére és közzétételére néhány egyesületi tagot kérjen fel.

Ügyvezető előterjesztésére az igazgató-válaszmány hozzájárul, hogy a Nemzeti Balesetbiztosító Rt. által ajánlott feltételek mellett az Erdészeti Lapokban a részvénytársaságnak megfelelő reklámot csi-náljunk s az épületnél netán előfordulható balesetekre vonatkozó sza-vatossági biztosítást az elnökség megfelelő feltételek mellett meg-köthesse.

Ügyvezető jelenti, hogy néhai Wagner Károly hamvait hozzátar-tozói a tabáni temetőből exhumáltatták s a hamvakat a farkasréti új temető 11. táblájában, 1. sor, 7. szám alatt néhai Ormai Kálmán tagtársunkkal közös sírban helyezték pihenőre. Mivel a családtól nyert értesülés szerint az emlékoszlopot szeptember hó folyamán fog-ják elhelyezni, kéri a válaszmányt, hogy az egyesület koszorúját nem november 1-én, de az emlék felállítása után azonnal elhelyezhesse az emlékoszlopon.

A válaszmány a javaslatot egyhangúlag elfogadja.

Ügyvezetőnek a Hauszer Margit-féle lakás ügyében tett intéz-

kedésekre vonatkozó jelentését az igazgató-választmány tudomásul veszi.

Ügyvezető jelenti, hogy az államvasutak igazgatóságától vett D. 42.375—1929. sz. értesítés szerint a pályafenntartási anyagok új feltételeinek letárgyalására az egyesület is meghívót fog kapni.

Az igazgató-választmány felhatalmazza az Elnökséget, hogy az egyesületnek a tárgyaláson leendő képviselte iránt annak idején megfelelően intézkedjék.

A választmányi ülés egyhangúlag elfogadja, hogy az egyesület ezévi rendes közgyűlését október hó 15., 16. és 17-én Parádon tartsa meg, a következő tárgysorozattal: (A közgyűlés részletes programja lapunk elején olvasható.)

Ügyvezető bemutatja Bund Károly egyesületi titkár kérvényét, melyben betöltött 31 évi szolgálatára való tekintettel az alapszabályok 71. §. b) pontja és az 1927. évi december 12-én tartott közgyűlés határozata értelmében 1930. év január 1-étől kezdődőleg leendő nyugdíjaztatását kéri.

Egyúttal kéri, hogy jelenlegi lakását az igazgató-választmány által megállapítandó bér ellenében 1930. év május hó 1-éig megtarthassa.

Jelenti, hogy számítása szerint a titkár nyugdíjazása az egyesületre nézve számottevő megterhelést a mai állapottal szemben nem jelent. Igaz ugyan, hogy mai 4800 pengő készpénzjavadalmazásával szemben a nyugdíj és lakbér 5280 pengővel több készkiadást jelent, ezzel szemben azonban mentesül az egyesület a titkári lakás fűtési és világítási költségeitől s a lakás bérletéből is kereken évi 4000 pengő tiszta bevétel remélhető a mai bevételekkel szemben.

Az igazgató-választmány többek hozzászólása alapján a következőkép határoz: Bund Károly egyesületi titkárt 30 éven át teljesített odaadó és ügybuzgó szolgálatának teljes elismerése mellett az 1930. évi január hó 1-től végleges nyugalomba helyezi. Hozzájárul a lakásnak továbbra is nevezett használatában leendő meghagyásához s az ügyet az évi bér megállapítására vonatkozó javaslatétel végett a szervezőbizottságnak adja ki.

Ügyvezető bejelentését, mely szerint báró Inkey Pál alapítótagsági pótdíját 5 éven, évi 60 pengőben, Frigyes főherceg tábornagy Úr Ő cs. és kir. Fensége tagdíját 5 éven át évi 150 pengőben, gróf Eszterházy Móríc Öexcellenciája tagdíját három éven át évi 200 pengőben, a pannonhalmi Szent Benedek-rendi főapátság alapítványi pótdíját évi 30 pengőben, ravazdi erdőhivatala tagsági díját pedig évi 75 pengőben ajánlotta meg, az igazgató-választmány köszönettel veszi tudomásul s az elnökséget bízta meg, hogy ezt az illető tagoknak megfelelő formában tudomására hozza.

Az egyesület rendes tagjai közé az igazgató-választmány a következőket vette fel: gróf Károlyi Gyula nagybirtokos, főrend, a ma-

gyar szent korona öre stb. (ajánlja az ügyvezető), a M. kir. Egyetemi Közgazdaságtudományi kar mezőgazdasági növényteni intézete (ajánlja az ügyvezető), a M. kir. Állami Faipari Szakiskola, Szeged (ajánlja Matusovich Péter erdőigazgató, rendes tag), Récsey Antal uradalmi erdőmérnök (ajánlja Metzli Kamill rendes tag).

Ügyvezető indítványára az igazgató-választmány elhatározza, hogy az erdőtörvény (1879. évi XXXI. t.-c.) megalkotásának 50-ik évfordulója alkalmából javaslatot tesz a közgyűlésnek a törvényalkotók emlékének megfelelő megörökítése iránt.

Báró Inkey Pál bejelenti, hogy magánértesülése szerint az új erdőtörvényt a kormány már ez év őszén tárgyalni kívánja a képviselőházban. Tudomása szerint a törvénytervezet az egyesületnek még eddig nem küldték meg véleménynyilvánítás végett.

Ügyvezető jelenti, hogy a törvénytervezetet — tudomása szerint — még csak a hivatalos erdészeti közegeknek adták ki hozzászólás végett, szigorúan bizalmasan. Úgy tudja, hogy a javaslatot még sem a minisztérium többi osztályával, sem az érdekelt minisztériumokkal (belügy, igazságügy) nem tárgyalták le.

Ezt az információt az igazgató-választmány több tagja megerősíti.

Többek hozzászólása után az igazgató-választmány a következőkép határoz:

Az igazgató-választmány a legnagyobb aggodalommal értesül arról, hogy az új erdőtörvény-javaslatot a kormányzat a képviselőházban már ez év őszén tárgyaltni kívánja. A javaslatnak hosszú időre kell szabályoznia a magyar erdőgazdaság létfeltételeit, ezért feltétlenül szükségesnek tartja, hogy ahhoz az érdekeltség idejében hozzászólhasson, még akkor, amikor a tervezet mellett a kormány egy tagja sem kötötte le magát. Utal arra, hogy míg más ágazatoknál még 1—1 fontosabb rendeletet is (pl. a mérnöki munkafenntartás) hónapokon, sőt éveken át tárgyalnak az érdekeltséggel, addig az erdőgazdaság egyetlen érdekképviselőének, az Országos Erdészeti Egyesületnek ezideig még a tervezetbe betekinteni sem volt módjában. Megállapítja az igazgató-választmány, hogy a földművelésügyi minisztérium az egyesület többrendbeli kérelmére írásban is megígérte, hogy a javaslatot oly időben és oly módon fogja az egyesülethez eljuttatni, hogy arra vonatkozó álláspontját még idejében és kellő megfontolással juttathassa el a kormányhoz. Mivel az adott helyzet mellett félni lehet attól, hogy a javaslat — amint az a legutóbbi erdőgazdasági vonatkozású törvényekkel is megtörtént — csak néhány napra vagy néhány hétre fog az egyesület rendelkezésére állni, amely idő alatt azt még a tagokkal sem lehet megismertetni, elhatározza, hogy a földművelésügyi miniszter urat küldöttségileg kéri fel, hogy a javaslatot az egyesületnek lehető mielőbb adassa ki, annak letárgyalására megfelelő hosszú határidőt tűzzön ki s addig,

amíg az érdekeltséget meg nem hallgatta, ne terjessze a javaslatot a képviselőház elé.

Más tárgy nem lévén, az elnök az ülést berekesztette.

Kmft.

Bíró Zoltán, s. k.,
ügyvezető, vál. tag.

Térfi Béla, s. k.,
alelnök.

Hitelesítésül:

Kozma István s. k., Gyarmathy Mózes s. k.,
választmányi tagok.

Egyesületi összejövetelek

Értesítjük tagjainkat, hogy egyesületi (csütörtök délutáni) összejöveteleinket október hó folyamán ismételten megkezdjük és első összejövetelünket október hó 24-én délután 5 órakor tartjuk meg. Ez alkalommal dr. Luncz Géza tagtársunk vetített képekkel kísért előadást tart a franciaországi kopárfásításokról.

Az Erdészeti Kísérleti Állomások Nemzetközi Szövetségének újjáalakulása

Az Erdészeti Kísérleti Állomások Nemzetközi Szövetsége Svédországnak kezdeményezésére Stockholmban folyó évi július havának végén megtartotta az újjáalakulást kimondó közgyűlést, mellyel kapcsolatban előzőleg a délsvédországi erdőgazdaságot és kísérleteket, a kongresszus után pedig Közép-Svédországot jártuk be, egészen Laplandig.

A gyűlésen 37 nemzet vett részt, összesen mintegy 180 küldöttel. A gyűlésnek, illetve tanulmányi bejárásnak eredményeiről még leszek bátor a magyar szakközönséget értesíteni, egyelőre az idő rövidsége, illetve nagy elfoglaltságom miatt csak a következőkre szorítkozom.

A Nemzeti Szövetség tudvalevőleg már a háború előtt állott fenn, annak utolsó gyűlése 1910-ben, tehát már 19 évvel ezelőtt, Belgiumban játszódtott le. Belgium fővárosában, Bruxellesben a nagygyűlés egyhangúlag elhatározta, hogy elfogadja a magyar kormánynak, Vadas Jenő főiskolai tanár által átadott meghívását és a következő gyűlést 1914-ben szeptember havában Magyarországon fogja megtartani.

Hazánk részéről kidolgoztuk volt ennek a gyűlésnek úti-tervét és tárgysorozatát. A gyűlés budapesti kezdettel végigvonult volna a szegedi homoki erdőkön és a bánsági tölgyeseken (Vadászerdő) keresztül, a deliblái homokpusztára, onnan vissza Budapestre, illetve a gödöllői arboretumba, azután a besztercebányai fenyvesekbe, a Sturechágón át a likavkai kísérleti telepekre, hogy a Magas-Tátrában érjen véget.

A sors másképp akarta. Rövid idővel a kongresszus ideje előtt lángba borult a világ és a lángok elperzselték a mi terünkét és reményünket is. Pár évre rá meghalt Vadas Jenő, az árván maradt kísérleti állomásnak segítő erők és anyagi eszközök híján jóformán teljesen be kellett szüntetnie működését.

A Nemzetközi Szövetség de jure ugyan fennállt, de hosszú éveken keresztül szintén szünetelt. Egynéhány tagja már évekkel ezelőtt felvette az elszakadt fonalat, a Rómában tartott nemzetközi erdészeti kongresszus alkalmával és ebből kifolyólag Zürichben is szóba hozták már az újraalakulást, de sajnos, hazánk részéről sem a kísérleti állomás, sem a főiskola ezeken a megbeszéléseken nem vehetett részt. A svédek vették át a kezdeményezést. Svédország kedvező helyzetben volt, mert erdőgazdasága az országban igen nagy szerepet játszik, 100 év óta a svédek nem vettek aktív részt háborúban, viszont a nagyon fejlett vas-, acél- és faiparuk révén mások háborújának vérfolyamát, aranyfolyammá változtathatták. A svéd állomásnak agilis és széles látókörrrel bíró vezetője, Hesselmann Henrik, jóval a háború előtt bejárta egész Európát, később Amerikát is és abba a szerencsés helyzetbe került, hogy mindazokat a terveket és tanulmányokat, amiket körútján gyűjtött, hazájában valóra válthatta. Hatalmas szervezetet építhetett ki, összesen 24 főnyi létszámmal, 4 különálló (egyenként kerek 1000 ha) kísérleti erdőhivatallal és számos kísérleti területtel és gazdag felszereléssel.

Ez a hatalmas szervezet eredményezte azt, hogy a svéd erdészeti tudományos kutatás messze megelőzte a gyakorlati gazdaságot.

A svéd erdőgazdasági viszonyokat dr. Fehér Dániel leírta az Erdészeti Kísérletek 1928. évi 1—2 füzetében. Nem akarok ismétlésekbe bocsátkozni, de főlemlítem, hogy Svédország erdő-

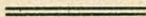
gazdaságában tulajdonképpen csak három fafaj játszik számottevő szerepet: az erdei fenyő, a luc és nyír.

Az erdőápolás csak éppen a kísérleti állomás munkássága révén indult meg és ma sem mondható belterjesnek, az erdő képe ennek következtében meglehetősen egyhangú.

Minden elismerésreméltó ezzel szemben, hogy ebben az egyhangú erdőgazdaságban mennyi sok tudományos problémát tudtak a svédek kifejtetni. A kongresszus lefolyásáról ez alkalommal csak azt emelem ki, ami hazánkat közvetlenül érdekli. Ezt pedig összefoglalhatom abban, hogy örömmel tapasztaltam, hogy hazánkról általánosságban is, de a magyar erdőgazdaságról is nagyon kedvező hangulat alakult ki a kongresszuson, ami kifejezésre jutott abban, hogy a közgyűlés — bár hosszadalmas, bizalmas tárgyalások után — az angol, olasz, svájci és francia képviselők pártoló felszólalása után egyhangúlag elhatározta, hogy a legközelebbi kongresszust ugyan Franciaországban tartja 1932-ben, de egyúttal véglegesen megállapította a rá következő második kongresszust és helyét is, 1935-ben és Magyarországon. A Szövetség elnökének megválasztásánál pedig a francia képviselő javaslatára a nancy-i erdészeti kísérleti állomás vezetőjét, Guiniert, választották meg elnökké, alelnökké pedig Amerika javaslatára a magyar erdészeti kísérleti állomás vezetőjét. Az elnöki bizottság tagjai az elnökön és alelnökön kívül Anglia, Németország, Olaszország, Svájcnak és Lengyelországnak képviselője.

A kongresszus egyéb mozzanatairól más alkalommal fogok beszámolni.

Róth Gyula.

K Ü L Ö N F É L É K

Személyi hírek. Vett értesülés szerint dr. vitéz Bokor Dezső főiskolai adjunktust a göttingeni egyetem matematikai és természettudományi fakultásán a folyó év július havában summa cum lauda doktorrá avatták. Örömmel közöljük e hírt szaktársainkkal már csak azért is, mert tudomásunk szerint fentemlített kollégánk Magyarországon a legelső, aki az elméleti és gazdasági mikrobiológiából kiváló eredménnyel, a magyar név dicsőségére, diplomát szerzett. Egyben sok szerencsét kívánunk fiatal kollégánk további tudományos működéséhez.

Halálozások. *Mayer Gyula*, nyug. urad. főerdőmérnök, egyesületünk rendes tagja augusztus hó 15-én, életének 73. évében Somogy-szobon elhalt. A boldogult egyike volt az erdőtisztikar ama nesztorainak, akik 50 évvel ezelőtt, az erdőtörvény életbelépése idején végezték a főiskolát. Az augusztus 3-iki találkozóról való elmaradását még meleghangú levélben és táviratban mentette ki s 'alig két hétre rá már megtért azok közé, akikről könnyes szemmel a „klopacska” hangjai mellett emlékezett meg a „Trauer—Salamander”. Egyike volt a magyar erdőgazdaság csendes, odaadó munkásainak, akiknek emlékét ma már a közeljövő legszebb reményét alkotó középkorú állományaink őrzik.

Szuppek József nyug. m. kir. főerdőtanácsos, egyesületünk rendes tagja folyó évi augusztus hó 16-án, 63 éves korában, hosszas szenvedés után Miskolcon elhunyt. A megboldogult Ungváron mint műszaki díjnok kezdte meg szolgálatát, innen Miskolcra került, majd 1899-ben mint m. kir. főerdész Fehértemplomra lett áthelyezve, ahol az újmoldovai m. kir. erdőgondnokság vezetésével lett megbízva. Itt szolgált az összeomlásig, majd 1922-ben mint főerdőtanácsos a miskoci m. kir. erdőigazgatóságához nyert beosztást, ahol 1925. évben történt nyugalombavonulásáig ügybüzgő szolgálatot teljesített. Nevezett a Krassó-Szörény vármegyei vagyonközségi erdők karba-hozatala körül szerzett különösebb érdemeket. Kartársai élénk részvétele mellett augusztus hó 17-én helyezték örök nyugalomra.

Gegesi Kiss Ernő v. m. kir. főerdőtanácsos, Erdély elszakításáig az Országos Erdészeti Egyesület igazgatóválasztmányának tagja, f. évi augusztus 25-én, életének 62-ik évében Marosvásárhelyen elhunyt. Kiss Ernő az erdészeti akadémiának 1888-ban történt elvégzése után szolgálatát a zsarnócai m. kir. erdőhivatalnál kezdette meg, ahonnan Nagybányára, majd rövid időre a földművelésügyi minisztériumba, innen pedig 1895-ben Marosvásárhelyre került, ahol az ottani m. kir. erdőgondnokság vezetője lett. Ettől az időtől kezdve állandóan a Székelyföldön teljesített szolgálatot. Mint maga is maroszléki ősi székely nemes család ivadéka, a székely népet, annak természetét,

szokásait, gazdasági viszonyait jól ismerte és amikor Marosvásárhelyen „Székelyföldi kirendeltség” állíttatott fel, felszólításra Kiss Ernő készséggel vállalkozott arra, hogy a kirendeltségnél teljesítsen szolgálatot. És ebben a munkakörben is, mint a kirendeltség csíkvármegyei megbízottja, igen hasznos és eredményes működést fejtett ki, különösen a közbirtokossági legelők megjavítása és az állattenyésztés fejlesztése körül. 1915-ben visszajött az államerdészeti szolgálatba, amikor is a marosvásárhelyi m. kir. állami erdőhivatal vezetésével bízott meg. Ebben az állásban találta őt 1918-ban Erdélynek az oláhok által történt megszállása. Az oláhoknak a szolgálatot és az erdőhivatal átadását megtagadta. Ezért a hivatal éléről karhatalommal távolították el és más magyar tisztviselőkkel együtt, télvíz idején Kolozsvárra vitték és a Fellegvárba börtönözték be. Innen kiszabadulva Marosvásárhelyen maradt. Nem jött el onnan, nem hagyta ott a drága szülőföldet, hanem várt és remélte az akkor még hihetetlen helyzet jobbrafordulását. Egy ideig állás nélkül volt. Később báró Kemény János marosvécsei erdőgazdaságának vezetését vállalta el, s itt érvényesítette szaktudását váratlanul bekövetkezett haláláig. Gegesi Kiss Ernő Nagy-Magyarország erdészgárdájának egyik igen értékes reprezentáló tagja volt; ezenkívül melegszívű jóbarát, szimpatikus egyéniség, nemcsak szaktársai körében, hanem a társadalmi életben is.

Béke hamvaikra!

Az 50 éves találkozó. Augusztus 3-án ünnepelték 50 éves találkozójukat azok a kollégák, akik 1879-ben végeztek a főiskolát. Az életbenlevő 24 kolléga közül csak heten gyűltek ugyan egybe, a többit részint Trianon, részint a mai nehéz idők tartották vissza a megjelenéstől. Örömmel láttuk együtt a „fiatal öregeket”, (akik között a „fuchs” tisztét egyik 35 éve végzett kartárs töltötte be) s hallottuk feleleveníteni a régmúlt Nagy-Magyarország erdészetének sok kedves emlékét. Az összejövetelt közkedvelt, ma is eleven és fürgé „Laci bátyánk” (Nagy László érseki erdőtanácsos, vál. tagunk) szervezte meg, s jókedélye, vidámsága adta meg aranyos derűjét az érdemekben, tapasztalatokban gazdag élet után összegyűlt komoly öregek összejövetelének. Bár a második 50 éves találkozóra vonatkozó megállapodás határozatképesség híján nem jött létre, legyen szabad annak a kívánságunknak kifejezést adni, hogy a mostanihoz hasonló szellemi és testi frissességben ériék meg azt, s hogy ez alkalommal a „fuchs” kissé ünnepélyesebb keretek között üdvözölhesse őket. Addig is az összes fiatalabb kollégák nevében kívánunk nekik minden legjobbat!

A m. kir. kereskedelemügyi miniszternek 127.000—1929. számú rendelete a mérnöki kamara tagjainak fenntartott mérnöki munkák tárgyában. A mérnöki rendtartásról szóló 1923:XVII. tc. (M. R.) 3. §-ának harmadik bekezdésében foglalt rendelkezés felhatal-

mazza a kereskedelemügyi minisztert arra, hogy az olyan mérnöki munkák végzését, amelyekre nézve azt a közbiztonsági vagy egyéb közérdekű szempontok indokolttá teszik s amelyek a technikai főiskolai képzettségnek megfelelő elméleti szaktudás nélkül szakszerűen el nem végezhetők, a mérnöki kamara, illetőleg kamarák meghallgatása után s az érdekelt társmíniszterekkel egyetértően rendeletileg a mérnöki kamara tagjainak fenntarthassá.

A M. R. 3. §-ának negyedik bekezdésében foglalt rendelkezés szerint magánvállalat az ekként fenntartott munkakörben harmadik személyek részéről önálló magángyakorlat körébe tartozó mérnöki megbízást csak akkor fogadhat el, ha a vállalat tulajdonosa, mérnöke vagy magánmérnöki irodájának felelős vezetője a mérnöki kamara tagja.

A M. R. 3. §-ának második bekezdésében foglalt rendelkezés szerint köz- és magánalkalmazásban levő mérnök szolgálata körébe tartozó mérnöki munkákat alkalmazója részére végezhet akkor is, ha nem tagja a mérnöki kamarának.

Ezekhez a rendelkezésekhez képest a M. R. 3. §-ának harmadik bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a budapesti mérnöki kamara meghallgatása után a külügyi, közgazdasági, belügyi, pénzügyi, földművelésügyi, népjóléti és munkaügyi, vallás- és közoktatásügyi, igazságügyi és honvédelemügyi miniszterrel egyetértve a következőket rendelem.

1. §.

(¹) A mérnöki kamara tagjai részére fenntartott mérnöki munkák a következők:

1. olyan föld- és sziklamunkák, vízmentesítési és terepbiztosítási munkálatok, támasztó és bélésfalak tervezése, amelyekre nézve szabványok vagy szokványok, méretadatok nincsenek, hanem amelyeknek terveit önálló számítások alapján kell elkészíteni; az ilyen munkák és építmények létesítésének az építtető megbízásából való művezetése és ellenőrzése;

2. vízalatti, valamint különleges eljárással végzendő, továbbá oly alapozások (pl. kútalapozás, teherelosztó vasbetonlemezzel való alapozás stb.) tervezése, amelyeknél a teherbíró talaj magával az építmény alapfalával el nem érhető; az ilyen munkák és építmények létesítésének az építtető megbízásából való művezetése és ellenőrzése;

3. Az olyan hídépítmények tervezése, amelyekre szabványok vagy gyakorlatban kialakult méretek nincsenek, úgy, hogy méreteiket önálló számítással kell meghatározni; az ilyen hidak építésének az építtető megbízásából való művezetése és ellenőrzése;

4. minden állami vagy törvényhatósági közútnak, valamint minden olyan közútnak tervezése, amely állandó jellegű (kő-, beton-, aszfalt-, stb.) pályával épül, valamint amelynek hosszában

az úttest alatt földalatti közművek vezetnek; az ilyen közutak építésének az építető megbízásából való művezetése és ellenőrzése;

5. vasutengedélyezési eljáráshoz kötött állandó jellegű mindenféle vasutak, siklók, kötélpályák, függőpályák, felvonók al- és felépítményének tervezése; az ilyen létesítmények építésének az építető megbízásából való művezetése és ellenőrzése;

6. vízforgó engedélyezési eljáráshoz kötött vízi építkezések és vízi munkálatok tervezése;

7. vízforgó engedélyezési eljáráshoz kötött, alább felsorolt vízi építkezések és vízi munkálatok létesítésének az építető megbízásából való művezetése és ellenőrzése:

a) folyók és hegyi patakok szabályozása és az ezzel kapcsolatos művek; hajózácsatornák; idegen érdekeket érintő duzzasztóművek és bukógátak; vízépitési jellegű folyó- vagy tóparti építkezések és kikötőépítmények; nagyobbszabású s idegen érdekeket érintő árvédelmi berendezések és lecsapolások; állandó jellegű szivattyútelepek; öntözést szolgáló műszaki munkálatok, ide nem értve az egyszerűbb bolgár-rendszerű és egyszerűbb permetező-öntözéseket; alagsóvezetések, ide nem értve a birtokos által saját birtokán végzett oly alagsóvezetési munkát, amely egy tagban 15 kataszteri holdnál nem nagyobb területre vonatkozik;

b) az 1913:XVIII. tc.-ben meghatározott víztárolók (völgyzárógátak); vízierőt hasznosító művek, kivéve a 20 lóerőnél kisebb vízierőt hasznosító közvetlen hajtású vizikerékkel vagy turbinával dolgozó malmokat és vízi erőműveket;

c) vízellátást szolgáló közművek; közművekkel kapcsolatos vízszűrő- és tisztítótelepek; közcatornák; szennyvíztisztítótelepek;

8. felsőrendű háromszögelések és pontkapcsolások; felsőrendű szintezések és trigonometriai magasságmérések; felsőrendű kitűzések;

9. mindenféle felszíni és földalatti helyszinrajzi és magassági felmérés és kitűzés az alsórendű alappont meghatározásokkal együtt, azoknak térképezése, kivéve azon építmények létesítése céljából szükséges, illetve azon bányauzemek keretein belül felmerülő egyszerű felméréseket és kitűzéseket, amelyeket a jelen rendelet a mérnöki kamara tagjainak nem tartott fenn;

10. kisajátítási és ú. n. kataszteri felmérés, továbbá tiz kataszteri holdat meghaladó ingatlan eldarabolása és az arra vonatkozó egyéb birtokrendezési mérnöki munkálat;

11. község- és városszabályozási, illetőleg telepítési tervek készítése;

12. géperejű közlekedési eszközök versenyeire szolgáló pályák és repülőterek tervezése, nemkülönben mindezek létesítésének az építető megbízásából való művezetése és ellenőrzése;

13. minden olyan közérdekű célokat szolgáló épület (középület) tervezése és építésének az építető megbízásából való műveze-

tése és ellenőrzése, amely az alábbi 14. pontban körülírt ismérvek alá esik s amelyre szabványok nincsenek, valamint amelynek tervezésével vagy kivitelével szemben rendeltetésénél vagy méreteinél fogva fokozottabb szerkezeti, művészeti vagy közegészségügyi igények támaszthatók;

14. mindazon lakó- és magánépületek tervezése, valamint építésének az építtető megbízásából való művezetése és ellenőrzése, amelyek — egy alagsort vagy pincsort, a földszintet és a beépíthető tetőűrt ide nem értve — két emeletnél magasabbak, (mezzanin külön emeletnek számít);

15. olyan építmények és teherhordószerkezetek tervezése, amelyek a vonatkozó szabályzatokban megadott, vagy más szokványos méretadatok alkalmazásával meg nem tervezhetők, hanem egészben vagy lényeges részeikben önálló méretszámítást vagy különleges szerkezeti megoldást igényelnek; ily építmények és szerkezetek építésének az építtető megbízásából való művezetése és ellenőrzése;

16. műemlékek felvétele, azok helyreállítására, átalakítására, kibővítésére vagy berendezésére vonatkozó tervezési munkák s az ily tervek megvalósításának az építtető megbízásából való művezetése és ellenőrzése;

17. az alábbiakban meghatározott nagyságú erőtelepek és tartozékaik tervezése, megvalósításának a megbízó részéről való ellenőrzése és üzembiztonságát biztosítási vagy hasonló szempontból való felülvizsgáló munkája; nevezetesen bármilyen fajtájú (elektromos-, hő-, gáz- stb.) erőtelep energiatermelő-, energiaátalakító-, kapcsoló- vagy mérőberendezésének, azonkívül az ezekhez csatlakozó s közhasználatú közlekedési vonalakat érintő elektromos-, gőz-, gáz-, lég- és vízvezetékeknek tervezése, valamint a megvalósítást a fenti értelemben való ellenőrző és az üzembiztonságot felülvizsgáló munkálata, amennyiben a telepnek huzamos időn át hasznosítható maximális teljesítménye 75 Kw.-nál nagyobb vagy az elektromosvezetékek bármely részében a földdel szemben fellépő feszültség 500 Voltnál, a gőz-, gáz-, lég- és vízvezetékekben a nyomás 12 kg/cm²-nél nagyobb;

a fönntemlített energiatermelő létesítmények üzemének műszaki vezetése, ha a telepnek huzamos időn át hasznosítható maximális teljesítménye a 250 Kw.-ot meghaladja;

18. az alább felsorolt olyan telepek és berendezések tervezése, megvalósításának a megbízó részéről való ellenőrzése és üzembiztonságának biztosítási és hasonló szempontból való felülvizsgálata, amelyek közfogyasztást szolgálnak; nevezetesen gázműveknek, gázfejlesztőtelepeknek, központi távfűtőberendezéseknek, hűtőműveknek, jéggyáraknak, továbbá vízművek, valamint közszolgáltatásokat teljesítő víztisztító- és csatornatelepek, szennyvíztisz-

titó és hasznosítótelepek, ármentesítő-, belvízlecsapolóberendezések gépészeti berendezésének, úgyszintén szemétfeldolgozó- és szemétiégetőtelepeknek, nyomólég- vagy szivólégberendezéseknek, közraktárak és silók gépészeti berendezésének, géperejű vagy önműködő tüztoltóberendezéseknek tervezése, valamint a megvalósítást a fenti értelemben való ellenőrző és az üzembiztonságot felülvizsgáló munkálata;

ugyanezen létesítmények üzemének műszaki vezetése, ha a gyáraknak, műveknek, telepeknek, illetve berendezéseknek a maximális fogyasztást feltüntető hónap alapulvételével az óránkénti összes fogyasztása melegegységre átszámítva 500.000 kaloriánál nagyobb;

19. az alább felsorolt olyan telepek és berendezések tervezése, megvalósításának a megbízó részéről való ellenőrzése és üzembiztonságának biztosítási vagy hasonló szempontból való felülvizsgálata, amelyek közfogyasztást nem szolgálnak; nevezetesen óránként legalább 500.000 kaloria hőértékű tüzelőanyagot felhasználó gázműveknek és gázfejlesztőtelepeknek, 25 m²-nél nagyobb kazánfűtőfelülettel rendelkező központi fűtőberendezéseknek, 40 Kw.-nál több energiát fogyasztó vízműveknek, napi 60 m³-nél többet feldolgozó szennyvíztelepek gépészeti berendezésének, gépüzemű, egyenként 8 Kw.-nál több energiát fogyasztó por-, gázelszívóberendezéseknek és szellőzőműveknek, az 500.000 kaloria óránkénti összes felhasználáson felüli szárítóberendezéseknek, géperejű vagy önműködő tüztoltóberendezéseknek tervezése, valamint a megvalósítást a fenti értelemben való ellenőrző és az üzembiztonságot felülvizsgáló munkálata;

ugyanezen létesítmények közül a gázművek, gázfejlesztőtelepek, vízművek és szennyvíztelepek üzemének műszaki vezetése, ha azoknak a maximális fogyasztást feltüntető hónap alapulvételével az óránkénti összes energiafogyasztása, melegegységre átszámítva 750.000 kaloriánál nagyobb;

20. az alább felsorolt s közforgalmat lebonyolító berendezések és készülékek tervezése, megvalósításának ellenőrzése és az üzembiztonságot felülvizsgáló munkája; nevezetesen géperejű közuti járóművek, repülőgépek, léghajók, légiforgalmi jelző- és mérőberendezések, vasuti járóművek, vasuti biztosítóberendezések, a 20 tonnánál nagyobb vízkiszorítású vizi járóművek, kivéve a fából épülőket, hajózási biztosító- és jelzőberendezések, hajódokkok, kotróberendezések, géperejű felvonók, siklók, kötél- és függőpályák, emelő- és rakodóberendezések tervezése, valamint a megvalósítást ellenőrző és az üzembiztonságot felülvizsgáló munkálata;

21. közforgalmat lebonyolító géperejű vasuti, légi forgalmi, továbbá 75 gépi járóműnél nagyobb állománnyal bíró géperejű közuti közlekedési vállalatok, nemkülönben olyan hajózási válla-

latok műszaki ügyeinek vezetése, amelyeknél a géperejű vizifárművek együttes vízkiszorítása a megengedett legnagyobb bemerülésnél a 100 tonnát meghaladja;

22. 10 Kw. teljesítőképesség, illetve energiafogyasztás mértékét meghaladó energiateremlő, energiafogyasztó gépek, továbbá szilárd, cseppfolyós vagy gázalakú testek tömeges szállítására szolgáló gépek és készülékek tervezése;

23. azoknak a tüzelőszerkezeteknek tervezése, amelyek szabványok vagy szokványos méretadatok alkalmazásával meg nem tervezhetők s amelyeknek huzamos időn át való üzembentartásához óránként legalább is 750.000 kalória szükséges;

a 150 m² fűtőfelületnél nagyobb gőzkazánok tervezése és a megvalósítást ellenőrző, valamint az üzembiztonságot felülvizsgáló munkálata;

24. bányatelepítéssel és újrányítással kapcsolatos bárminemű földalatti vagy földfeletti létesítmények tervezése, a tervek végrehajtásának vezetése és ellenőrzése, az üzem vezetése, valamint az üzembiztonság felülvizsgálása, ha a megindítandó vagy szünetelő bányüzemben, vagy az illetékes bányahatóság által veszélyesnek minősített segédüzemeiben ötvennél több munkás foglalkoztatását tervezik, vagy ha a meglevő üzem ötvennél több munkást foglalkoztat, vagy ha az üzem a pénzügyminiszter, mint főbányahatóság megállapítása szerint fokozott veszéllyel jár; nyíltzsinikő-, kavics-, homok- és agyagbányákra ez a rendelkezés csak akkor vonatkozik, ha az üzem fokozott veszélyességét az illetékes hatóság megállapította, vagy ha a kőbánya napi 400 m³-nél nagyobb teljesítőképességű zúzóművel van felszerelve;

25. olaj, gáz, ásványvíz, valamint bármily hasznosítható ásvány kutatásának és feltárásának vezetése, amennyiben bányahatósági felügyelet alá tartozó műveletek útján történik; továbbá a 200 m-nél mélyebb fúrások tervezése és vezetése, kivéve az ivóvíznyerés céljából való s kizárólag ivóvizet szolgáltató olyan fúrásokat, amelyek mélysége a 750 m-t meghaladja;

26. bányatelepadományozási eljárással, ásványos előfordulások, kőzetek műrevalóságának megállapításával kapcsolatos műszaki műveletek és teendők;

27. géperejű szén- és ércelőkészítőberendezések tervezése, létesítésének ellenőrzése, üzemének műszaki vezetése; ily berendezések üzembiztonságának felülvizsgálása;

28. vaskohó- és vasfinomítótelepek tervezése, létesítésének ellenőrzése, üzemének műszaki vezetése; ily berendezések üzembiztonságának felülvizsgálása;

29. fémek kohósítására, elektrolytikus, továbbá lúgzó, vagy más úton való előállítására, finomítására létesülő telepek terve-

zése, létesítésének ellenőrzése, üzemének műszaki vezetése; ily berendezések üzembiztonságának felülvizsgálása;

30. vas- és fémkohászati nyers- és hozadékanyagok előkészítésére, vas- és fémkohászati melléktermékek nyerésére és feldolgozására létesülő telepek tervezése, létesítésének ellenőrzése, üzemének műszaki vezetése; ily berendezések üzembiztonságának felülvizsgálása;

31. a jelen § 28—30. pontjaiban felsorolt kohászati telepek mindenfajta helytálló vagy mozgó olvasztóinak, kemencéinek, konvertereinek, elektrolytikus, lúgzó, kristályosító stb. berendezéseinek és ezek kohászati, illetve vegyipari tartozékainak tervezése, létesítésének ellenőrzése, üzemének vezetése; ily berendezések üzembiztonságának felülvizsgálása;

32. erdőtelepítési, felújítási, ápolási és kitermelési munkákra vonatkozó tervek készítése s a tervek végrehajtásának ellenőrzése mindazon erdőkre vonatkozólag, amelyekre nézve az érvényben levő erdészeti törvények az ily munkákat az erdőmérnök hatáskörébe utalják;

33. erdőrendezési és erdőgazdasági tervek készítése és időszaki átvizsgálása az előző pontban említett erdőkre nézve;

34. olyan gyártelepek termelő berendezésének tervezése és a berendezés megvalósításának a megbízó részéről való ellenőrzése, valamint az üzembiztonságnak biztosítási vagy hasonló szempontból való felülvizsgálása:

a) amelyeknek üzeme az előírányzat szerint óránként 1,000.000 kalória melegegyenértéknél több energiát fogyaszt;

b) amelynek robbantó, robbanó vagy fokozottan tűzveszélyes anyagokat termelnek, illetőleg rendszeresen felhasználnak;

35. vegyvizsgálatokat keresetszerűen végző ipari és kereskedelmi vegyészeti laboratóriumok műszaki vezetése.

(²) A mérnöki építmények létesítésének az építést végrehajtó vállalkozó megbízásából való építésvezetésre, valamint az e rendeletben nem említett ipari jellegű gyártelepek üzemének műszaki vezetésére vonatkozólag az érdekelt társmíniszterekkel egyetértően és az érdekeltség meghallgatásával kiadandó külön rendelet fogja megállapítani, hogy e munkák mely esetekben tartoznak a mérnöki kamara tagjainak fenntartott munkák közé.

2. §.

(¹) Az 1. §-ban felsorolt mérnöki munkákat önállóan — az alább a 4—6. és 11. §-okban megállapított kivételeket nem tekintve, — csak a mérnöki kamara tagja végezheti. Köz- és magánalkalmazásban álló mérnök azonban szolgálata körébe tartozó ilyen munkákat alkalmazója részére abban az esetben is végezhet, ha nem tagja a mérnöki kamarának.

(²) Magánvállalat az 1. §-ban felsorolt mérnöki munkákat csak a M. R. 3. §-a negyedik bekezdésében előírt feltételek teljesítése esetén végezheti. E feltételek felelős mérnöki kamarai tag, vagy a jelen rendelet 4—6. és 11. §-ai értelmében jogosítottak esetenkénti való alkalmazásával is kielégíthetők.

3. §.

(¹) Ez a rendelet nem érinti:

a) az 1908:XXXIX. tc. alapján 40—1909. I. M. szám alatt kibocsátott rendelet rendelkezéseit, valamint az urbéri elkülönítésre, arányosításra, tagosításra és legelőfelosztásra vonatkozó jogszabályokat;

b) az ipar üzésére nézve érvényben levő jogszabályok hatályát;

c) a gyógyszer-vegyészeti és szerum-ipari termelést szabályozó jogszabályokat;

d) a szabadalmi ügyvivők tevékenységére és a feltalálók találmányai szabadalmaztatására és értékesítésére vonatkozó jogszabályokat;

(²) Nem vonatkoznak továbbá ennek a rendeletnek rendelkezései:

1. a M. R. 71. §-a alapján nyilvántartott, a mérnöki cím használatára nem jogosult földmérőknek birtokrendezési, vagy más földmérői tevékenységére;

2. a vegyészeti, a fizika és a geologia terén folytatott nem mérnöki természetű tudományos vagy szaktevékenységekre, valamint az orvosok és gyógyszerészek által végzett egészségügyi vizsgálatokra;

3. a nem mérnökköknek a jelen rendelettel fenntartott mérnöki munkakörben mérnöki kamarai tag, illetőleg a kérdéses munkakör ellátására jogosított egyén (4., 5., 6. és 11. §) vezetése és felelőssége mellett alkalmazott segédeként való munkásságára.

4. §.

(¹) Az építőmesterségek gyakorlása tárgyában kiadott 46.188—1884. F. I. K. min. körrendelet 8. §-ának b) pontja alapján a jelen rendelet hatálybaléptéig képesített vagy iparendélyt kapott olyan építőmesterek, akik mérnöki cím használatára nem jogosultak, a jelen rendelet 1. §-ának 12—15. pontjaiban körülírt fenntartott munkákat továbbra is végezhetik abban az esetben is, ha nem tagjai a mérnöki kamarának.

(²) Ezeknek a jogosított építőmestereknek a jegyzékét és személyi adatait, ezek közt az építőmesteri képesítés, illetve iparendély megszerzésére vonatkozó adatokat az építőmesteri képzettség megvizsgálására szervezett bizottság az 1929. év végéig összeállítja és a Budapesti Mérnöki Kamarának megküldi. A mérnöki kamara ezekről a jogosított építőmesterekről nyilvántartás:

vezet. A nyilvántartott jogosultak névsorát a nyilvántartás első összeállítása után, a nyilvántartásba való későbbi fölvételt és az abból való törlést pedig esetenként az állam hivatalos lapjában közzé kell tenni.

(3) A nyilvántartásba való felvétel mérnöki cím használatára nem jogosít.

(4) A jelen § első bekezdésében említett építőmesterek a mérnöki kamara tagjainak fenntartott munkakörben való működésükért hasonló természetű felelősséggel tartoznak, mint amilyennel tartoznak a mérnöki kamarának a kamara tagjai. A felelősségnek és a felelősségrevonás módozatainak részleteit külön jogszabály fogja megállapítani.

5. §.

(1) Az általa eddig betöltött munkakörben továbbra is végezhet a mérnöki kamara tagjainak fenntartott munkát az,

1. akinek valamely külföldi mérnöki főiskolán szerzett oklevele van, de a mérnöki cím használatára a M. R. értelmében való jogosultságot nem szerezte meg,

2. aki a M. R. C9. §-a első bekezdésének 1—6. pontjaiban körülírt képesítések valamelyikével rendelkezik ugyan, de a mérnokok nyilvántartásába nincs fölvéve,

3. aki nem mérnök, de az állami felső építőipariskolának vagy az állami felső ipariskolák valamelyikének rendes tanfolyamát, vagy a mezőgazdasági főiskolák valamelyikét, vagy a hazai felső ipariskolákkal tanértékre egyenlő külföldi technikai szakiskolák valamelyikét sikerrel végezte,

ha a fent 1—3. alatt felsorolt esetek bármelyikében hitelt érdemlően igazolja, hogy akár önállóan, akár mással társulva, vagy másnak alkalmazásában egyhuzamban vagy megszakításokkal, de együttvéve legalább három éven át végzett a mérnöki kamara tagjainak fenntartott mérnöki munkákat (1. §.), és ha a Budapesti Mérnöki Kamara az érdekelt által hozzá az 1929. év szeptember 30-tól kezdődőleg az 1935. év végéig előterjeszthető kérelemre a szóban levő munkák végzésére jogosító okiratot (jogosítványt) ad ki.

(2) A jogosítvány kiadására irányuló folyamodványt a mérnöki kamara által önköltségen rendelkezésre bocsátott nyomtatványon kell előterjeszteni és a folyamodványban igazolni kell,

a) hogy a jelen § első bekezdésének 1—3. pontjában meghatározott esetek valamelyike áll fenn,

b) azt, hogy a folyamodó jelen § első bekezdésében meghatározott időn át végzett a mérnöki kamara tagjai részére e rendelet szerint fenntartott mérnöki munkát,

c) személyi adatait és azt, hogy a folyamodónak Magyarországon állandó lakása van, illetve, ha külföldi honos, azt is, hogy az

ország területén való lakáshoz szükséges lakhatási engedélyt megszerezte, továbbá, hogy a M. R. 8. §-ában meghatározott körülmények vele szemben nem állanak fenn.

(³) Hogy azt a munkát, amelyre folyamodó a kérelmét alapítja, legalább három éven át tényleg végezte, iparüzőknél és ipari alkalmazottaknál az illetékes kereskedelmi és iparkamara meghallgatásával az elsőfokú iparhatóság, — illetve bányászati vagy kohászati munkakörben való gyakorlat esetében az illetékes bányakapitányság, — egyébként pedig az igazolja, akinek megbízásából vagy alkalmazásában a folyamodó az igény alapjául szolgáló munkát végezte. Az igazolásban tüzetesen fel kell tüntetni a folyamodó által tényleg végzett munkát.

(⁴) Ha a Budapesti Mérnöki Kamara megállapítja, hogy a jelen §-ban meghatározott kellékek megvannak, a jogosítvány kiadását meg nem tagadhatja. Ellenkező esetben, úgyszintén abban az esetben, ha az esetleg elrendelt hiánypótlás sikertelen maradt, a jogosítvány kiadását megtagadja. Az elutasító határozatot meg kell indokolni.

(⁵) A jogosítványban a jelen rendelet 1. §-ának megfelelő pontjaira utalással tüzetesen meg kell jelölni a mérnöki kamara tagjai részére fenntartott azokat a mérnöki munkákat, amelyek végzésére a folyamodó jogosult.

(⁶) A jogosítvány a folyamodó személyére szól és a benne tüzetesen meghatározott körben érvényes marad akkor is, ha a jogosult állást változtat.

6. §.

Vállalatoknak és műszaki irodáknak azokra a tulajdonosaira, illetőleg alkalmazottaira, akik nem mérnökök és akik az 5. § első bekezdésében említett képesítések valamelyikének sincsenek birtokában, de az 5. § harmadik bekezdésében említett módon hitelt érdemlően igazolni tudják, hogy akár önállóan, akár mással társulva, vagy másnak alkalmazásában egyhuzamban vagy megszakításokkal, de együttvéve leglább öt éven át fejtettek ki a jelen rendelet 1. §-a értelmében a mérnöki kamara tagjainak fenntartott munkakörbe eső munkásságot, az 5. §-ban foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni, azzal a módosítással, hogy ezek a mérnöki kamara tagjainak fenntartott munkák végzésére vonatkozó jogosítvány kiadását legkésőbb az 1933. év végéig kérhetik.

7. §.

(¹) Az 5. és 6. §-ok alapján előterjesztett folyamodványok felett a Budapesti Mérnöki Kamara választmánya határoz és határozatát kifüggeszti, a felekkel pedig kézbesítés útján közli.

(²) A választmánynak ama határozata ellen, amellyel a mérnöki kamara tagjai részére fenntartott mérnöki munkák bizonyos

meghatározott körben való végzésére vonatkozó jogosítvány kiadását egészben vagy részben megtagadja, a folyamodó a kézbesítéstől számított 30. nap alatt fellebbezéssel élhet a Mérnöki Tanácshoz.

(³) A M. R. 8. §-ában és 9. §-a 4., 5. és 6. bekezdésében a mérnökre nézve megállapított rendelkezéseket a jelen rendelet 5. és 6. §-ai alapján előterjesztett kérelmekre értelemszerűen alkalmazni kell.

8. §.

(¹) A mérnöki kamara azokról, akiknek a kamara tagjai részére fenntartott mérnöki munkák végzésére az 5. és 6. §. rendelkezései alapján jogosítványt adott, nyilvántartást vezet (külön jogosítottak jegyzéke). A nyilvántartásba való jogerős felvétel és az abból való törlést az állam hivatalos lapjában közzé kell tenni.

(²) A nyilvántartásba való fölvétel mérnöki cím használatára nem jogosít.

9. §.

A M. R. 67. §-ának 4. pontjában, illetőleg 68. §-ában meghatározott jogkövetkezmények 1929 október 31-éig általában, a mérnöki kamara tagjai részére fenntartott mérnöki munkák végzésére vonatkozó jogosítvány iránt az 5. és 6. § alapján előterjesztett folyamodvány, valamint a mérnöki kamarába való felvétel iránt a M. R. 60. és 70. §-a alapján a jelen rendelet hatálybalépte előtt előterjesztett folyamodványok jogerős elintézéséig pedig a folyamodóval szemben nem nyernek alkalmazást.

10. §.

(¹) A jelen rendelet 5. és 6. §-a értelmében jogosítottak a fenntartott mérnöki munkakörben való működésükért felelősséggel tartoznak, oly értelemben, hogy amennyiben a M. R. 37. §-ában meghatározott olyan súlyos vétséget követnek el, amely miatt a mérnöki kamara tagjaival szemben a mérnöki gyakorlattól való eltiltásnak lehet helye, tőlük a mérnöki kamara a jogosítványt — előzetes meghallgatásuk után — meghatározott időre, vagy véglegesen visszavonhatja.

(²) A kamara választmányának ily értelmű határozata ellen fellebbezésnek van helye a Mérnöki Tanácshoz.

11. §.

(¹) A jelen rendeletben a mérnöki kamara tagjainak fenntartott mérnöki munkát a rendelet 2., 4., 5. és 6. §-aiban meghatározott eseteken felül végezhet az is, aki a mérnöki kamarának nem tagja, ha erre a kereskedelemügyi miniszter kivételes méltánylást érdemlő esetekben, a mérnöki kamara és az illetékes kereskedelmi és iparkamara meghallgatása után s az érdekelt társmíniszterrel egyetértően

a M. R. 3. §-ának korlátai közt engedélyt ad. A miniszter az engedélyt vagy egyes munkakörben való állandó működésre, vagy időhöz kötötten egyes munkák elvégzésére adhatja, az engedély megadását felételhez kötheti.

(²) A miniszter az engedélyt a jelen §. első bekezdésében felsoroltak meghallgatása után a 10. §-ban említett vétség esetén, vagy más indokolt esetben vissza is vonhatja.

(³) A miniszter az engedély megadásáról vagy megvonásáról a mérnöki kamaraát értesíti. A kamara az ily kivételesen jogosítottokról külön nyilvántartást vezet s e nyilvántartásba való fölvételt, illetve törlést az állam hivatalos lapjában a miniszter rendeletére hivatkozással közli.

(⁴) A nyilvántartásba való felvétel mérnöki cím használatára nem jogosít.

12. §.

(¹) A mérnöki kamara a jelen rendelet 5. és 6. §-ának rendelkezései alapján benyújtott folyamodványok után a benyújtáskor 10 P jelentkezési díjat, a jelen rendelet 4., 5., 6. és 11. §-ában említett nyilvántartásokba fölvett jogosítottaktól a nyilvántartásból eredő költségekhez mért nyilvántartási díjat szedhet.

(²) A díj összegét a kereskedelemügyi miniszter jóváhagyásával a mérnöki kamara választmánya állapítja meg.

13. §.

(¹) A M. R. 67. §-ának 4. pontjában foglalt rendelkezés értelmében, amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és a M. R. 68. §-ában, valamint az 1928. évi X. törvénycikkben foglalt rendelkezések értelmében büntetendő az, aki a kamara tagjainak fenntartott mérnöki feladat teljesítését jogosulatlanul elfogadja, vagy ilyenekkel jogosulatlanul keresetszerűen foglalkozik.

(²) A kihágás miatt az eljárás a kir. járásbíróság hatáskörébe tartozik.

(³) A büntető rendelkezéseket a katonai büntetőbíráskodásnak alávetett egyénnel szemben is megfelelően alkalmazni kell, az eljárásra a katonai bíróságok hivatottak.

14. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napjával lép hatályba.

Budapest, 1929 augusztus 6.

Herrmann Miksa, s. k.,
m. kir. kereskedelemügyi miniszter.

A kaposvári országos kiállítás erdészeti csoportjának ismeretése. A Somogy megyei Gazdasági Egyesület 70 éves fennállása alkalmával országos mezőgazdasági és ipari kiállítást és vásárt rendezett Kaposváron, 1929 augusztus hó 24-től szeptember hó 2-ig, hogy bemutassa a somogyi és déldunántúli őstermelők és iparosok munkáját és előmozdítsa az okszerű gazdálkodás előbbrejutását. Mint az őstermelés egyik fontos ága, az erdészet is bekapcsolódott a kiállításba, hogy ismertesse az ország és különösen a Dunántúl erdőgazdaságát és bemutassa erdőbirtokainak termékeit.

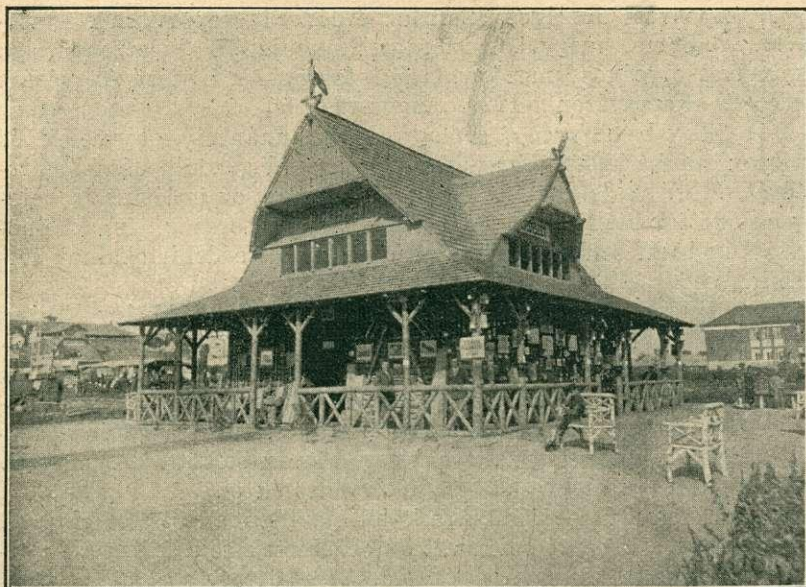
A kiállítás erdészeti csoportjának elnökéül Földváry Miksa miniszteri tanácsos, m. kir. erdőigazgatót kérték fel, a csoporttitkár pedig Haracsi Lajos m. kir. s.-erdőmérnök lett. Ők szervezték és készítették elő a csoport kiállítását és végezték a rendezés munkáját is, melyben a kaposvári m. kir. erdőigazgatóság személyzetének minden tagja hathatósan közreműködött. A nagyobb anyagot kiállítók tárgyaikat maguk rendezték el.

Az erdészeti csoport anyaga külön pavillonban volt elhelyezve, melyet maga a csoport építtetett az erdőbirtokosok nemes áldozatkészsége folytán egybegyűlt pénzből. Az első terv szerint az erdészeti és vadászati csoport kiállítása a kaposvári református egyházközség kultúrházában lett volna. Azonban erős propagandával sikerült az erdészet külön pavillonjának felépítésére szükséges összeget (kb. 6000 P) a Déldunántúl erdőbirtokosainak adományaiból összegyűjteni. Fogadják érte ezúton is az erdészeti csoport hálás köszönetét.

A pavillon 10x8 m. belterületű, rovott, kérges gerendafalú épület, körülötte minden oldalon 2 m. széles, nyílt, de fedett galériával, a tető közöldre festett fazsindellyel fedve, mind a négy oldalon kiképzett homlokzati oromzattal, melyeken kiemelkedő fehér erdei nyírfalécecskékből készült felírás hirdeti a csoport nevét: **ERDÉSZET.**

A csoport kiállítására nagymennyiségű anyag gyűlt össze. Nemcsak a pavillon belsejében a falak és asztalok voltak tele a különféle erdészeti vonatkozású fényképekkel, grafikonokkal, madártani anyaggal, modellekkel, fametszetekkel, gombagyűjteménnyel stb., hanem a külső falakat a galérián is különböző erdei fa gyártmányok, képek és madárvédelmi eszközök díszítették. A pavillon körüli szabad területet pedig érdekes és tanulságos fabetegségek és fatörzsek, fűrészáruk rakásai és valóságos miniatűr csemetekertek tették változatossá, mely csoportokat fenyő- és lombshágók foltjai tarkították.

A kiállítást gróf Bethlen István miniszterelnök nyitotta meg augusztus hó 24-én d. u. fél 4 órakor. Az ünnepélyes megnyitáson jelen volt József főherceg is. Mindketten kíséretükkel megtekintették

A kaposvári kiállítás erdészeti pavillonja.

az erdészeti pavillont is. A földművelésügyi minisztériumból Pfeiffer Gyula miniszteri tanácsos, erdészeti főosztályfőnök, az Erdészeti Egyesülettől báró Inkey Pál alelnök, a soproni főiskoláról Fekete Zoltán prorektor voltak jelen a megnyitásnál. A miskolci m. kir. erdőigazgatóságot Vető Gyula m. kir. erdőtanácsos képviselte.

Az erdészeti kiállítás anyagát 30 erdőbirtokos, erdőtiszt, faiparos és magkereskedő állította ki. Ezek közül *nagyobb* anyaggal a következők szerepeltek:

1. Báró Inkey Pál erdészete Iharos (törzselemzés, térképek, madarak, csemeték stb.).
2. Fekete Zoltán főiskolai tanár; Sopron (műszerek, modellek).
3. Gödöllői m. kir. áll. és koronauradalmi erdőigazgatóság (számos grafikon és kép, modellek, erdei termékek stb.).
4. Kaposvári m. kir. erdőigazgatóság (számos grafikon és fénykép, modellek, csemetekert stb.).
5. Festetics Vilmos gróf erdészete Toponár, illetve Kristófy Béla főerdész (miniatűr csemetekert, tojásgyűjtemény, fából faragott szarvas stb.).
6. Herceg Esterházy Pál erdészete Kapuvár, rendezte: Bencze Pál (sok fénykép, grafikon és erdei termékek stb.).
7. M. kir. erdőhivatal Csurgó; az anyagot gyűjtötte és rendezte Egry Károly m. kir. s. erdőmérnök (számos fénykép, tuskó- és talajgyűjtemény stb.).

Részlet az erdészeti kiállításról.

8. Pécsi róm. kath. püspökség erdőhivatala Hosszúhetény, az anyagot gyűjtötte és rendezte Szporny Gyula főerdőmérnök (Márévár modellje felújítással és számos erdei termék stb.).

9. Pécs szab. kir. város erdőhivatala, Raáb Gyula (főerdőmérnök gyűjtötte és rendezte az anyagot (fából faragott gombagyűjtemény, Mecsekegyesület fényképei és a Mecsek domborművi térképe).

10. Kolossváry Andor erdőtanácsos tölgylevelgyűjtemény és fényképek.

11. Seemann György erdőmérnök, Középrigóc (művészi erdei rajzok, grafikonok, modellek, fametszet és maggyűjtemény stb.).

12. Kühnel Márton fészekodugyáros, Kárász (madárvédelmi képek, eszközök, fészekoduk, etetők stb.).

13. Faragó Béla, Zalaegerszeg és

14. Keiner Rezső, Gödöllő, erdészeti magkereskedők maggyűjteményükkel.

15. Nasici Gözsfürész R.-T., Barcs és

16. Veszprémi Faipari R.-T. és Hirschfeld V., Kaposvár, faiparosok fűrészáru gyártmányaikkal.

A bírálóbizottság, melynek elnöke Pfeiffer Gyula miniszteri tanácsos, erdészeti főosztályfőnök, tagjai Fás Gyula ny. miniszteri tanácsos, Furman Antal ny. erdőigazgató és dr. Lovassy Sándor m. kir. gazd. főtanácsos, ny. gazd. akad. igazgató, jegyzője pedig Haracsi

Lajos m. kir. s. erdőmérnök voltak, augusztus hó 24-én, délelőtt végezte el működését. A bírálóbizottság egyhangúlag *aranyéremmel* a következőket tüntette ki:

1. Lessenyi Ferenc főiskolai tanárt erdőgazdaságpolitikai irodalmi munkásságáért és az e tárgykörben kiállított tanulmányért;

2. Magyar Pál m. kir. erdőmérnököt a gyökérvizsgálatok és szikfásítások tárgyában végzett tudományos és irodalmi munkásságáért és a kiállított tudományos dolgozatokért;

3. Raáb Gyula városi főerdőmérnököt gombamodellgyűjteményéért;

4. Seemann György uradalmi erdőmérnököt modelljeiért és egyéb tárgyaiért;

5. Kühnel Márton fészekodugyárost, madárvédelmi eszközeiért;

6. Földváry Miksa miniszteri tanácsos, m. kir. erdőigazgatót, az egész erdészeti kiállítás megrendezéséért.

Ezenkívül a bírálóbizottság 5 kiállítót ezüstéremmel, egyet bronzéremmel és 22 kiállítót elismerő- és közreműködői oklevéllel tüntetett ki.

Úgy a szak-, mint a laikus közönség teljes meglepéssel távozott megtekintés után az erdészet pavillonjából, kielégítve a látottak és tanultaktól. A kiállítás erdészeti csoportja pedig reméli, hogy munkájáért az lesz a legnagyobb jutalom, ha az ERDÉSZET-et látogató közönséget közelebb hozza az erdőgazdaság megismeréséhez, az erdei termékek értékeléséhez, valamint az erdő nagy szeretetéhez, amelyre úgy gazdasági, mint kulturális viszonylatban nagy szükségünk van.

Külön kell megemlékeznünk a vadászati kiállításról, amely a ref. kultúrházban volt elhelyezve.

A világrekorder dámlapáton, az ezévi agancskiállítás I., IV., V. és VI. díjas szarvasagancsain kívül se szeri se száma nem volt a díjnyertes és díjazás nélkül is kiváló trofeáknak, fényes tanubizonyoságul annak, hogy „Somogyország”, amely a békeidőben is Eldorádója volt a nagy- és apróvad-vadászatnak, a háború és forradalmak pusztításait az igaz vadászbirtokosok kezén teljesen kiheverte.

Mindkét kiállítás bőséges anyaga, ügyes, ízléses elhelyezése az agilis erdőigazgató hozzáértését, szépérzékét és fáradságot nem ismerő munkásságát dicséri.

Erdészeti előadások a Magyar Orvosok és Természetvizsgálók soproni vándorgyűlésén. 1929 augusztus hó 28—31-én Sopronban rendezték a Magyar Orvosok és Természetvizsgálók XL. vándorgyűlésüket. A nagy érdeklődéssel kísért üléseken több mint 150 előadás hangozott el, melyek közül teljesen erdészeti vonatkozásúak voltak a következők:

Fehér Dániel dr. 1. Az erdő széntáplálkozása, különös tekintettel a talajban lefolyó biológiai jelenségekre. Előadó rámutat arra, mily fontos fiziológiai szerepet játszik az erdő életében a talaj szénsav-

produkciója és az erdő levegőjének ezzel összefüggésben álló szénsavtartalma. Az összes ható tényezők bevonásával párhuzamot von a talajlégzés és a levegő szénsavtartalma között s kimutatja azok időszaki változásait, végül megállapítja a levonható törvényszerűségeket.

2. *Az erdőtalaj N-anyagcseréje.* A talaj N-anyagcseréje határozott időszakos lefolyást mutat, melynél valószínűleg legfontosabb szereppel bír a mikrobák tevékenységének intenzitása, melyet viszont elsősorban a hőmérsékletváltozások befolyásolnak.

Vitéz Bokor Dezső dr. A cellulózt bontó mikroorganizmusok. Előadó az erdő talajában lefolyó legfontosabb biológiai folyamat, a cellulózbontás mikroorganizmusait ismertette saját kutatásai alapján. Ebben a folyamatban a gombákon kívül élénk részt vesznek az aerob-baktériumok is, amelyek közül leggyakoribb és legintenzívebb bontó az előadó által morfológiai szempontból először leírt mikroszervezet: *Mycococcus cytophagus*. Gazdasági szempontból az aerob-baktériumok fontosabbak a gombáknál (a N-felhasználást illetően) és ezek elszaporítására kell törekednünk.

Varga Lajos dr. Az erdőtalaj protozoái. Az erdőben, bár nagy mennyiségű protozoa él, száma mégis sokkal kisebb, mint a kerti, vagy mezőgazdasági talajban. Számuk időszakonként változik, legnagyobb késő ősszel s egy kisebb maximumot a nyári hónapokban érnek el. Itt legfontosabb faktorként a talaj nedvességtartalma szerepel. A lomberdő talaja, úgylátszik gazdagabb protozoa-fajokban, mint a fenyőerdőé.

Fekete Zoltán. Az egykorú faállomány összetételének törvényszerűsége s annak gyakorlati vonatkozásai. Az előadó ismertette az egykorú faállomány biometrikája terén végzett jelentősebb erdőszeti kutatások eredményeit. Kezdte Fekete Lajosnak az Erd. Kisérl. 1902. évfolyamában megjelent alapvető tanulmányával, melyet a véporhegységi lucosok vastagsági összetételéről írt, majd időbeli sorrendben tárgyalta Schiffel Albert, a saját és Rónai György idevágó kutatásait. Rámutatott arra, hogy a grafikusan és mennyiségtanilag is szabatos alakban kifejezett törvényszerűségeknek a gyakorlat is jó hasznát veheti, különösen amikor átlagszámításokról van szó. Az eddigi eredmények pl. lehetővé teszik az általános fatermési táblák fatömegtényezőinek és fatömegének olyan vastagsági osztályok szerint való részletezését, amelyekkel alkalmazkodni lehet a piaci értékosztályok megszabta követelményekhez. Tehát különösen az „értéktáblázatok” összeállítását könnyítik meg. Kiemelte az előadó, hogy a faállományszerkezettan biometrikai ágának kiépítésében a magyar erdőszet úttörő munkát végzett s a külföldi kutatásoknak is irányt szabott.

Magyar Pál. Az Alföldfásítás természettudományi vonatkozásai. Előadó klimatológiai, talajtani és növényfödrzaji megfigyelések, adatok alapján arra a megállapításra jut, hogy Alföldünk az erdő- és

steppeklíma közötti átmeneti zónába esik, aminek nagy gyakorlati jelentőséget tulajdonít. Majd rámutat arra, hogyan állítja a magyar erdőmérnök a geobotanikát az erdőtelepítés szolgálatába; hogyan igyekszik fiatal ültetések gyökérvizsgálataiból azok jövőjére következtetni, hogyan vesznek mind nagyobb lendületet az Alföldfásítással kapcsolatos ökológiai és biológiai kutatások.

M. P.

Felsőgeodézia és fotogrammetria előadása a soproni főiskolán.

A m. kir. földművelésügyi miniszter úr a soproni m. kir. bányamérnöki főiskola tanácsának előterjesztésére hozzájárult ahhoz, hogy az említett főiskola erdőmérnöki osztályának hallgatói részére az 1929—1930. tanévtől kezdődőleg a *felsőgeodézia* heti 2 óra előadás és 2 óra gyakorlattal, a *fotogrammetria* heti 1 óra előadás és 2 óra gyakorlattal kötelező rendes tantárgyként adassék elő. Ezzel az intézkedéssel az erdőmérnökök most már nemcsak az alsógeodézia, hanem a felsőgeodézia terén is az általános mérnökökkel egyenlő mérvű kiképzésben részesülnek.

Külkereskedelmi forgalmunk az 1929. év első felében. A statisztikai közlemények 4—6. füzeté közli az 1929. év első felének külforgalmi eredményeit. Az adatok sajnálatosan igazolják azt a szomorú képet, amit előre láttunk, mert bár a fabehozatal az előző év első feléhez képest mennyiségileg körülbelül 0.2%-kal visszaesett, az érték 4.3%-kal emelkedett. A múlt év első felében 127.332.89 vasúti kocsis behozatalával szemben ugyanis ez év első felében 127.105.90 vasúti kocsis nyers és megmunkált fát hoztunk be, az érték azonban a múlt évi 66,073.000 pengővel szemben 69,070.000 pengőre emelkedett. A behozott faanyag értéke összes behozatalunknak 12.70%-át teszi ki, a múlt év hasonló időszakának 11.62%-val szemben. A fontosabb választékokból a következő mennyiségeket hoztuk be: tűzifa 69.227.30 vagón, 16,030.000 P értékben, faszén 2.211.91 vagón, 1,637.000 P értékben, bányafa 5.164.67 vagón, 2,221.000 P értékben, gömbölyű lombfa 2.643.63 vagón, 1,718.000 P értékben, gömbölyű fenyőfa 8.504.78 vagón, 4,709.000 P értékben, hegyezett karó 1.135.41 vagón, 715.000 P értékben, zsindely 32.16 vagón, 35.000 P értékben, faragott lombfa 114.50 vagón, 92.000 P értékben, faragott fenyőfa 6.927.58 vagón, 4,641.000 P értékben, vasúti talpfa 3.721.15 vagón, 2,791.000 P értékben, kádárfa 230.99 vagón, 496.000 P értékben, abroncsfa 12.10 vagón, 30.000 P értékben, szitakéreg 2.68 vagón, 6.000 P értékben, előmunkált bognárfa 34.94 vagón, 42.000 P értékben, fűrészelt fenyő, nyers 27.570.82 vagón, 33,085.000 P értékben, fűrészelt lombfa, nyers 1.797.32 vagón, 2,492.000 P értékben, fűrészelt fenyő, gyalulva 1.34 vagón, 3.000 P értékben, fűrészelt lombfa, gyalulva 6.34 vagón, 31.000 P értékben, fakocka 0.65 vagón, 2.000 P értékben, nyers botok és fanyelek 3.84 vagón, 5.000 P értékben, tengerentúli fanemek 77.42 vagón, 259.000 P értékben.

B. Z.

Eberswaldei főiskolahét. A „Forstarchiv” idei 16. füzetében olvasom, hogy az eberswaldei erdészeti főiskolán folyó évi október 21—26-a között úgynevezett főiskolahetet (Hochschulwoche) tartanak, amelynek előadásai és gyakorlatai a „fa mint az erdőtudomány termelvénye” körül fognak szólni. Amíg ugyanis a korábbi főiskolahetek tárgya az volt, hogy hogyan lehet több fát termelni, addig a most tervezett héten a fatenyésztésnek azt a részét fogják tárgyalni, hogy miképpen lehet jobb minőségű fát nevelni és ezt minél jobban kihasználni. Ezzel az alkalommal azok is fognak előadásokat tartani, akiknek különleges munkakörük a fának, mint nyersanyagnak és mint kereskedelmi árunak kutatása. Azonkívül szólni fognak az előadások a fa szerkezetéről, romlásáról, a favédelemről, a fa kémiai feldolgozásáról, továbbá a fakereskedelmi politikáról és osztályozásáról. Két kiránduláson bemutatják az eberswaldei tanulmányi erdőben kétféle termőhelyen nőtt erdei fenyveseket, valamint a freienwaldei tölgy- és bükkerdőkben a hozadékpróbatereket. A hét végén alkalmat adnak arra, hogy a résztvevők megtekinthessék a vidéket és faipari üzemeit. A főiskolahét előtt tartanak tanfolyamokat, amelyekben az erdei üzem racionalizálását fogják tanulmányozni. Az egész hét folyamán látható lesz az eberswaldei főiskolának az a gyűjteménye, amely a königsbergi idei, nagyon tanulságos „Lehrschau Holz”-on volt kiállítva.

Ez az igen szép tárgysor azt a véleményt kelti bennem, hogy ha a magyar erdészek közül többen résztvehetnének a főiskolahéten, jótékony hatása volna a mi erdészetünkre. Nem azért, mintha minden, amit ott előfognak adni, előttünk ismeretlen volna, hanem azért, mert nagy területről, sok embertől összehordott ismeretek között lehetnek új dolgok is, vagy legalább is a hallottak és látottak új eszméket és ötleteket ébreszthetnek, amelyeket mi is jól tudnánk felhasználni. Azért nagyon ajánlom legalább a nagyobb magyar erdőbirtokosoknak, hozzák meg a tán elég nagy áldozatot s küldjenek ki a főiskolahétre olyan erdőmérnököket, akik majd értékesíteni tudnák ott szerzett ismereteiket ott, ahol alkalmazva vannak és közvetve a magyar erdészeti tudománynak is használnának. Továbbá feltétlenül szükségesnek tartom azt, hogy a főiskola erdőművelési és erdőhasználati tanszékeitől is küldessenek ki tanulmányozók. Nemcsak azért, hogy az ott szerzett eszméiket fel lehessen használni az oktatásnál, hanem hogy megtudjuk, miként kell a sikeres főiskolaheteket rendezni és ennek alapján nálunk is ilyen továbbképző előadásokat tartani. Ezekre a mi erdészeink könnyebben jöhetnének és végre is nem szégyen valami jót idegenből is eltanulni és ismereteinket a napi munkánk mellett is bővíteni.

K. M.

22. Kimutatás

a M. kir. Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskolai Segélyzőegylet *alaptőkéjének gyarapítására* az 1929. évi július 1—31-ig az erdészeti társadalom részéről felajánlott és befizetett adományokról.

Befizettek: Asbóth István 4, Bálint Andor 4, Béky Albert 2, vitéz Borsay Ferenc 5, Botos Géza 2, Braxatoris Zoltán 3, Burdás János 2, Cseke Lajos 1, Cserneczky Károly 1.50, Dercsényi István 2, vitéz Fejes József 1, Fekete Zoltán 5, Füstös Zoltán 2, Gloser Dezső 1, Hammerschmidt Ernő 6, Haracsi Lajos 1, Kelle Artur 5, vitéz Kiss Lajos 1, Kováts Ernő 1, Kovássy Kálmán 2, vitéz Kristófy Gyula 4, Kutasy Viktor 1, Lesenyi Ferenc 5, Létay Gyula 2, Maróthy Emil 2, Matusovits Péter 25, Mayer Zoltán 1, Modrovich Ferenc 3, Muck András 2, Nagy Jenő 2, Nagy László 5, Orbán László 1, Pintér Sándor 3, Plauder Nándor 1, Polakovics György 4, Rikly István 1, Rohoska Soma 4, Ronchetti Gáspár 10, Sébor János 3, Szeles István 2, Szeőts Béla 6 (az 1929. év II. felére), Szpiska Mihály 2, Takács János 2, vitéz Török Béla 1, Trauer Ervin dr. 1, vitéz Ujváry Géza 10, Urbantsek Jenő 6, Velics Gyula 5 pengőt

A jelen kimutatás szerint befolyt összeg 165.50 pengő, amelyhez hozzáadva a már előzőleg kimutatott befizetések összegét, a gyűjtés eddigi eredménye 7265,36 pengő.

Bianco csekklap használata esetén a befizetések „M. kir. Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskolai Segélyző-Egylet, Sopron” címen az 57936. számú csekkszámlánkra eszközözendők.

Sopron, 1929 augusztus 1.

Széki János

főisk. tanár, a Segélyző-Egylet elnöke.

A házinylattenyésztésről. Amióta oly kicsiny a hazánk, kis dolgokkal is szívesen foglalkozunk. Baromfitenyésztéssel, házinylattenyésztéssel senki sem törődött a régi jó időben s ma 80.5 millió pengő értékű baromfit szállítunk ki az országból, 88.2 millió pengő értékű búzaexporttal szemben. Hazánk kimondottan búzatermelő ország s ösidők óta mindig a búzakivitelünk vezetett az export terén. Ez a tétel billentette, fordította jóvá kereskedelmi mérlegünket. Tehát az egész ország közgazdasági megítélése, bonitása ettől a búzaexporttól függött s ma majdnem ezt a tételt is elérte az idáig semmire sem becsült baromfiexport. Ez az apró állattenyésztési ágazat tehát felvirágzott.

Mi a baromfitenyésztésnél sokkal jövedelmezőbb és sokkal egyszerűbben és olcsóbban keresztülvihető, ugyancsak apró állattenyésztést öhajtunk olvasóink figyelmébe ajánlani: *a házinylattenyésztést.*

A házinylul a világ legigénytelenebb állatja! Nem kell neki nagy szabad terület, hanem vígan él valamely faládjában, amely akár a

városi udvar valamely sarkában is elfér. Nem igényel drága mageléséget, hanem minden útszélén található gazzal, kerti és konyhai hulladékkal is megelégszik. Nem kell tenyésztéséhez kotló, amely majd egy hónapig ül a tojáson.

Nemcsak húst produkál, hanem értékes szőrmét is! Húsa a baromfi húsnál is jobb minőségű fehérhús.

Mindezekből azt látjuk, hogy a házinyúltenyésztés a baromfi-tenyésztésnél jövedelmezőbb ágazat. A *Házinyúltenyésztők Országos Szövetsége, Csillaghegy, Budapest mellett*, minden érdeklődőt útbaigazít, tenyészanyaggal lát el, ha kell, kellő biztosíték ellenében, visszaszolgáltatási kötelezettség mellett is. Maga ellen vét tehát, aki nem fog most, — amikor annyi a különben kárbavesző zöldtakarmány, — a házinyúltenyésztéshez.

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK

az erdészeti szolgálat köréből

A magyar királyi földművelésügyi miniszter előterjesztésére az állami erdőmérnökök összesített személyzeti létszámában Véssei Mihály miniszteri tanácsosi címmel felruházott magyar királyi főerdőtanácsost és Gulyás Jenő magyar királyi főerdőtanácsost miniszteri tanácsosokká, Gyuresó József magyar királyi erdőtanácsost és Ruthényi Károly főerdőtanácsosi címmel felruházott magyar királyi erdőtanácsost magyar királyi főerdőtanácsosokká a VI. fizetési osztályba kinevezem.

Kelt Budapesten, 1929. évi július hó 29. napján.

Horthy s. k.

Mayer s. k.

*

A m. kir. földművelésügyi miniszter az állami erdőmérnökök összesített személyzeti létszámába Szontagh Ferenc, Babos Károly, Ajtay Viktor és Vallach Gyula m. kir. erdőmérnököket a VIII. fizetési osztályba m. kir. főerdőmérnökökké, Olasz János, Sklensky Ferenc, dr. Trauer Ervin és Galambos József m. kir. segéderdőmérnököket a IX. fizetési osztályba m. kir. erdőmérnökökké, továbbá Kanyó István, Szabó Mihály, Csermely László és Nagy László okleveles erdőmérnököket a X. fizetési osztályba m. kir. segéderdőmérnökökké kinevezte.

*

A m. kir. földművelésügyi miniszter az állami erdőmérnökök összesített személyzeti létszámában Alberti János m. kir. főerdőmérnököt, Bárány Károly Etele erdőtanácsosi címmel felruházott m. kir. főerdőmérnököt, vitéz Dunaszentgyörgyi Gusztáv m. kir. főerdőmérnököt és végül vitéz Tóth László erdőtanácsosi címmel felruházott m. kir. főerdőmérnököt a VII. fizetési osztályba, m. kir. erdőtanácsosokká kinevezte.

Faanyagok és építési anyagok tájékoztató árai

1929 szeptember hóban

I. Belföldi faarak:

termelők és nagykereskedők
közötti forgalomban:

1. Rönkfa m³-ként

ab feladóállomás Pengő

Tölgy 30 cm felül	40—50
Tölgyfournier 45 cm felül	80—110
Bükk 30 cm felül....	30—35
Kóris 30 cm felül....	40—48
Kórisfournier	80—110
Szil 30 cm felül.....	23—28
Gyertyán 25 cm felül	28—45
Jávor 30 cm felül	45—55
Éger 26 cm felül	28—35
Nyár (gyufafa)	23—28
Nyárfournier 50 cm felül	32—42
Kóris bognárfa 10 t. vg.	350—450
Szil „ 10 „ „	280—360
Akác „ 10 „ „	360—440
Tölgy bányafa szlov. ab m. határ	36—38

2. Tüzifa:

ab feladóállomás

Belföldi száraz hasáb	225—260
Belföldi „ vegyes	220—240
Belföldi „ dorong	210—225
Erdélyi tüzifa ab m. határ	245—265
Szlovenszkói tüzifa ab m. határ	230—300
Jugoszláviai tüzifa ab m. határ	230—280

Kicsinybeni árak Budapesten
házhoz szállítva forg. adó
nélkül

Aprított fa q-ként	4.90
Hasábfa „	4.50
Bérvágás „	0.88

3. Egyéb faanyagok:

Bükk keréktalp db (f)	34—42
Kóris „ „ (f)	48—56
Nyírfarúd db	2.00—2.20
Tölgydonga I-a akója	4.50—5.50

Tölgydonga II-a

Pengő

akója 2.60—3.00

4. Fűrészelt fadrúk:

m³-ként vagonitételekben
budapesti paritásban + forg.
adó

Tölgy	120—160
Bükk gőzölt szélezett	90—110
Bükk „ szélezetlen	80—100
Bükk gőzöletlen „	70—90
Kóris	120—160
Szil	70—90
Gyertyán	80—120
Jávor	96—140
Éger	80—110
Nyár	48—68

5. Budapesti fenyőfa-detail- árak:

ab raktár

Válogatott lucfenyő..	135—140
I. oszt. áru 24 mm alapon	126—132
II. oszt. áru 24 mm alapon	105—110
III. oszt. áru 24 mm alapon	90—96
Léc hosszú	95—100
Zárléc lucfenyő	96—100
Faragott fa alapára..	80—95
Fűrészelt fa 6 m-ig..	76—82
Zsindely ezre 18 collos	40—44
Rúd 8 cm fm. (fill.)	50—56
Rúd 10 „ fm. (fill.)	68—72

6. Faszen:

Belföldi I-a 10.000 kg	800—830
Belföldi II-a 10.000 kg	750—780
Retortaszén ab m. h. à	880—980

II. Építési anyagok árai:

ab kereskedő telepe

Égetett agyagtégla ezre nagymeretű	78—84
kisméretű	60—64
1 q égetett mész	6—8
1 m ³ oltott mész	40—50
100 kg portlandcement	8—9

**Az „Erdészeti Lapok“ 1929. évi IX. füzetének
HIRDETÉSEI.**

Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Díjszabás. Kéthasábos szélességben (107 mm) garmond betűvel vagy ennél nagyobb betűfajttával szedett hirdetés milliméterenkint 20 fillér. (Egyszeri megjelenés mellett egész oldal 32 P.) Táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfajttával szedett hirdetések másfélszeres egy-
ségárral számíttatnak. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény.

Apróhirdetéseknél egy szó 12 fill., álláskeresői hirdetéseknél 6 fill.

Külön mellékletek megegyezés szerint.

Magyar Erdőbirtokosok Faértékesítő Részvénytársasága

Budapest IX, Calvin-tér 7. sz.

**Elvállalja termelt, tövönálló vagy feldolgozott fakészletek
bizományi értékesítését, vesz és elad bármily mennyiségű
tűzifát és fűrészelt anyagokat. Értékesítési kérdésekben
készséggel áll az erdőbirtokos
és erdőtiszt urak rendelkezésére.**

(I. XII. 6.)

212—1929.

Csertő, 1929 szeptember 12.

Kerestetik középfokú erdőgazdasági szakiskolát végzett, lehetőleg nőtlen, intelligens, erélyes, megbízható egyén, ki nemcsak erdészeti és vadászati ügyekben, de irodai tekintetben is kellő jártassággal bír, október hó 1-i, esetleg későbbi belépésre. A nagy vad tenyésztésében és vadászatában jártasok előnyben. Sajátkezűleg írt pályázatok, melyek vissza nem küldetnek, kellően felszerelve bizonyítványmásolatokkal, gróf Festetics Kristóf uradalma, Központi hivatala címére küldendő, Szigetvár, postafiók, 1. sz.

Uradalmi tisztartó.

Közhírré teszem, hogy a komáromi születésű Sandl Rezső részére 1899. évi október hó 20-án Budapesten, 458. szám alatt, az erdőőri szakvizsga letételéről kiállított eredeti bizonyítvány elvesztett, minélfogva nevezett részére ugyanazon szám alatt az eredetivel egyenlő értékű hiteles másolat adatott ki.

Gödöllő, 1929 szeptember 10.

M. kir. áll. és kor. urad. erdőigazgatóság.

(2.) **Krause m. kir. főerdőtanácsos, erdőigazgató.**

Gyümölcsfamagvakat veszünk tisztítatlanul is. Vármegyi Gyümölcsészeti Egyesület, Makó. (18. II. 1.)

Fiatl, nős erdőmérnök alkalmazást keres szakmabeli és gépgyári gyakorlattal. Szíves megkeresést „Állandó” jelige alatt a szerkesztőség továbbít. (6. VI—1.)

A főapátsági erdőhivatal (Ravasz, Győr m.) vásárolna f. év október 25-ig való szállításra nagyobb mennyiségű, jó minőségű cserés kocsánytalan tölgy vetőmakkot, melyre ajánlatokat kér. *Főapátsági erdőhivatal.* (7.)

Fajtisza szálkásszűrő német vizslakölykök, háromhetesek, 4—6 hetes korukban eladók. Cím a kiadóhivatalban. (5. II—1.)

Erdézi vagy fővadászi állást keres szakiskolát végzett erdész, 43 éves, 25 évi gyakorlata van, állása felmondatlan. Szíves megkeresések a kiadóba „Erélyes” jeligére. (4.)

Alulírott erdőhivatal az üresedésben lévő **erdézi állásra** pályázatot hirdet. Pályázhatnak 28—32 éves, az erdészeti szakiskolát jó sikerrel végzett egyének, kik a magyar nyelven kívül, a német nyelvet írásban és szóban tökéletesen bírják. Pályázati határidő: 1929 szeptember 15. Gróf Lamberg Henrik erdőhivatala, Mór (Fejér m.). (8.)

NEMES OSZKÁR LÁDA- ÉS FAIPARI RT.

Telefon: Aut.
366-06, 354-06.

BUDAPEST X, SZÁLLÁS-U. 26

Szállít kész ládát,
fagyapotot és
csomagoló-hordót.

(3. VI. 3.)

BÜKKRÖNKÖKET

friss döntésből, 35 cm vastagságtól feljebb,
3 métertől feljebb, csomótlan, egészséges ki-
vágásokban **azonnali szállításra** vásárolunk.
Mindennemű rönkfa-anyagban kérünk ajánla-
tokat. **Fornérgyár és Keményfatermelő Rt.**
Budapest, IX. kerület, Csont-utca 1. szám alatt.

6780—1929. K. sz.

Nyirbátor község előljáróságától.

HIRDETMEÉNY.

Nyirbátor község Rosznyárosi erdejében lemondás folytán megüresedett erdőőri állásra pályázatot hirdetünk és felhívjuk az ezen állást elnyerni óhajtókat, hogy kellően felszerelt, erkölcsi magaviseletét, erdőőri szakvizsgáját és eddigi működését igazoló okmányokkal ellátott pályázati kérelmét **1929. évi szeptember hó 20-ig** a községi előljáróságához nyujtsák be.

A felfogadandó erdőőr egy évi próbaszolgálatra nyer alkalmazást és kötelezettsége az 1918. évben alkotott szabályrendeletben van körvonalazva.

Javadalmazása: lakás, fűtés, 240 P készpénz, 9 kat. hold szántó, 2 kat. hold legelő használata, valamint az erdőből értékesített anyagok árából 3 százalék és 12 köbméter tűzifa.

A kellően nem okmányolt vagy későn beadott kérelmeket figyelembe nem vesszük.

Nyirbátor, 1929 szeptember 4.

(14.)

Előljáróság.

Faforgalmi Iroda, Újpest, Dessewffy-utca 22. Erdőgazdasági, faipari, fakereskedelmi üzemek szaktanácsadója. Fatermelési, faértékesítési kérdésekben specialista. Vasúti és hajózási szállítások, export- és importüzletek, vám- és tarifális ügyek szakértője. Felvilágosítások, információk, közvetítések. (19. XII. 1.)

Erdőőr kerestetik, kinek egy helyben eltöltött hosszú szolgálati időről jó bizonyítványa vagy jó ajánlatai vannak. Egyszerű levélben beküldött személyleírásokhoz bizonyítványoknak csakis másolatai csatolandók. Hevesy-uradalom, Tápiószecső. (Pest m.) (10.)

Erdészeti és mezőgazdaság együttes kezelésére állást keres erdészeti szakiskolát végzett, 11 évig 6000 holdas erdőgazdaságot önállóan kezelt, 8 évig nagy uradalom mintagazdaságában számvivő kulcsár, az erdészeti, mezőgazdaság minden ágában teljesen jártas, nagy vadászatok vezetését érti. Szíves megkeresést zárt levélben kérek. Gere Ignác, Aszód, Gróf Ráday-gazdaság. (10.)

Okleveles erdőmérnök, nagy gyakorlati ismeretekkel, uradalomnál, faipari vállalatnál elhelyezkedést keres. Ideiglenes megbízást is elvállal. Cím a kiadóhivatalban. (15. III. 1.)

Keiner R. erdőmérnök fenyőmagpergető gyári, erdészeti mag és erdészeti csemete, valamint faipari vállalatunk központi irodáját Budapesten, Fery Oszkár-utca 34. szám alatt nyitotta meg, ahol készséggel áll az érdeklődők rendelkezésére. A Keiner Rezső-féle gödöllői iroda továbbra is fennmarad, sőt egy gödöllői faterleppel nyer kibővítést. (13.)

Közhírré teszem, hogy a Csata községi (Bars vármegye) születésű Kósa József részére 1926 augusztus hó 29. napján 107—1925. sz. alatt kiállított erdőőri vadőri iskolai bizonyítvány eredetije elveszvé, a helyett nevezett részére 1929. évi 325. szám alatt az eredetivel egyenlő értékű hiteles másolat adatott ki.

Esztergom, 1929 augusztus 14.

Az erdőőri és vadőri iskola igazgatója:

Szilágyi Ernő m. kir. erdőtanácsos.

Tölgymakk, fenyőmagvak és lombfamagvak, erdészeti csemék, sorfák beszerezhetők Keiner Rezső okl. erdőmérnöknel, Budapesten, Fery Oszkár-utca 34. szám alatt vagy továbbra is Keiner Rezsőnél, Gödöllőn. (12. I. 1.)

Hárs- és éger-rönkfát 30 cm-től fellebb, 3.00 métertől fellebb, jávor-, barna kőris-, platán- és kanadai nyár-rönkfát 45 cm. vastagságtól fellebb vásárolunk. Furnérgyár és Keményfa-termelő Rt., Budapest, IX., Csont-utca 1. (2. VI. 6.)

TÖLGYMAKK

Quercus pedunculata és sessiliflora, hazai és slavoniai

CSERMÁKK

garantált legjobb minőségben őszi szállításra legolcsóbb napi árban, minden mennyiségben kapható. — Kérjük mielőbb b. szükségletét nálunk előjegyeztetni és megrendelni. Legszolidabb és gyors kiszolgálásról kezeskedünk.

Kőszegi Fenyőmagpergető, Kőszeg.

Őszi szállításra ajánlunk

garantált friss termésű **Abies pectinatomagot**, Abies Nordmannianamagot, pinus strobustumagot, pin. sylvestris-austriaca és minden tűlevelűmagot, továbbá **lombfamagot**, juhar-, kőrismagot, bükkmakk-**gyümölcsmagot** és **ERDÉSZETI CSEMÉTÉKET**, tölgy-, csercsemete-, kőris-, bükkfacsemete, erdei fenyő, fekete fenyő és mindenféle erősítésre szükséges csemetéket és

GYÜMÖLCSVADONCOKAT

diszfákat, gyümölcsfákat. Vadgesztenyét waggontételben vadetetésre! Árjegyzékünk e hó végefelé jelenik meg. Nagyobb szükségletnél kérjük külön ajánlatot bekérni. Legszolidabb, pontos, gyors kiszolgálásról gondoskodunk, kérjük szíves rendelésekkel megtisztelni.

KŐSZEGI FENYŐMAGPERGETŐ, KŐSZEG. (Vas megye.)

Felélős kiadó: Bíró Zoltán.

Stádium Sajtóvállalat Rt. Budapest. Felélős üzemvezető: Győry Aladár.

A MAGYAR KIRÁLYI FÖLDMŰVELÉSÜGYI MINISZTERIUM KIADÁSA

RÁDIÓS GAZDASÁGI ELŐADÁSOK

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG:

ELNÖK: BR. PRÓNAY GYÖRGY DR.
HELYETTES ELNÖK: TÓTH JENŐ DR.

TAGOK:

BUDAY BARNA SZTANKOVICS JÁNOS
NÉMETH JENŐ WELLMANN OSZKÁR DR.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

CZVETKOVITS FERENC DR.

SEGÉDSZERKESZTŐ:

SUHAYDA TIBOR

SZERKESZTŐSÉG:

BUDAPEST, V., KOSSUTH LAJOS-TÉR 11. SZ. II. 202.

II. ÉVF., 2. FÉLÉV

B. SZOROZAT.

6. SZÁM.

OLYASD EL, ŐRIZD MEG ÉS GYŰJTSD KÖNYVTÁRBA!

AZ ALFÖLDFAJTÁS ELMÉLETI ÉS GYAKORLATI KÉRDÉSEIBŐL

ÍRTA:

MAGYAR PÁL

M. KIR. ERDŐMÉRNÖK

A Földművelésügyi Minisztérium megbízása alapján
osinios kivitelű és egész vászonkötésű

BEKÖTÉSI TÁBLÁK

ezen „Rádiós Gazdasági Előadások” 1928. évben megjelenő
számaihoz már kaphatók könyvkereskedésünkben. Ára közvetlen
nálunk átvéve darabonként —80 fillér, postán, keresztkötéssel 1— pengő
„Patria” Irodalmi Vállalat és Nyomdai R.-T., Budapest, IX., Üllői-út 25. szám.

Az Alföldfásítás elméleti és gyakorlati kérdéseiből.

Írta: **Magyar Pál** m. kir. erdőmérnök.

A haladó kor elsősorban a gazdaságosságra törekszik, de igyekszik a gazdaságosat az egészséggel és széppel is összekapcsolni s ma már nem ideál többé a fátlan délibábos róna, melyen szabadon garázdálkodnak a sorvasztó szelek, ahol nem talál enyhét a perzselő naptól eltikkadt ember és állat, amelynek poros levegője melegágya minden tüdőbajnak, ahol a földhöz ragadt szegénység az éhes és sovány talaj elől eltűzeli a trágyát és szalmát. Ma a nyári pihenést és felfrissülést keresők messze elkerülik az Alföld fában szegény vidékeit. A nép erdőfoltok és kirándulóhelyek hiányában egészségtelen zárt helyiségekben találja meg ünnepi szórakozását.

Az Alföldfásítás az Alföld haladásának, közgazdasági és egészségügyi fejlődésének egyik rendkívül jelentős mérföldköve, amelynek általánoságban leendő keresztülvitelétől, ha nem is várhatunk mélyreható éghajlati változásokat, bőségesebb esőzéseket, de igenis várhatjuk a pusztító szelek erejének megtörését, az intenzívebb harmatképződés, a tisztább, egészségesebb és nagyobb páratartalmú levegőt, találunk védelmet, üdülést a nyári hőségben, várhatjuk a fainség, a trágya- és szalmatüzelés teljes megszűnését s ezzel a talaj jobb kihasználásának lehetővé tételét. A fasorok, erdőpászták megfogják a homokot, a hó levét és jobban konzerválják a csapadékot. Az erdőfoltok egyúttal a legalkalmasabb s legolcsóbb kiránduló és szórakozó helyek a községek közelében.

Ezek mind olyan felbecsülhetetlen értékek, melyeknek elérésére való törekvés mindazoknak, akik az Alföld népének jólétét és egészségét szívükön hordozzák, elsőrendű kötelességük.

Nincs Európának egyetlen mezőgazdaságilag művelhető síksága sem, ahol oly nagy volna az erdőhiány, mint a mi Alföldünkön, viszont valamennyi síkság mezőgazdasági kulturája is magasabb a miénknél. Abban a tekintetben, hogy külkereskedelmi mérlegünk javításához is mennyire szükséges a minél szélesebb körű fásítás, elég arra rámutatnunk, hogy Nagy-Magyarországnak évente 50.000 vagon fafeleslege volt, ma kb.

225.000 vagon hozunk be az újonnan alakult külföldről s hogy ez közgazdaságilag mit jelent, csak azt kell tudnunk, hogy ennek a fabeheztalnak értéke ma több mint 80 millió pengő.

Történelmi adatok, térképek és okmányok bizonyítanak amellett, hogy az Alföld nem volt mindig olyan fátlan, talaja és levegője nem volt mindig olyan száraz, mint ma. A mai állapot az ember munkája, aki lecsapolta a belvizeket anélkül, hogy öntözőcsatornákról gondoskodott volna. Szinte maradék nélkül kiirtotta az erdőket anélkül, hogy helyükbe legalább fasorokat, kisebb erdőparcellákat telepített volna. Lassankint saját kárán kezdte azonban érezni a fa és az erdő jótékony hatásának hiányát. Tudományos és közgazdasági életünkben mind gyakrabban és erőteljesebben támadtak hangok, melyek az Alföldfásítás szükségessége mellett törtek lándzsát. Különösen az 1863-ik évi katasztrófális szárazság után indult meg hatalmas vita. Voltak azonban olyanok is, akik azt igyekeztek bizonyítani, hogy az Alföldnek steppe-, pusztai éghajlata van, amely maga meggátol minden eredményes fásítást. Az orosz steppefásítás sikertelenségére hivatkoztak, ahol azonban úgy a csapadék-, mint a talajviszonyok kedvezőtlenebbek s ami szintén rendkívül fontos, ott, az orosz steppeken, pusztaságokon a talajvíz általában 5—6-szor olyan mélyen van, mint az Alföldön. Szerintük, ha sikerül is pár évre biztosítani a fás növényzet tenyésztét, egy kedvezőtlen nyár tönkretetheti az eddigi munka, fáradság minden eredményét. Előszeretettel általánosítottak, pedig, amikor ezeket a súlyos megállapításokat tették, mindig és elsősorban csak az Alföld szikeseire, másodsorban pedig homokbuckás vidékeire gondoltak, bár az Alföld talajainak túlnyomó többségén a legszebb erdőgazdaság volna üzhető minden különösebb gondozás vagy ápolás nélkül, ami arra vall, hogy az Alföld mégsem igazi steppe, jöllehet egyes steppe-jellegek is kétségtelenül kimutathatók. Különösen áll ez a szikesekre és a homokra, melyeknek fásítására az 1923-ban megszületett alföldfásítási törvény elsősorban vonatkozik.

Itt főleg a homokfásítás kérdése hosszú multra tekinthet vissza. Lelkes szakembereink, mint Mátyus József, Illés Nándor, Ajtay Jenő, Kallivoda Andor és talán mindenekfelett Kiss Ferenc hatalmas lépésekkel vitték előre a homokfásítás ügyét s ma már nagy általánosságban ez a kérdés megoldottnak tekinthető.

A szikesek fásítása érdekében azonban annál kevesebb történt egészen a legutóbbi évekig. Az 1924. őszén Püspökladányban megindult kísérletezések eddig azt mutatják, hogy ott is lehet munkával és tudással eredményt elérni s hogy a szikes talajok négy minőségi fokából a két jobbik

fokozat minden nagyobb nehézség nélkül fásítható. Ezzel pedig az Alföld steppe-jellege még összértebb szorult, úgy, hogy ma már az Alföldön a fásítás terén nagyobb nehézségekkel csak a lehető legrosszabb minőségű homokon, valamint a harmadik és negyedik osztályú szikeseken találkozunk. A fásítás lehetősége vagy lehetetlensége jelen esetben a talajjal és a gyökérzetel áll a legszorosabb összefüggésben, tehát elsősorban talajkérdés, illetőleg gyökérkérdés. Itt-ott a homoknak gyors kiszáradására való hajlamossága vagy rendkívüli soványsága, a szikesek kökemény, víz-áthatatlan talaja, vagy a gyökérzet által el nem viselhető mennyiségű káros sótartalma természetes akadályai lehetnek a fatenyészetnek. Ilyen talajokon csak intenzívebb talajmunka ápolással, esetleg javítással kapcsolatosan nyújt eredményt.

De hogyan ismerjük fel a talajnak ezeket a szélsőségeit, hogyan állapítjuk meg minőségbeli különbségeit, melyeknek ismerete viszont döntő az ültetendő fafajok és az ültetési mód megválasztásánál? Az erdőmérnöknek itt egészen egyszerű eljárásra van szüksége, mert hiszen a léptennyomon változó talajminőségeknél körülményes eljárás a gyakorlatban nem alkalmazható. A talaj minőségének megállapítására a legegyszerűbb mód a mindenütt helyben található emberi beavatkozás nélkül tenyésző ú. n. ősnövényzet ismerete. Az éghajlati, illetve talajviszonyok szigorúan megszabják az egyes növényfajok tenyészeti lehetőségeit úgy, hogy viszont a talált növényösszetétel mindig jellemző a talajra. Tehát mindig az ott található fű, vagy gyomnövényzet mondja meg nekünk, milyen talajjal van dolgunk. A talaj ismeretének birtokában pedig már dönthetünk az ültetendő fafajt illetően. Ezt a módszert dolgozta ki Kiss Ferenc a szegedvidéki homokon s ez a módszer van kialakulóban a tiszántúli szikesekre vonatkoztatva a püspökladányi szikkísérleti telepen. Itt hangsúlyozottan ki kell emelnem, hogy ezen a téren — amikor az erdőtelepítés a talajt borító növényzet útmutatásaihoz igazodik — a magyar erdőszet úttörő munkát végez. De úttörő szerepe van a szikesfásításnál is. Sajnos, a püspökladányi kísérletek még csak négy évesek, úgy, hogy gyakorlati szempontból alig vehetnők figyelembe, ha egy újabban alkalmazott eljárással nem tudnánk meglehetősen biztos következtetést vonni, adott viszonyok között, a csak 3—4 év előtt ültetett csemete jövőjére. Ez a módszer a gyökérvizsgálat, a csemete gyökérzetének teljes feltárása.

Itt a következő feltevésből indultunk ki. Alföldünk éghajlati szempontból átmenet a steppe- és erdőklíma között. A légköri csapadéknak, különösen szikes talajon, csak egy része jut a talajba s ennek ismét csak egy részét tudja felvenni a fa gyökérzete. Ilyen körülmények között a

rendelkezésre álló víz semmiesetre sem lehet elegendő erőteljes fa, még kevésbé erdő tenyésztéhez. A fáknak máshonnan kell pótolniuk az Alföld eléggé száraz levegője mellett a fokozott párologtatáshoz elengedhetetlen nagyobb tömegű vizet. Ezt csak az altalajvízből pótolhatják. Ha tehát a talajviszonyok lehetővé teszik a gyökérzet lejutását, illetve a fafajok gyökerei képesek áttörni a kritikus talajrétegeket s így lehatolhatnak az altalajvízig, a fa jövője biztosítottnak vehető. Minél kevésbé szikes a talaj, annál gyorsabban és annál több fafaj jut le az altalajvizig. Viszont természetesen minél szikesebb a talaj, annál kevesebb fafaj s annál hosszabb idő alatt tud lehatolni, illetve annál sekélyebb gyökérzetet fejleszt. A talaj szárazsága *erőművi úton* (fizikailag) akadályozza meg a gyökerek áthatolását, míg a káros sók a gyökérsejtek működését és a talajnedvesség felvételét bénítják meg, tehát *élettanilag* (fiziológiaiilag) gátolják a gyökerek mélyebbre jutását. Amíg a gyökerek az erősebben szikes talajon az általuk behálózott sekélyebb talajrétegekből a csemeték párologtatását pótolni képesek, többé-kevésbé szabályszerűen fejlődnek. Azonnal felborul az egyensúly nagyobb szárazság esetén. A felső talajrétegek kiszáradásával elpusztul a fiatal fa, vagy ha nagyon szívós, az elszáradt törzsből sarjhajításokat fejleszt. Mindebből pedig az következik, hogy az illető fajok, csemeték nem azért pusztulnak el, mert, mint mondani szokták, gyökérzetük elérte a szikes réteget, hanem azért, mert a lombozatuk által elpárologtatott víz pótlására már nem volt elegendő az a nedvesség, ami a felső rétegekben a légköri csapadékból rendelkezésére állt s mert a gyökerek nem tudták áttörni a szikesebb és szárazabb, vagy keményebb rétegeket és így az altalajvízből nem pótolhatták a hiányt. Ezek után azt a kérdést, vajjon valamely vidék fásítható-e, úgy is fogalmazhatjuk: vajjon *tudunk-e az adott viszonyok között olyan fajokat telepíteni s azokat talajápolással addig és olyan körülmények között tartani, hogy a gyökerek elérhessék az altalajvizet?*

A szikes-fásítási kísérletek eddigi eredményeit — tekintettel az ültetések fejlettségére, a szárazsággal szembeni viselkedésre s a folytatott gyökérvizsgálatokra — röviden a következőkben foglalhatjuk össze:

1. Sikeres fásítást a talajnak az ültetés előtti teljes megművelése s az ültetés után az állomány záródásáig tartó gondozása, ekekapálása, a talaj legfelső rétegének állandó porhanyóan tartása mellett érhetünk el. Gyengébb minőségű talajoknál mindez nem elég s ott már a digófölddel, cukorgyári mészsizappal vagy mésziporral való javítás mezőgazdasági elő- és köztes használat, esetleg lucerna előtelepítéssel párhuzamosan, hathatós eszköze a fásításnak. A siker egyenes arányban van a talaj elő-

készítésére, gondozására fordított céltudatos és okszerű munkával és költséggel.

2. A gyengébb minőségű szikeseket, ha nincs módunkban megjavítani, úgy egyelőre olyan bokrokkal, cserjékkel ültetjük be, amelyek át tudják törni a nagyon szikes vagy túlkevény talajréteget. Ezek utat nyitnak és csatornahálózatot képeznek az altalajvizhez az utána telepítendő fafajok számára.

3. Minden ültetést, még a dugványozást is, lehetőleg ősszel végezzünk.

4. A sziket leginkább tűrő fajok : *tamariska*, *olajfűz*, *amorfa* és a *vadkörte*. Elég jól tűrik a *szilek* és az *amerikai kőris*, kevésbé vagy alig tűrik : *gledicsia*, *tölgy*, *szofóra*, *magas kőris*, *fekete dió*, *kanadai nyár*, *zöld juhar*, *cellisz*, *fehér nyár*.

5. A törvény által előírt határ- és sorfásítás is csak talajműveléssel és ápolással egybekötve és lehetőleg bakhátas ültetés mellett nem egy, hanem legalább három sorral eszközendő a siker reményében, természetesen a fafajok talaj szerinti helyes megválasztását feltételezve.

6. Végül annak, aki szikesen gyümölcsfákat akar ültetni erdei fafajok helyett, amit az alföldfásítási törvény is lehetővé tesz, elsősorban *birs*-, *vadkörte*-alannyal bíró törpe oltványokat és a *szilvaféléket* ajánlhatjuk.

A szikesek teszik tehát az Alföldfásítás legnehezebb problémáját. A homokfásítás már sokkal könnyebb, bár az itt is folytonosan változó talajminőség elég gondot ad az erdőmérnöknek az ültetendő faj helyes megválasztásánál. Nagy általánosságban a következő szempontok irányadók :

1. Erőteljes talajú lapon, jó barna homokon ültethető fajok : *tölgy*, *szil*, *magas kőris*, *kanadai nyár*.

2. Közepes minőségű, üde vagy kissé száraz homokon : *ákác*.

3. Közepes minőségű lapon : *fehér nyár*, *nyír*.

4. Gyengébb minőségű lapon : *erdei fenyő*, *éger*.

5. Nagyon silány, meszes, száraz homokon : *fekete fenyő*.

E fajok közül egyesekről külön is meg kell emlékeznem, így elsősorban az *ákácról*. Ez az amerikai jövevény annyira meghonosodott nálunk, hogy szinte jobban érzi magát, mint eredeti hazájában. Népünk annyira szívébe fogadta ezt a rendkívül hasznos fajt, hogy „magyar fá”-nak is nevezi s ha fát ültet, mindenüvé csak ezt ülteti. Pedig bárhová nem való. Elpusztul a sivár, meszes, száraz buckatetőkön, ahol nem segít a mélyművelés s a talajforgatás sem. Elpusztul a sovány és nedves, homokos lapon, kifuvásokon, vagy ott, ahol pl. egy szódás réteg meg-

akadályozza lefelé irányuló gyökereit a víz felkeresésében. Hasonló ok miatt rövidéletű a szikes agyagon is. Jó és közepes minőségű homokon érzi magát legjobban. Sekélyen elterülő vízszintes gyökérzete rendkívül nagy területet hálóz be. Egy gyökér elfut 20—25 méter távolságra. Tuskó- és gyökérsarjakról újítják fel, azonban még jó homokon is rendszeren a harmadik sarj után az állomány fejlődésében már kezd visszaesni. Valószínű oka, hogy a túlnagy mennyiségű tápanyagot felhasználó gyors növesű ákác talaját önmagára nézve lassan kiéli, másrészt pedig a gyökérzet időközben elvéhned. Így, amint látjuk, az ákácenyészetnek is megvannak a maga határai.

A legsilányabb homokon, ha az száraz, *fekete fenyőt*, ha nedves, *erdei fenyőt* ültetünk. Az Alföld népe általában egyiket sem szereti és nem szívesen viszi el az állami csemetekertekből, pedig, sajnos, szüksége van rá, mert ez a két igénytelen faj megél olyan talajon, ahol még tisztességes fűvet sem találunk. Mindenesetre nagy hátrányuk, hogy nem nőnek oly gyorsan és nem adnak olyan fát, mint az ákác, de az ő talajukon az ákáccal nem sokra megyünk. Kényszerből ültetjük őket oda, ahova mást hiába ültetnénk. A fekete fenyő kitűnően tűri a szárazságot. Eleinte igen lassan nő. Csak négy-ötéves korában kezd gyorsabban fejlődni, amikor már elérte az altalajvizet s aztán szép egyenes törzset fejleszt. Talaját jól árnyalja s gazdag tűhullásával egyrészt védi a kiszáradással szemben, másrészt javítja azt, úgy, hogy a fekete fenyő főleg mint talajjavító fajfaj nyer alkalmazást.

Az erdei fenyő szintén igen jól elbirja a szárazságot, de mégsem oly mértékben, mint a fekete fenyő, jól nő sovány talajon is, de nem árnyalja és javítja azt oly mértékben, mint az előbbi. Növekvése sem oly kifogástalan, úgyhogy szárazabb viszonyok között feltétlenül a fekete fenyőt kell előnyben részesítenünk. Sovány, nedves kifuvásokon azonban nem tudjuk helyettesíteni.

Külön kell megemlékeznem az Alföld őshonos és hajdan nagy területet borító fájáról, a *kocsányos tölgyről*, melyet legnagyobb mértékben a mezőgazdaság, míg újabban, bár kisebb mértékben, az ákác szorít le ősi talajáról. Szárazságot és elöntést egyaránt kiválóan tűrő, nagyon értékes faj, mely Alföldünk mai, a kocsányos tölgy tenyészetére nem éppen kedvező páratartalmú levegőjét és szárazabbá vált talaját azzal ellensúlyozza, hogy a mélybe hatoló gyökérzete nagytömegű vizet képes felszívni. A kapzsi ember szempontjából nagy hátránya, hogy az első pár évben, amíg gyökere a vizet el nem érte, szintén lassan fejlődik, de aztán igen szépen nekilendül és elég gyorsan nő. A talaj tápanyag-

tartalmával szemben nagyobb igényeket támaszt, mint az eddigiek. Sovány talajon nem fejlődik. Leginkább szereti a mély, gazdag és üde talajt.

Ezek azok a fajok, melyek a homokfásításnál a legnagyobb szereppel bírnak.

Most még néhány szót arról, hogy a telepítendő erdőket milyen alakban kell képezni. Ha csak az volna célunk, hogy minél több fát szolgáltató erdőnk legyen az Alföldön, már az egyszerű kezelés szempontjából is célszerűbb volna nagyobb kiterjedésű erdőtestek létesítése. De előttünk más cél is lebeg és pedig az, hogy nemcsak fát adjon az erdő az Alföldnek, hanem elsősorban minél több akadályt gördítsen az annyira káros szárító szelek útjába, hogy ezáltal is minél többet használjunk a mezőgazdaságnak. E célra nincs szükségünk összefüggő nagy erdőtestekre, hanem inkább egymáshoz közelebb fekvő párhuzamos és a veszélyes szélirányra merőlegesen húzódó erdőpáasztákra. A páasztáknak nem kell széleseeknek lenni, hanem lehetőleg sűrűek legyenek, hogy a szél át ne hatoljon rajtuk és legyenek lehetőleg egyenműek, amennyire azt a talajviszonyok megengedik, mert az egyenetlen erdő szélárnyéka kisebb, mint az egyenműé. A szélárnyék általában az állomány magasságának húszszorosára terjed, ami nagyjelentőségű a talaj és a növényzet párologtatása szempontjából.

Csak pár szóval volt alkalmam az elmondottakban vázolni az Alföld-fásítással kapcsolatos irányelveket. Csak röviden tudtam rámutatni az útra, melyet követve meg akarjuk változtatni, át akarjuk alakítani Alföldünk sok helyütt oly sivár és kietlen képét, az egész Alföldön minduntalan felbukkanó fátlan Hortobágyot, a délibábos rónát, vagy a kopár homokbuckák sokszor vadregényes szépségeit, ezeket a mi oly kétes értékű büszkeségeinket, melyek a csak néző és nem látó szem előtt oly sok nyomorúságot, szegénységet, maradiságot és nem törődömséget rejtgetnek. A mi ideálunk egy fás, ligetes, erdős Alföld kell, hogy legyen, melynek levegője tisztább, egészségesebb, népe gazdagabb és megelégedettebb lesz a mainál.